

Jaarstukken 2018

INHOUDSOPGAVE

	<u>Blz.</u>
INLEIDING	1
I. ALGEMEEN BEELD VAN DE JAARREKENING	3
II. KERNGEGEVENS	7
III. JAARVERSLAG	
A. Programmaverantwoording	
a. <i>Kaders</i>	9
b. <i>Programma's</i>	
1. Welzijn en Zorg	11
2. Wonen en Voorzieningen	19
3. Jeugd en Educatie	28
4. Economie en Arbeidsmarkt	34
5. Ruimte en Milieu	42
6. Bestuur en Dienstverlening	51
c. <i>Overzicht van algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien</i>	55
d. <i>Overzicht van de kosten van overhead</i>	59
B. Paragrafen	
1. Lokale heffingen	63
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	66
3. Onderhoud kapitaalgoederen	70
4. Financiering	74
5. Bedrijfsvoering	79
6. Verbonden partijen	82
7. Grondbeleid	91
8. Sociaal Domein	94
IV. JAARREKENING	
A. Balans per 31 december 2018 en toelichting	104
B. Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en toelichting	121
C. Uitvoeringsinformatie	129
D. Verantwoordingsinformatie SiSa	137
V. OVERIGE GEGEVENS	
Controleverklaring	

INLEIDING

Aan de raad,

Voor u liggen de jaarstukken 2018.

Volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) moeten jaarlijks het **jaarverslag en de jaarrekening** worden opgesteld. Deze jaarstukken ondersteunen de kaderstellende en controlerende taak van uw raad.

Het **jaarverslag** bestaat uit de hoofdstukken algemeen beeld van de rekening, kerngegevens, programmaverantwoording en de paragrafen.

De **jaarrekening** bestaat uit de balans en toelichting, het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en toelichting, uitvoeringsinformatie en de verantwoordingsinformatie SiSa.

Behandeling

Wij stellen u voor de behandeling van de jaarstukken te agenderen voor uw vergadering van 8 juli 2019.

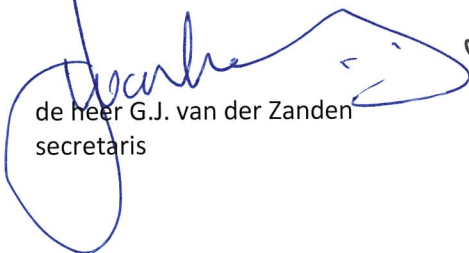
Besluitvorming

Uw raad is bevoegd de jaarstukken vast te stellen en een bestemming aan het resultaat te geven. Vervolgens zenden wij een exemplaar aan Gedeputeerde Staten (meldingsplicht).

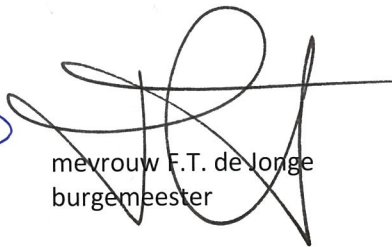
Wij stellen u voor de jaarstukken vast te stellen en het nadelig saldo van € 2.313.515,00 te bestemmen zoals voorgesteld in hoofdstuk 1. Tevens vragen wij u om in te stemmen met de mutaties in reserves zoals verwoord in hoofdstuk 1.

Stadskanaal, 11 juni 2019.

Burgemeester en wethouders

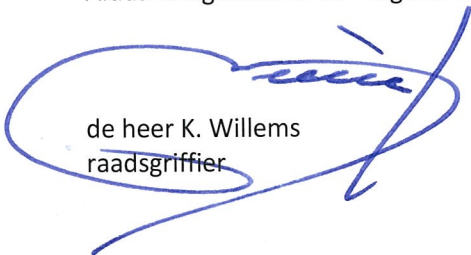

de heer G.J. van der Zanden
secretaris

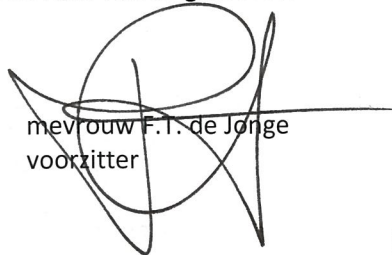

mevrouw F.T. de Jonge
burgemeester

Aldus vastgesteld in de vergadering van de raad van de gemeente Stadskanaal op 8 juli 2019.

de heer K. Willems
raadsgriffier

mevrouw F.T. de Jonge
voorzitter

VERGADERING RAAD		
d.d.	- 8 JULI 2019	nr. 14
Besl.	conform	

22 voor
0 tegen

I. Algemeen beeld van de jaarrekening

ALGEMEEN BEELD VAN DE JAARREKENING

De jaarrekening 2018 vertoont een nadelig resultaat van afgerond € 2.314.000,00.

Het begrotingssaldo is na verwerking van de decemberwijziging bijgesteld naar € 1.865.000,00 nadelig. Het werkelijke resultaat wijkt hier dus € 449.000,00 nadelig van af.

De resultaten van voorgaande jaren bedroegen:

- jaarrekening 2015	€ 3.126.000,00 voordelig
- jaarrekening 2016	€ 1.424.000,00 voordelig
- jaarrekening 2017	€ 283.000,00 nadelig
en nu dus:	
- jaarrekening 2018	€ 2.314.000,00 nadelig

Ontwikkeling resultaat van begroting naar jaarrekening

A. Begroting 2018

De door u vastgestelde begroting voor 2018, sluit met een voordelig saldo van € 638.000,00. De begroting is gewijzigd vastgesteld, inclusief een amendement op de onroerendezaakbelasting.

B. Decemberwijziging 2017

Door de decemberwijziging 2017 is het begrotingssaldo € 314.000,00 nadeliger uitgevallen.

C. Voorjaarsnota 2018

Tot en met de voorjaarsnota, inclusief daaraan voorafgaande wijziging (€ 51.000,00 negatief), werd in totaal een bijstelling van het begrotingssaldo geraamd van € 1.788.000,00 negatief.

D. Najaarsnota 2018

De bijstelling van de begroting, inclusief daaraan voorgaande wijziging (€ 34.000,00 negatief), via de najaarsnota had per saldo een negatief effect van € 971.000,00.

E. Decemberwijziging 2018

De begroting is voor het laatst gewijzigd met de Decemberwijziging 2018. Deze wijziging had een voordelig effect van € 570.000,00 op het begrotingssaldo.

F. Jaarrekening 2018

Op basis van de hiervoor genoemde bijstellingen van de begroting werd een negatief resultaat verwacht van € 1.865.000,00. Het werkelijke rekeningresultaat is € 449.000,00 negatiever. Wij noemen de belangrijkste afwijkingen (vanaf € 100.000,00).

- Het onderhoudsbudget groen/grijs is overschreden met € 145.000,00.
- Het budget voor onderwijshuisvesting is met € 310.000,00 overschreden.
- De uitgaven in het kader van de bijstandsverlening zijn hoger uitgevallen. Daarentegen vielen de lasten voor loonkostensubsidies lager uit. Per saldo een nadeel van € 143.000,00.
- De uitgaven in het kader van het Bijstandsbesluit Zelfstandigen (BBZ) zijn uitgevallen. Verder vielen de lasten in het kader van de IOAZ ook lager uit. Per saldo een voordeel van € 183.000,00.
- Vanwege het hoge aantal mensen met schuldproblematiek dat onder beschermingsbewind is geplaatst zijn de lasten voor bijzondere bijstand € 220.000,00 hoger uitgevallen.
- De middelen in het kader van de intensivering van armoedebestrijding zijn niet volledig ingezet; een bedrag van € 195.000,00 is niet besteed.
- Aan bouwleges is door toenemende bouwactiviteiten € 137.000,00 meer ontvangen dan was geraamd.
- De dotatie aan de voorzieningen voor wachtgeld- en pensioenverplichtingen is € 115.000,00 hoger dan geraamd.
- De exploitatiebijdrage aan de Veiligheidsregio Groningen (VRG) is € 103.000,00 lager uitgevallen.
- Een nadeel op de apparaatskosten van € 212.000,00
- Een voordeel van per saldo € 208.000,00 op de financierings- en kapitaallasten.

- In 2018 is het tekort op het sociaal domein € 568.000,00 lager uitgevallen dan waar in de begroting rekening mee was gehouden. Dit voordeel bestaat uit:
  - Een voordeel van € 664.000,00 op de pijler Wmo.
  - Een nadeel van € 565.000,00 op de pijler Jeugdzorg.
  - Een voordeel van € 376.000,00 op de pijler Participatie.
  - Een voordeel van € 93.000,00 op de pijler algemene voorzieningen.

Voor een uitgebreidere toelichting op de afwijkingen tussen begroting en rekening verwijzen wij u naar de programmaverantwoording en de paragraaf sociaal domein (hoofdstuk 3 Jaarverslag).

De ontwikkeling van het resultaat 2018 kan als volgt worden samengevat:

A. Saldo primitieve begroting 2018	€	638.000,00	V
B. Mutaties decemberwijziging 2017	"	314.000,00	N
C. Mutaties tot en met voorjaarsnota 2018	"	1.788.000,00	N
D. Mutaties tot en met najaarsnota 2018	"	971.000,00	N
E. Mutaties decemberwijziging 2018	"	570.000,00	V
F. Saldo van afwijkingen in de jaarrekening 2018	"	449.000,00	N
	€	<u>2.314.000,00</u>	N

Verschil tussen saldo van baten en lasten en het resultaat

De begrotings- en verantwoordingsvoorschriften maken onderscheid in het saldo van baten en lasten en het resultaat. Het verschil betreft de mutaties in de reserves. Het saldo van baten en lasten is het verschil tussen de baten en lasten van de programma's en het onderdeel algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien. Het resultaat is het resultaat "onder de streep" nadat de mutaties in de reserves verwerkt zijn. Dit is het bedrag dat de gemeente uiteindelijk over heeft of tekort komt op de jaarrekening.

Saldo van baten en lasten en het resultaat

Het saldo van baten en lasten (= voor mutaties reserves) van de rekening 2018 bedraagt € 4.698.000,00 negatief. Het resultaat (= na mutaties reserves) van de rekening bedraagt € 2.314.000,00 negatief. Dit betekent dat in de jaarrekening per saldo € 2.384.000,00 aan de reserves is onttrokken.

Hoewel de mutaties in de reserves niet zijn verwerkt in de programmacijfers hebben wij er toch voor gekozen deze te noemen onder een apart kopje bij de programma's. De verschillen in de mutaties van de reserves houden namelijk rechtstreeks verband met de verschillen in de programmacijfers. Het daar opnemen van de toelichting komt naar onze mening de leesbaarheid van de jaarrekening ten goede.

We stellen u voor in te stemmen met de mutaties in de reserves en daarmee het resultaat vast te stellen op € 2.314.000,00 negatief.

Het saldo van de incidentele baten en lasten is € 1.008.000 negatief.

Exclusief de incidentele baten en lasten is het rekeningresultaat 2018 € 1.306.000,00 negatief (€ 2.314.000,00 - € 1.008.000,00). Voor het overzicht van de incidentele baten en lasten verwijzen wij u naar de Jaarrekening, Hoofdstuk IV, onderdeel B.

Resultaat inclusief mutaties reserves

	Begroting	Rekening	Verschillen
1 Welzijn en Zorg	-17.614.000	-16.903.000	711.000
2 Wonen en Voorzieningen	-12.099.000	-12.337.000	-238.000
3 Jeugd en Educatie	-15.696.000	-16.457.000	-761.000
4 Economie en Arbeidsmarkt	-24.439.000	-24.134.000	305.000
5 Ruimte en Milieu	-583.000	-947.000	-364.000
6 Bestuur en Dienstverlening	-4.899.000	-4.912.000	-13.000
Totaal programma's	-75.330.000	-75.690.000	-360.000
Algemene dekkingsmiddelen	82.315.000	82.405.000	90.000
Overhead	-8.817.000	-9.029.000	-212.000
Onvoorzien	-33.000	0	33.000
Totaal	-1.865.000	-2.314.000	-449.000

Bestemming van het resultaat over 2018

Wij stellen u voor het negatieve rekeningresultaat van € 2.314.000,00 ten laste te brengen van de algemene reserve. De stand van de algemene reserve bedraagt na het verwerken van het resultaat over 2018 € 9.484.000,00.

II. Kerngegevens

KERNGEGEVENS

	<u>2018</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
<u>FYSIEKE STRUCTUUR</u>			
Oppervlakte gemeente in ha	11.994	11.995	11.994
Aantal woningen	15.267	15.276	15.282
Afval in 1.000 kg (totaal)	14.485	14.109	14.325
Groente-, fruit en tuinafval	2.577	2.460	2.529
Restafval	5.582	5.663	5.548
Hout	1.515	1.327	1.474
Grof huisvuil	2.040	1.966	1.831
Klein chemisch afval	78	74	71
Glas	613	600	635
Oud papier	1.733	1.661	1.786
Plastic verpakkingen	347	358	451
<u>SOCIALE STRUCTUUR</u>			
Bevolking	31.801	32.254	32.241
0 t/m 4 jaar	1.322	1.368	1.408
5 t/m 19 jaar	5.129	5.321	5.339
20 t/m 64 jaar	17.421	17.647	17.697
65 en ouder	7.929	7.918	7.797
Sociale uitkeringen (alle regelingen)			
Gemiddeld aantal uitkeringsgerechtigden	1.007	1.026	1.009
In procenten van de bevolking	3,17	3,18	3,13
Aantal leerlingen onderwijs			
Openbaar basisonderwijs	493	561	607
Bijzonder basisonderwijs	1.881	1.911	1.929
Speciaal basisonderwijs	189	195	197
Voortgezet onderwijs (excl. MBO)	1.825	1.949	2.074
Praktijk onderwijs	185	194	191
Speciaal (voortgezet) onderwijs	128	115	120
Aantal leners bibliotheek	8.697	8.893	9.529
Uitleningen bibliotheek	255.845	261.070	406.257
Bezoekers Theater Geert Teis	42.303	42.816	42.680

III. Jaarverslag

A. Programmaverantwoording

KADERS

Het overzicht kaders bevat de door u vastgestelde beleidsnota's of bovengemeentelijke nota's die betrekking hebben op de programma's.

Er is gewerkt binnen de volgende kaders:

Accommodatieplan "Gezonde basis voor Stadskanaalse accommodaties"
Afvalwaterplan 2016-2021
Beleidsnota 0^e-lijn "Voor-, vroeg- en nazorg"
Beleidsplan Jeugdhulp 2018 t/m 2020
Beleidsplan Openbare verlichting
Beleidsplan Veiligheidsregio Groningen 2016-2019
Beleidsplan Wmo 2013-2017 "De Kracht van Verbinden"
Bestuursakkoord 2018-2022, "Samen koersvast naar de toekomst"
Bestuursovereenkomst met het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA)
Categorisering wegen
Deelname verklaring duurzaam inkopen (gemeente-Senter Novem)
Economisch Actieplan
Energieakkoord Noord-Nederland
Erfgoedverordening gemeente Stadskanaal 2010
Gemeentelijk rioleringsplan
Herijking Armoedebeleid Gemeente Stadskanaal 2016 "Perspectief zien en kansen benutten"
Herziening subsidie- en tarievenbeleid sport 2009
Integraal Veiligheidsplan Stadskanaal 2015-2018
Integrale gebiedsontwikkeling Musselkanaal
Kadernota Kwaliteit Openbare Ruimte
Klimaatakkoord gemeenten en Rijk
Koersdocument Publieke gezondheid in de regio Groningen: Ontwikkelperspectief 2017-2020
Koersdocument Stadskanaal Koersvast 'Nait soezen, moar doun'
Koers Wedeka
Lokaal Akkoord 2016-2020 "Samen werken aan goed en passend wonen"
Meerjarig programma: Van beschermd wonen naar wonen met begeleiding op maat
Naar een integrale Schuldhulpverlening 2011
Nota "Stadskanaal, samen met de burger", integraal beleidskader sociaal domein
Nota "Van AWBZ naar WMO"
Nota Cultuur in kanalen
Nota Doorontwikkeling Huishoudelijke Hulp
Nota Duurzame energie en energiebesparing
Nota Grondbeleid 2017-2020
Nota Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs 2015-2018
Nota Leerplicht en het recht op onderwijs
Nota Lokaal Gezondheidsbeleid 2013-2016
Nota Lokaal Onderwijsbeleid "Talent Centraal"
Nota Stadskanaal pakt aan
Doorontwikkeling wijkgericht werken 2017
Notitie HRM-beleid
Omgevingsnota 2014 e.v. gemeente Stadskanaal
Plan van aanpak "Kans voor de Veenkoloniën"
Preventie- en handavingsplan Drink- en Horecawet 2014-2016
Provinciaal Omgevingsplan (POP3)
Regionaal Crisisplan rampenbestrijding
Regionaal Kompas Actief onder Dak 2014-2017
Regionaal Prestatiekader

Regionaal Veiligheidsplan Noord Nederland 2015-2018
Regionaal woon- en leefbaarheidsplan (menukaart voor Oost-Groningen)
Sportnota Stadskanaal 2014-2018
Structuurplan Gemeente Stadskanaal
Systematiek van waarderings- en activiteitensubsidies
Toekomstvisie 2025
Toegankelijkheidsagenda Stadskanaal (startnotitie)
Toeristische visie Westerwolde
Visie winkelcentrum Stadskanaal
Waterplan Westerwolde
Welstandsnota
Werkplan integrale uitvoering 'Gezonde Gezinnen'
Woonvisie 2015-2025 "Kwaliteit en kwantiteit in wonen, leven en zorg"

Programma's

1. WELZIEN EN ZORG

Vrijwilligerswerk, Algemeen maatschappelijk werk, Opvang, begeleid en beschermd wonen (waaronder veiligheid), Eerstelijnsloket WMO en jeugd, Maatwerkvoorzieningen Wmo, Welzijn breed, Sociaal cultureel werk, Volksgezondheid en Lijkbezorging.

Wat wilden wij bereiken?

Maatschappelijke effecten

Onze inwoners voelen zich prettig in Stadskanaal en participeren in de samenleving. Ook al zijn er beperkingen. Zij kunnen zolang als zij dat willen in hun eigen woonomgeving blijven wonen. Zij dragen zelf de verantwoordelijkheid voor de inrichting van hun leven en leefomgeving, maar weten dat zij kunnen vertrouwen op de aanwezigheid van voldoende algemene voorzieningen en op ondersteuning van de gemeente of van andere professionals als dit niet meer op eigen kracht of met hulp van het sociale netwerk lukt. In situaties waar de leefbaarheid onder druk staat en in situaties waar sprake is van onvoldoende zelfredzaamheid werken wij samen met maatschappelijke instellingen en (vertegenwoordiging van) bewoners aan verbetering.

NIEUW BELEID

Prioriteit	Algemene doelstelling	Activiteit voor het begrotingsjaar
Transformatie beschermd wonen en opvang	Vertalen landelijke ontwikkelingen naar lokale situatie	Opstellen regionaal plan van aanpak
Doorontwikkeling toegang Jeugdhulp	Meer lokaal invullen van taken en extra inzet op preventie	Versterking van de basisondersteuning, inzetten op opleiding en trainingen en verdere professionalisering
Integrale ouderenzorg	Een zorgmodel voor ouderen (75+) waarbij het sociaal en medisch domein met elkaar verbonden zijn	Ontwikkelen en uitvoeren nieuwe vorm van ouderenzorg binnen de kaders van het gemeentelijk beleid

Wat hebben wij bereikt?

Maatschappelijke effecten

Ook in 2018 stond de uitvoering van ons toegangsmodel "Stadskanaal, samen met de burger" centraal. Geconstateerd kan worden dat gemeente en partijen waar we inkoop-, subsidie- dan wel samenwerkingsrelaties mee hebben elkaar steeds beter weten te vinden, maar dat focus op verbetering en samenwerking noodzakelijk blijft. Eind 2018 is hiervoor een verbindingsfunctionaris aangesteld.

NIEUW BELEID

Transformatie beschermd wonen en opvang

Voor de transformatie van beschermd wonen en opvang is in 2018 een provinciaal plan vastgesteld.

Doorontwikkeling toegang jeugdhulp

In 2018 is de basisondersteuning op diverse punten versterkt: in huisartsenpraktijken en in de samenwerking met jeugdhulpaanbieders en op het gebied van methodiekontwikkeling.

Integrale ouderenzorg

In 2018 is samen met zorgverzekeraar Menzis en de gemeenten Pekela, Veendam en Stadskanaal een plan van aanpak opgesteld om voor onze (kwetsbare) ouderen de samenwerking tussen het gemeentelijke sociale domein en het medische domein (zorgverzekeringswet) beter te organiseren.

In het verlengde daarvan hebben de drie gemeenten samen met Menzis in 2018 deel genomen aan het onderzoek "Effectief ontschotten: zorg en ondersteuning voor ouderen over wetten heen". De resultaten uit dit rapport worden in 2019 nader besproken en krijgen aandacht in een samenwerkingsagenda met Menzis.

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	aantal per 1.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep	2 ^e hj 2018	102	60

Bron: Waarstaatjegemeente.nl (Besluit Begroting en Verantwoording)

Toelichting

Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

NIEUW BELEID

Transformatie beschermd wonen en opvang

Voor de provincie Groningen is het 'Gezamenlijk plan Groninger gemeenten van Beschermd wonen en Opvang naar wonen met begeleiding op maar: op weg naar 2020' vastgesteld. De uitwerking van dit plan wordt gezamenlijk opgepakt door de gemeenten in Midden- en Oost-Groningen. In het plan worden thema's benoemd waarop kan worden samengewerkt. Op basis daarvan kunnen de lokale opgaven worden uitgewerkt, naar verwachting in 2019 en 2020.

Doorontwikkeling toegang jeugdhulp

In 2018 is gestart met het inzetten van Ondersteuners Jeugd & Gezin bij alle huisartsen binnen de gemeente Stadskanaal, met als doel onnodige doorverwijzing richting de 2e lijn te voorkomen en te verminderen. Tevens is de samenwerking met jeugdhulpaanbieders binnen de toegang verlengd daar waar het gaat om lichte, laagdrempelige ondersteuning. Binnen de toegang is daarnaast sterk ingezet op verdere methodiekontwikkeling en inbedding hiervan in de dagelijkse praktijk. Er wordt gewerkt volgens de Signs of Safety methodiek. Ook alle werkprocessen zijn uitgewerkt en verbeterd en beschikbaar gesteld aan het team.

Integrale ouderenzorg

Ouderen wonen, ook als er kwetsbaarheid ontstaat, als gevolg van de hervormingen in het landelijke zorgstelsel steeds langer thuis. De gemeenten Veendam, Pekela en Stadskanaal hebben daarom in 2018 samen met zorgverzekeraar Menzis een projectplan opgesteld voor het inregelen van de integrale zorg voor (kwetsbare) ouderen waarin de huisartsenzorg, wijkverpleging en -verzorging en het gemeentelijke domein gaan samenwerken. Zie ook voorjaarsnota 2018. In 2018 is dit projectplan in uitvoering gegaan. Voor de gemeentelijke taken was vanaf 1 juli 2018 het bestaande dienstenpakket van stichting Welstad beschikbaar. Tot 1 juli 2018 is daarvoor extra additionele capaciteit beschikbaar gesteld omdat een eerder werkwijze (project Samen Oud) moest worden afgebouwd en de nieuwe werkwijze moest worden voorbereid.

De beoogde samenwerking moet plaatsvinden in geriatrische netwerken. In een geriatrisch netwerk heeft de huisarts de regie over de cliënt en werkt daarin samen met de ouderenspecialist, de wijkverpleging en welzijn. In de hiervoor ontwikkelde huisartsenbekostigingsmodule is door Menzis de samenwerking met het gemeentelijke domein als randvoorwaarde gesteld. Eind 2018 werd duidelijk dat naar verwachting eind 2019 alle huisartsenpraktijken in onze gemeente de module af zullen gaan nemen. Het tempo waarin vervolgens de beoogde samenwerking met het gemeentelijke sociale domein vorm krijgt gaat geleidelijk en verschilt per huisartsenpraktijk.

In 2018 is voor het inregelen van de samenwerking gefocused op de kern Stadskanaal. Eind 2018 heeft dit geresulteerd in vaste aanspreekpunten van Welstad per huisartsenpraktijk. In 2019 worden ook de huisartsenpraktijken in de andere kernen benaderd. Inmiddels hebben de versterkte contacten ertoe geleid dat de huisartsen ook op het gebied van de GGZ voor 18 + verzoeken om een versterkte samenwerking. Er zijn over 2018 nog geen gegevens bekend over de instroom vanuit de huisartsenpraktijken in de welzijnsorganisatie.

Onderdeel van het plan van aanpak is het organiseren van een algemene voorlichtingsmiddag voor ouderen. Door stichting Welstad is in 2018 een (G)oud Gezond-dag voorbereid die in 2019 plaats heeft gevonden. In het verlengde van het project integrale zorg voor ouderen is in de drie gemeenten samen met Menzis in 2018 het onderzoek "Effectief ontschotten: zorg en ondersteuning voor ouderen over wetten heen" afgerond. De resultaten uit dit rapport worden in 2019 nader besproken en krijgen aandacht in een samenwerkingsagenda met Menzis.

BESTAAND BELEID

Speerpunten 2018

Doorontwikkeling van de visie "Stadskanaal, Samen met de Burger"

Het doel om te acteren zoals dat in ons toegangsmodel "Stadskanaal, samen met de burger" is benoemd, stond ook in 2018 centraal. Geconstateerd kan worden dat gemeente en partijen waar we inkoop-, subsidie- dan wel samenwerkingsrelaties mee hebben elkaar steeds beter weten te vinden, maar dat focus op verbetering en samenwerking noodzakelijk blijft.

Diverse inkoopprocessen

De lopende contracten voor Huishoudelijke Ondersteuning (OZ/OH) en voor de Wmo-begeleidingstaken zijn met een jaar verlengd. We continueren de afspraken in 2019. Als gevolg van beëindiging van de dienstverlening heeft een van de contractpartners voor OZ/OH eind 2018 de taken overgedragen aan een andere partij. De overgang is soepel verlopen. Voor het product Begeleiding - Speciaal is in Ommelander verband een extra aanbieder gecontracteerd voor de uitvoering van de zorg in natura conform de aanbestedingsregels die gelden in het Ommelander Samenwerking. Verder is in Zuidoost Groninger verband een nieuwe aanbesteding voor trapliften afgerond en in samenwerking met alle gemeenten in Drenthe en Groningen is dit ook voor het Publiek Vervoer (Wmo- en leerlingenvervoer in samenhang met het Openbaar Vervoer) afgerond.

Algemeen toezicht op rechtmatigheid en kwaliteit binnen de WMO 2015 en Jeugdwet

Er is een toezichthouder voor het toezicht op rechtmatigheid aangesteld. Vooralnog is ervoor gekozen om in voorkomende situaties het toezicht op de kwaliteit met externe ondersteuning in de samenwerking in Zuidoost Groningen vorm te geven. Het toezicht in situaties waarin sprake is van Calamiteiten en Geweld en het toezicht op het Beschermd Wonen is uitgevoerd door Groningen.

Opstellen nieuw beleidsplan WMO/nota lokaal gezondheidsbeleid

Er is in 2018 geen beleidsplan opgesteld. In 2019 wordt het beleidsplan lokaal gezondheidsbeleid opgesteld.

Overige bestaand beleid

Binnen dit programma zijn de volgende resultaten bereikt.

Vrijwilligerswerk

- Het vrijwilligersbeleid is uitgevoerd zoals dat in de Kadernota 0-de lijn is opgenomen.
- Voor de vrijwilligers en voor de mantelzorgers is een collectieve verzekering afgesloten. De VNG heeft hiervoor een speciaal verzekeringsaanbod ontwikkeld.

Algemeen maatschappelijk werk

- Individuele hulpvragen worden door de maatschappelijk werkers van Stichting Welstad beoordeeld op basis van de zelfredzaamheidsmatrix. Hierin worden meerdere leefdoelgebieden gescoord. Hulpvragen betreffen vaak geestelijke gezondheid, financiën en huiselijke relaties. Voor 75-plussers betreft het vaak het domein activiteiten dagelijks leven. De doelgroep tot 18 jaar scoort het hoogst op het domein huiselijke relaties. Echtscheiding en andere problematiek binnen de huiselijke sfeer zijn grote veroorzakers van gezins- en jongerenproblematiek.
- Het meldpunt 'vroeghulp bij scheiding' is van start gegaan. De bedoeling van het steunpunt is om ouders in een zo vroeg mogelijk stadium te bereiken als er sprake is van een scheiding, om de gevolgen voor kinderen zo klein mogelijk te houden, waardoor de kinderen niet bedreigd worden in hun ontwikkeling zoals vaak wel gebeurt bij een vechtscheiding.
- Het aantal uitgedeelde mantelzorgcomplimenten (Blijk van Waardering) bedroeg in 2018: 1090 (Dit was eind 2017: 1020).
- Voor de kosten van het participatieverklaringstraject en de maatschappelijke begeleiding van vergunninghouders ontvangen wij de vergoeding rechtstreeks van het Rijk. De vergoeding wordt toegekend op basis van het aantal inburgeraars waarvan door de gemeente in het portal Inburgeren (PIB) van DUO is aangegeven dat er een ondertekende participatieverklaring is. De vergoeding wordt het jaar volgend op de realisatie, dus achteraf, ontvangen via een decentralisatie-uitkering gemeentefonds.
- De voorbereidingen voor een nieuwe beleidsnotitie schuldhulpverlening zijn gestart. Besluitvorming vindt plaats in mei 2019.

Opvang, begeleid en beschermd wonen

- In 2018 is een aanbesteding geweest van Beschermd Wonen en Opvang (BW&O op basis van Open House voor de periode 2019-2020). Hiermee is een belangrijke stap gezet in de transformatie van BW&O. Hiermee is het mogelijk cliënten zelfstandig te laten wonen en toezicht en ondersteuning in nabijheid of op afstand te organiseren. De gemeenten hebben de mogelijkheden de medewerkers te trainen en scholen om hier ervaring mee op te doen. Lokaal is een onderzoek naar vraag en aanbod uitgevoerd. De resultaten van dit onderzoek worden betrokken in de uitwerking van het regionaal plan van aanpak (zie nieuw beleid). Vooruitlopend op de overgang van de centrumgemeente naar de lokale gemeenten is een financieel verdeelmodel uitgewerkt voor de verdeling van middelen. Hiermee wordt in 2018 proefgedraaid en bij goed bevinden kan dit worden geïmplementeerd in 2021. Gemeenten ontvangen van de centrumgemeente de middelen (vrijval) die niet nodig zijn voor de voorzieningen BW&O om zich voor te bereiden op de overgang.
- De Regenboog in Stadskanaal is een algemene inloopvoorziening in Stadskanaal voor mensen met psychische en/of psychiatrische beperkingen. In 2018 is een eerste stap gemaakt met de transformatie van de inloopvoorziening. Zo is er gewerkt met ervaringsdeskundigen, is samenwerking opgestart met Welstad, kerken en konden door de extra subsidie de openingstijden worden verruimd. Wat onder andere bijdroeg aan het voorkomen van eenzaamheid.

Eerstelijnsloket WMO en jeugd

- De rol van het KCC bij Wmo aanvragen is in 2018 iets gewijzigd. Het KCC is het eerste contact van de cliënt met de gemeente. Het KCC doet een eerste uitvraag en maakt vervolgens een afspraak met een Wmo consulent of met de frontoffice Wmo. Bij de frontoffice Wmo worden enkelvoudige aanvragen afgehandeld, de overige aanvragen gaan via de consulent.
- Er is extra Wmo-uitvoeringscapaciteit beschikbaar gesteld om ons voor te kunnen bereiden op nieuwe taken en de komst van nieuwe cliëntgroepen vanuit het Beschermd Wonen.
- De afstemming tussen jeugdzorg en wmo (18-/18+) is versterkt.
- De onafhankelijke cliënt ondersteuning is uitgevoerd door Stichting Welstad. De samenwerking van deze cliëntondersteuners met de Wmo-consulenten is geïntensiveerd.
- In 2018 is gestart met de voorbereiding van een nieuwe aanbesteding voor de medische advisering sociaal domein.
- In 2018 heeft het CJGV zowel de reguliere aanvragen jeugdhulp opgepakt alsmede de meldingen van veiligheidszaken. Bij deze laatste vindt eventueel doorgeleiding plaats richting de Raad voor de Kinderbescherming. Tevens vindt vanuit het team de coördinatie plaats van OGGZ zaken en multiprobleemgezinnen. Leerplicht en leerlingenvervoer zijn ook onderdeel van het CJGV. Op deze wijze kan een integrale aanpak op het kind/gezin worden ingezet.
- Vroegsignalering 0-4 jarigen heeft ook in 2018 weer plaatsgevonden.

Voorzieningen Wmo

- De maatwerkvoorzieningen Wmo zijn zowel in natura als via een Persoonsgebonden Budget verstrekt.
- We hebben de tarieven voor Huishoudelijke Ondersteuning in het voorjaar van 2018 aangepast conform de AMvB reële kostprijs. In het najaar van 2018 is besluitvorming geweest over de aanpassing van de OZ/OH tarieven en de Begeleidingstarieven voor 2019. Voor de begeleidingstarieven is dit in Ommelander verband gebeurd.
- Eind 2018 is besloten het abonnementstarief voor de eigen bijdrage voor Wmo-maatwerkvoorzieningen en de Algemene Voorziening Schoonmaakondersteuning in te voeren per 31 december 2018.
- In 2018 is bij 2 aanbieders van Begeleiding een pilot gestart met trajectfinanciering. Waardoor de zorg daar waar nodig flexibel kon worden op- en afgeschaald passend bij de hulpvraag van het moment zonder nieuwe indicatie en zonder dat dit de administratieve regeldruk verhoogde. De pilot is succesvol verlopen en krijgt een vervolg waarbij er nog wel enige systeemtechnische uitwerking plaats gaat vinden.
- In overleg met zorgaanbieders is meegekeken en gedacht hoe de workflow van melding tot start zorg verbeterd kan worden. Dit is door aanbieders gewaardeerd.
- De samenwerking met diverse zorgaanbieders is versterkt door voorlichting te geven over het Wmo- beleid en de werkwijze van het Wmo-consulententeam.
- Er is een pilot gedraaid om te onderzoeken of cliënten < 65 jaar met een indicatie voor dagbesteding konden instromen in beschut werken. Dit bleek niet het geval. Vervolgens is een voorlichting gegeven over de werkwijze en mogelijkheden van beschut werken aan gecontracteerde zorgaanbieders voor individuele begeleiding. Dit is goed ontvangen.
- Als gevolg van de nieuwe aanbesteding van het Wmo vervoer moesten nieuwe vervoerspassen worden verstrekt. Daarbij zijn de indicaties van mensen die langer dan 1,5 jaar geen gebruik hebben gemaakt van de vervoersvoorziening beëindigd tenzij men aangaf dat dit niet gewenst was.
- In provinciaal verband zijn met de zorgverzekeraar incidentele afspraken gemaakt over de financiering van zorg aan een aantal jongeren 18 + die gebruik maken van specifieke hulpverlening voor complexe problematiek door het FACT team 18 +. Een definitieve oplossing voor dit financieringsvraagstuk is voorzien in 2019.
- De besluitvorming over de invoering van de blijverslening per 2019 is afgerond. Het doel van deze lening is om mensen langer thuis te laten wonen op eigen kracht. Het beroep op een toekomstige WMO-maatwerkvoorzieningen kan hiermee worden uitgesteld of worden voorkomen.

Welzijn breed

- De Subsidieregelingen zijn het afgelopen jaar regelmatig aangepast om deze up-to-date te houden.
- Voor de budgetsubsidie welzijnsvoorzieningen voor Stichting Welstad is een nieuw Programma van Eisen opgesteld.

- In 2018 is een cliëntvervaringsonderzoek Wmo uitgevoerd. De resultaten waren positief en zijn te vinden op: www.clientvervaringsonderzoek-wmo.nl/groningen.
- De Participatieraad heeft in 2018 diverse adviezen uitgebracht, bijvoorbeeld over de blijverslening, diverse beleidsregels binnen de Participatiewet en het werkplan Gezonde Gezinnen. Ook heeft de Participatieraad veelvuldig stilgestaan bij maatschappelijke thema's als eenzaamheid en laaggeletterdheid.

Sociaal cultureel werk

- Op basis van het Programma van Eisen Bestek Welzijnsvoorzieningen zijn afspraken gemaakt met Stichting Welstad voor het sociaal cultureel werk, ouderenwerk, algemeen maatschappelijk werk/buurtwerk, mantelzorgondersteuning, vrijwilligerswerk, opbouwwerk, brede scholen, combinatiefunctionaris/buurtsportcoaches en het jeugd en jongerenwerk.
- Er is gekozen voor een integrale benadering van werkgebieden in het sociale domein. Om te zorgen dat de uitvoering zo goed mogelijk blijft aansluiten bij de actuele situatie worden bij de subsidieverlening jaarlijks in overleg met de welzijnsvoorziening prioriteiten aangegeven. De input hiervoor is onder meer afkomstig van de gemeentelijke monitor sociaal domein, wijk- en dorpsevaluaties en de inbreng van wijkraden en organisaties van dorpsbelangen, trends en ontwikkelingen.
- Er was specifieke aandacht voor: brede school ontwikkeling, inzet buurtwerker sport, eenzaamheid, samenwerking TDC voor de doelgroep 'niet werkenden', statushouders, mantelzorgontwikkelingen, jongerenvraagstukken. Daarnaast was ook in 2018 actueel: het vraaggericht werken, uitgaan van de krachten en mogelijkheden, versterken wat goed gaat en waar mogelijk voor hulpvragen een collectief aanbod bieden.
- In november 2018 is het Programma van Eisen Welzijnsvoorzieningen geactualiseerd.
- Accommodaties: In 2018 is gestart met het in kaart brengen van de bestaande situatie om uiteindelijk te komen tot een eenduidig huurtarief.
- In 2018 is gestart met de verbouw/aanpassing van de oude basisschool de Meander naar een MFA waarin de OBS de Badde, het buurtcentrum De Stobbe (Welstad) in gehuisvest zullen worden.

Volksgezondheid

- Het programma Kans voor de Veenkoloniën ronderde in 2018 de eerste twee fasen af en oriënteerde zich op de 3e fase. Ook is gekozen voor een andere governance structuur. Het model van de stuurgroep en een programmabureau is losgelaten. Daarvoor in de plaats is een Dagelijks Bestuur en een Programmaraad ingesteld, waarin gemeenten en bewonersplatform naast andere betrokken partijen participeren. In 2018 is het project Goede Start een speerpunt in onze gemeente en hebben wij een eerste aanzet gegeven aan het thema Stoppen met roken.
- In 2018 is door gemeente en GGD gewerkt aan een Dienst Verlening Overeenkomst (DVO) voor de GGD. Dit DVO wordt in 2019 vastgesteld. Daarnaast is de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Publieke Gezondheid en Zorg gestart met de uitwerking van de verzelfstandiging van de GGD. Uiteindelijk zal dit leiden tot een wijziging van deze GR in 2019.
- De concept visie van zorggroep Treant op de toekomst van de ziekenhuiszorg in Drenthe en Zuidoost Groningen leidde in 2018 tot veel politieke aandacht. Wij konden niet achter de voorstellen staan. In juni hebben wij daarom een alternatief scenario voor het Refaja aangeboden aan Treant en de betrokken zorgverzekeraars namens alle gemeenten uit de regio. Dit heeft niet kunnen voorkomen dat de afdeling verloskunde en acute kindergeneeskunde van het Refaja verplaatst is naar Emmen. In de tweede helft van 2018 startten Treant en 2 zorgverzekeraars onder leiding van een externe partij een visietraject waarin alternatieve scenario's voor de ziekenhuiszorg zijn verkend. Wij zijn aan de start van dit proces geïnterviewd. Naast deelname aan de Drentse Zorgtafel hebben wij diverse bestuurlijke gesprekken gevoerd met omliggende gemeenten en betrokken partijen en zijn de voorbereidingen gestart voor het opstarten van een Zuid Groningse zorgtafel.

Lijkbezorging

- De begraafplaatsen zijn op het gewenste niveau onderhouden. Extra aandacht is er geweest voor de paden (schelpenverharding) waarbij deze waar nodig opnieuw geëgaliseerd en van een nieuwe laag schelpen zijn voorzien.
- In 2018 is gestart met een inhaalslag voor het verlengen van grafrechten. Er zijn relatief veel grafrechten niet verlengd en daardoor moesten meer grafmonumenten worden verwijderd dan was voorzien.

Wat heeft het gekost?

(x € 1.000)

Beschrijving	Begroting 2018	Rekening 2018	Verschil	
Lasten	20.378	19.363	1.015	V
Baten	1.687	1.552	135	N
Saldo programma	18.691	17.811	880	V

Toelichting

Het voordelig saldo tussen de begroting en rekening is € 880.000,00. Dit bestaat uit een voordeel van € 960.000,00 op het sociaal domein en een nadeel van € 80.000,00 op de overige programmaonderdelen.

Nieuw beleid

Sociaal domein

Voor de professionalisering van taken die samenhangen met de transformatie van de toegangsfunctie (CJGV) is voor de periode 2018-2020 jaarlijks een extra budget van € 200.000,00 beschikbaar gesteld. Een aantal maatregelen voor uitvoering van het variabel deel jeugdhulp is doorgeschoven naar 2019. Hierdoor is het budget niet volledig ingezet. Er resteert een bedrag van € 83.000,00. Tegenover dit voordeel staat een lagere onttrekking aan de reserve Sociaal domein.

Bestaand beleid

Sociaal domein

Het voordeel op het sociaal domein bedraagt € 877.000,00. De oorzaken zijn hieronder in het kort aangegeven. In de paragraaf sociaal domein geven wij een nadere toelichting.

- Het voordeel op de maatwerkvoorzieningen Wmo bedraagt per saldo € 128.000,00. Op de voorzieningen gehandicapten is er een voordeel met de begroting van € 81.000,00. Op huishoudelijke hulp (OZ/OH, OZ en OH) en de algemene voorziening schoonmaakondersteuning (OH) is er een voordeel van € 97.000,00. Hier staat een nadeel van € 50.000,00 tegenover op begeleiding, kortdurend verblijf en persoonlijke verzorging.
- De centrumregeling Beschermd wonen heeft over 2018 een positief resultaat gerealiseerd. Op grond van de afspraken over financiële solidariteit is het resultaat over de Groninger gemeenten verdeeld. De bijdrage aan onze gemeente is € 20.000,00 lager uitgevallen dan begroot. Aan de andere kant is het budget maar voor een deel besteed. Het restant bedraagt € 293.000,00. Per saldo levert dit een voordeel op van € 273.000,00.
- In het kader van het beleidsplan Jeugdhulp 2018-2020 is budget beschikbaar gesteld voor innovatie. Een aantal maatregelen uit het beleidsplan is doorgeschoven naar 2019. Hierdoor is het budget in 2018 niet volledig ingezet. Er resteert een bedrag van € 45.000,00. Tegenover dit voordeel staat een lagere onttrekking aan de reserve Sociaal domein.
- Het voordeel op de subsidies, bijdragen e.d. bedraagt € 234.000,00. Een aantal activiteiten is niet volledig uitgevoerd. Verder is een aantal subsidies op een lager bedrag vastgesteld of niet toegekend. Ook hebben wij voor een aantal activiteiten nog bijdragen van derden ontvangen.
- Op de exploitatiekosten van de welzijnsaccommodaties is er een voordeel van € 22.000,00.
- Op de uitvoeringskosten sociaal domein is er een voordeel met het budget van € 175.000,00. Hier staan voor een deel (€ 15.000,00) hogere apparaatskosten tegenover.

Overige programmaonderdelen

Het nadeel op de overige programmaonderdelen bedraagt € 80.000,00. Dit heeft de volgende oorzaken.

- Er is een nadeel van € 28.000,00 op schuldhulpverlening als gevolg van extra werkzaamheden door de GKB. Dit wordt voor een groot deel gecompenseerd (€ 22.000,00) door een hogere decentralisatie-uitkering Schulden en armoede.
- Op het programmaonderdeel lijkbezorging is een nadeel met de begroting van € 15.000,00. Dit komt onder andere door hogere automatiseringskosten.
- De overige afwijkingen zijn per saldo € 37.000,00 nadelig. Dit betreft hoofdzakelijk hogere apparaatskosten (€ 32.000,00). Voor een toelichting op de apparaatskosten verwijzen wij u naar het overzicht Overhead.

Mutaties reserves

(x € 1.000)

Beschrijving	Begroting 2018	Rekening 2018	Verschil
Toevoegingen			
Onttrekkingen	1.077	907	170
Saldo mutaties	1.077-	907-	-170

Toelichting

Er is per saldo € 170.000,00 minder aan de reserves onttrokken dan geraamd. Dit heeft de volgende oorzaken.

- Omdat het budget van het variabel deel jeugdhulp en het innovatiebudget niet volledig is aangesproken valt de onttrekking aan de reserve Sociaal domein € 128.000,00 lager uit.
- Voor de incidentele personeelskosten CJGV hebben wij een bijdrage ontvangen vanuit de MO/OGGz regeling. De geraamde onttrekking aan de reserve Sociaal domein van € 35.000,00 heeft daarom niet plaatsgevonden.
- Een deel van de kapitaallasten van de welzijnsaccommodaties wordt gedekt uit de reserve. De onttrekking is € 7.000,00 lager dan geraamd.

2. WONEN EN VOORZIENINGEN

Wegen, Wijkbeheer, Openbare verlichting, Verkeer, Bibliotheek, Sport, Kunst, muziek en cultuur, Theater Geert Teis, Musea, Monumenten, Speelplaatsen, Stedelijke vernieuwing en Volkshuisvesting.

Wat wilden wij bereiken?

Maatschappelijke effecten

Wij blijven een aantrekkelijke gemeente om in te wonen en behouden onze regiofunctie op het gebied van voorzieningen. Wij investeren in de kwaliteit van onze voorzieningen. Een voorbeeld is de nieuwbouw van de nieuwe onderwijsvoorziening Stadskanaal.

Wij willen dat iedereen in onze gemeente en de provincie veilig deel kan nemen aan het verkeer. Wij hebben daarom samen met de verkeersveiligheidspartners een breed verkeerseducatieprogramma samengesteld. Met de verkeersveiligheidspartners in Groningen (gemeenten en de provincie Groningen) hebben wij een gezamenlijk plan van aanpak opgesteld om de verkeersveiligheid te bevorderen. Verkeersveiligheid houdt immers niet op bij de gemeentegrens.

NIEUW BELEID

Prioriteit	Algemene doelstelling	Activiteit voor het begrotingsjaar
Wijkgericht werken	Bevorderen sociale en fysieke leefbaarheid van wijken	Actualisatie van de wijkscans

Wat hebben wij bereikt?

Maatschappelijke effecten

Leefbaarheid en behoud van voorzieningen zijn belangrijke thema's waar op de beleidsterreinen van het programma Wonen en Voorzieningen aan is gewerkt. Op regionale thema's hebben wij samengewerkt met andere Oost-Groningse gemeenten door te werken aan nieuwe prestatieafspraken over kwaliteit en kwantiteit van de woningvoorraad en de uitvoering van het regionaal woon- en leefbaarheidsplan (de "menukaart"). Lokaal hebben wij onder meer gewerkt aan Levendig Musselkanaal (de gebiedsontwikkeling) en de uitvoering van de nota doorontwikkeling wijkgericht werken (2017).

NIEUW BELEID

Wijkgericht werken

In 2018 is de Kadernota Kwaliteit Openbare Ruimte 2018-2021 vastgesteld. In verband met de achterstand in het groen heeft u via de perspectiefnota 2019-2022 in 2018 tot en met 2021 € 300.000,00 per jaar beschikbaar gesteld. In 2018 hebben wij de achterstand in de wijken en dorpen geïnventariseerd. In verband met de droge zomer in 2018 gaan wij de vervanging in 2019 uitvoeren.

Beleidsindicatoren

	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland
1	Ziekenhuisopname naar aanleiding van verkeersongeval met motorvoertuig	%	vervallen		
2	Ziekenhuisopname naar aanleiding van vervoersongeval met fietser	%	vervallen		
3	Niet-sporters	%	2016	64,2	48,7
4	WOZ-waarde woningen	duizend euro	2014	146	211
			2015	142	206
			2016	136	209
			2017	143	216
			2018	149	230
5	Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000	2016	2,1	7,2
6	Demografische druk	%	2018	82,8	69,6
7	Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	2018	618	649
8	Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	2018	660	721

Bron: Waarstaatjegemeente.nl (Besluit Begroting en Verantwoording)

Toelichting

1. Vervallen.
2. Vervallen.
3. Het percentage van de bevolking van 19 jaar en ouder dat niet ten minste één keer per week aan sport doet.
4. De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
5. Het aantal nieuwbouwwoningen per 1.000 woningen.
6. De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
7. Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
8. Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

NIEUW BELEID

Wijkgericht werken

In 2018 hebben wij het opstellen van nieuwe wijkscans aanbesteed. Ze worden in mei 2019 opgeleverd. In de wijkscan worden cijfers die een relatie hebben met de sociale en fysieke leefbaarheid van wijken geïnventariseerd en geanalyseerd.

BESTAAND BELEID

Speerpunten 2018

Integrale gebiedsontwikkeling Musselkanaal

Wij hebben gewerkt aan de uitvoering van de integrale gebiedsontwikkeling Musselkanaal, in samenwerking met Lefier, stichting Dorpsbelangen Musselkanaal en de Ondernemersvereniging Musselkanaal. Het project kent vier pijlers: wonen, economie, sociaal en collectieve ruimte.

- In 2018 zijn 5 huurwoningen aan de Badstraat opgeleverd. De woningen aan de Geraniumstraat zijn gesloopt. Het pand aan de Marktstraat 66-68 (het 'blauwe pand') is aangekocht en gesloopt. De grond is gesaneerd en Lefier heeft er plannen voor 7 (eengezins) sociale huurwoningen voor ontwikkeld.
- Aan de Anjerstraat is door een workout-team een collectieve ruimte ingericht. Met de aanleg van collectieve ruimten aan de Geraniumstraat en op het LTS-park is gestart. Aan de Anjerstraat hebben een moestuin, een pluktuin, een bijenstal en een natuurlijk speelterrein een plek gekregen. Bewoners hebben de plannen bedacht, uitgewerkt en zorgen voor beheer en onderhoud van de ruimten. De pluktuin en de bijenstal zijn samen genomineerd voor de "Kern met pit", een vrijwilligersprijs.
- De ondernemersvereniging heeft in 2018 gewerkt aan de uitvoering van het actieplan uit 2017. Er is onder meer een vastgoedregisseur aan de slag gegaan. De subsidieregeling stimulering detailhandel is van kracht geworden. De regeling heeft ten doel de uitstraling van de gevels in het centrum van Musselkanaal te verbeteren.
- In september 2018 is een aantal winkelpanden in het centrum van Musselkanaal verwoest door een brand. De ondernemers, ondernemersvereniging, gemeente en andere partijen in het dorp hebben zich ingespannen om getroffen ondernemers aan een nieuwe plek te helpen. Ook is gestart met het maken van plannen voor een nieuwe invulling van het getroffen gebied.
- Een sociaal programma is opgesteld. Het thema van de gebiedsontwikkeling "Musselkanaal zelfstandig dorp" is vertaald in twee actielijnen:
  - het vergroten van draagkracht van Musselkanaal als geheel door samenwerking tussen (vrijwillige) organisaties te stimuleren (Musselkanaal als zelfstandig dorp);
  - het vergroten draagkracht en zelfstandigheid individuele bewoners. Hierbij worden onder andere de collectieve ruimtes als middel ingezet.

Centrum ontwikkeling Stadskanaal

In het kader van de centrumontwikkeling is, in verband met een compacter centrum en de bereikbaarheid, een nieuw verkeersplan uitgewerkt. Met name ter stimulering van het fietsgebruik en de verkeersveiligheid voor fietsers is er een plan uitgewerkt met vrij liggende fietspaden. Ook voor de kruispunten zijn nieuwe ontwerpen gemaakt waar fietsers op vrij liggende fietspaden het kruispunt kunnen passeren en voorrang krijgen. Ten behoeve van de uitvoering in 2019 is in 2018 met de voorbereiding van werkzaamheden begonnen. Samen met ondernemers en omwonenden is gestart met het maken van een inrichtingsschets van de openbare ruimte Kiepkörf en het Europaplein.

De Visie winkelcentrum Stadskanaal (2016) vormt de basis voor versterking van het winkelcentrum in Stadskanaal. Het project Centrumvernieuwing Stadskanaal wordt uitgevoerd in samenwerking met de Centrum Winkeliers Stadskanaal, de Algemene Handelsvereniging Stadskanaal en (lokale) vastgoedpartijen. Het project is gericht op uitvoering van drie pijlers; sanering van detailhandelsvastgoed, herinrichting van de openbare ruimte en versterken van het ondernemerschap.

In 2018 hebben de volgende activiteiten plaatsgevonden:

- Het pand aan Navolaan 8-13 is medio 2018 verworven en vijf van de gevestigde ondernemers zijn verplaatst naar locaties in het centrum. Met de zittende ondernemers wordt overleg over uitplaatsing gevoerd. Het overleg over verwerving van het pand aan Navolaan 14 is gestart.
In het voorjaar van 2018 is samen met de Centrumwinkeliers Stadskanaal een stimuleringsregeling opgesteld en door het bestuur vastgesteld. Deze subsidieregeling Stimulering Detailhandel Centrum Stadskanaal 2018 is opgesteld om winkels naar het kernwinkelgebied te verplaatsen, herbestemmen en transformeren van vrijkomende panden en gevelverbetering.
- De herinrichting van de openbare ruimte vindt plaats in een bouwteam. Via een aanbestedingsprocedure zijn een bouwteampartner en een landschapsarchitect geselecteerd en aangesteld.
Het bouwteam en de landschapsarchitect/stedenbouwkundige zijn in mei voortvarend van start gegaan met het een fasering van deelprojecten, waarvoor het proces van planvorming wordt doorlopen. Per deelproject wordt een schetsontwerp, een voorlopig ontwerp en een definitief uitvoeringsontwerp opgesteld en na interactieve toetsing met stakeholders in uitvoering gebracht.
- Bij de pijler ondernemerschap wordt ingezet op verdere professionalisering van het ondernemerschap. De ontwikkelingen op het vlak van retail en marketing volgen elkaar in snel tempo op. Het is in dit verband van belang dat het centrum van Stadskanaal zich verder profileert als "Warenhuis van de regio". Verbeteren van het ondernemerschap richt zich op profilering van het centrum van Stadskanaal en samenwerking tussen ondernemers. Belangrijke aandachtsgebieden zijn inspelen op veranderende markt, klantgericht ondernemen, samenwerking op centrum- en straatniveau, profileren van het winkelcentrum, de online zichtbaarheid van winkels, het verder ontwikkelen en kennis van het ondernemerschap in de retail en de uitstraling van de winkelstraat en de gevels. In 2018 is een plan van aanpak opgesteld om deze doelstellingen projectmatig vorm te geven

Demografische ontwikkeling en regionale samenwerking

Met inzet van rijks- en provinciale middelen voeren wij het regionaal woon- en leefbaarheidsplan (RWLP) uit (de zogenaamde "menukaart"). Het RWLP bevat projecten gericht op het tegengaan van effecten van bevolkingsdaling op met name de woningvoorraad.

- In 2018 is een nieuw regionaal prestatiekader opgesteld. Hierin hebben gemeenten, provincie en woningcorporaties afspraken vastgelegd over kwaliteit en kwantiteit van de woningvoorraad. Om prestatieafspraken te kunnen maken:
  - is in 2017 woningmarkt onderzoek gedaan;
  - zijn in 2018 product-marktcombinaties per kern uitgewerkt.Het nieuwe prestatiekader is de basis voor de actualisering van de woonvisie die in 2019 uitgevoerd wordt.
- Er is geen nieuwe woningmarktmonitor opgesteld.
- Wij zijn trekker van het "gerecht" inpondfonds. Woningcorporatie Lefier heeft in 2018 twee woningen ingepond.
- Extra is ingezet op de aanpak van rotte kiezen en verduurzaming van de (particuliere) woningvoorraad.

Spoorlijn Veendam-Stadskanaal

Op basis van een motie van de raad hebben wij een adhesieverklaring opgesteld dat ondertekend is door alle gemeenten langs de spoorlijn inclusief de gemeenten Oldambt en Groningen. Ook diverse ondernemersverenigingen hebben de adhesieverklaring ondertekent. In de adhesieverklaring hebben wij het belang van de spoorverbinding voor onze regio aangegeven. De adhesieverklaring is vervolgens toegestuurd aan de Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen en aan de Staatssecretaris van IenM. Het Rijk, provincie en regio onderkennen dat de spoorlijn Veendam-Stadskanaal een belangrijke bijdrage kan leveren aan de bereikbaarheid in de regio. Rijk, ProRail en provincie Groningen zijn het erover eens dat de spoorlijn Veendam-Stadskanaal na reactivering onderdeel gaat uitmaken van de hoofdspoorweginfrastructuur. Met de STAR zijn in hoofdlijnen afspraken gemaakt. G.S. gaat nog voor provinciale verkiezingen in 2019 een besluit nemen. Provinciale Staten heeft op 27 mei 2019 besloten de spoorlijn Veendam-Stadskanaal te reactiveren. Prorail zal van de provincie Groningen de opdracht krijgen de planuitwerkingsfase te starten. Naar verwachting zal in 2024 de eerste personentrein op dit traject kunnen rijden.

Spoorlijn Stadskanaal-Gieten-Assen

In 2018 is begonnen met een haalbaarheidsonderzoek spoorverbinding museumtrein Stadskanaal-Gasselte-Gieten. In het voorjaar van 2019 is het haalbaarheidsonderzoek van de museumspoorlijn Stadskanaal Gieten afgerond.

Overige bestaand beleid

Binnen dit programma zijn de volgende resultaten bereikt.

Wegen

In 2018 zijn de woonstraat Baken en Tros in Waterland 5 woonrijp gemaakt.

Het onderhoud aan wegen heeft plaats gevonden op basis van het beheerprogramma GBI. In combinatie met het groot onderhoud (slijtlagen) zijn de Krommewijk, Barkelazathe, Dwarssplitting en Pekelderweg voorzien van fietsstroken.

Wijkbeheer

In de voorjaarsnota 2018 heeft u besloten budget beschikbaar te stellen voor het opwaarderen van de openbare ruimte langs de twee groene assen in de wijk Maarswold. De groene assen liggen langs de Gooilandlaan en de Utrechtselaan. De projecten zijn in voorbereiding en zullen naar verwachting in 2019 gerealiseerd worden.

Openbare verlichting

Naast het normale onderhoud is ca 80% van de armaturen vervangen. Een deel van de vervanging vindt plaats in het kader van de Centrumvernieuwing.

Verkeer

Het gemeentelijk verkeersveiligheidsprogramma (Permanente Verkeer Educatie) wordt centraal door het Verkeer en Vervoer Beraad (VVB) uitgevoerd, zie www.verkeerswijzergroningen.nl.

- In 2018 zijn in onze gemeente onder andere de volgende activiteiten uitgevoerd:
  - 3 scholen herijken verkeersveiligheidslabel;
  - campagne 'MONO ongestoord onderweg' door RYD (Responsible Young Drivers) in centrum Stadskanaal;
  - verkeersexamens;
  - fietsverlichtingscampagne;
  - dode hoek vrachtwagens;
  - scootmobielcursus;
  - diverse projecten op scholen;
  - theatervoorstelling De Verkeersplaneet;
  - theatervoorstelling Overstekend wild;
  - Veilig Omgaan Met Opvallend Landbouwverkeer (VOMOL);

- veilige schoolomgeving;
  - verkeersouder lidmaatschap Op voeten en fietsen diverse scholen;
  - verkeersouder lidmaatschap Veilig Oversteken diverse scholen;
  - diverse snelheidscontroles VVN.
- De provincie Groningen heeft de N366 tussen Alteveer en Stadskanaal verbreed. Tijdens de afsluiting van de N366 is het verkeer via provinciale wegen omgeleid. Op sluiproutes over onze wegen zijn extra controles uitgevoerd door de politie en fietsverlichtingsacties door VVN.
  - Ten behoeve van een nieuw Gemeentelijk verkeer en Vervoerplan heeft er een knelpunteninventarisatie plaatsgevonden door middel van een WEB enquête. De uitkomsten van de WEB enquête worden gebruikt om in 2019 de uitgangspunten voor nieuw beleid op te stellen.
  - In 2018 is in samenwerking met alle gemeenten in Drenthe en Groningen is een aanbesteding voor het Publiek Vervoer (Wmo- en leerlingenvervoer in samenhang met het Openbaar Vervoer) afgerond.
  - Samen met de provincie Groningen en een aantal gemeenten is de exploitatie en onderhoud van deabri's (bushokjes) aanbesteed. Ons contract loopt in 2021 af. Vooruitlopend op de afloop van ons contract hebben wij ons aangesloten bij de aanbesteding door de provincie Groningen. Hierdoor hoeven wij zelf niet meer aan te besteden en gebruik kunnen maken van de kwantumvoordeel.
  - Samen met de provincies Groningen en Drenthe en de gemeenten in beide provincies is gestart met de aanbesteding van elektrische laadpalen. De investeringen in de laadpalen wordt door middel van Greendeal sterk gesubsidieerd. De aanbesteding is in het voorjaar van 2019 afgerond. Hierdoor kunnen wij tegen een laag tarief extra laadpalen in onze gemeente plaatsen om het elektrisch rijden te stimuleren.

Bibliotheek

- In 2018 is er in provinciaal verband gewerkt aan de realisatie van een toekomstbestendige bibliotheekvoorziening voor alle gemeenten in de Provincie Groningen.
  - In VGG-verband (Vereniging Groninger Gemeenten) is besloten het gezamenlijke opdrachtgeverschap voor Biblionet Groningen provinciaal voort te zetten middels een ambtelijke werkgroep, bestuurlijk Platform en het VGG Portefeuillehoudersoverleg in samenwerking met de provincie.
  - Er is gewerkt aan een visie op het bibliotheekwerk Groningen en een Plan van Aanpak. Beide zijn in 2018 in concept afgerond.
  - Daarnaast is er door Stichting Biblionet een diensten- en productencatalogus ontwikkeld. Daarmee zijn de kosten per product en/of dienst inzichtelijk. De gemeenten bepalen op basis hiervan lokaal welke diensten en producten ze willen afnemen.
- In 2018 was de fusering van Stichting Openbare Bibliotheken Stadskanaal met Stichting Biblionet een onderhandeling waarbij het vastgoed een belangrijk onderdeel is geweest.

Sport

- In 2018 hebben wij de besluitvorming rond de drie gemeentelijke openluchtbaden voorbereid. In de kernen Musselkanaal, Onstwedde en Stadskanaal Noord wordt door de plaatselijke werkgroepen op dit moment de laatste hand gelegd aan de plannen hoe de werkgroepen de komende tien jaren de toekomst van hun bad voor ogen hebben. Medio 2019 vindt de besluitvorming plaats.
- De Stichting Evenementen- en Talentondersteuning heeft haar werkgebied in 2018 verder uitgebreid. Behalve aan grote (landelijke) evenementen en talentondersteuning is het nu ook mogelijk dat (grote) plaatselijke evenementen voor subsidie in aanmerking kunnen komen.
- Als (uitwerkingsonderdeel) van het accommodatieplan "Gezonde basis voor Stadskanaalse Accommodaties" wordt op dit moment de laatste hand gelegd aan een toekomstvisie voor de binnensportaccommodaties in de kern Stadskanaal. Medio 2019 vindt de besluitvorming hierover plaats.
- In 2018 hebben wij de gymzaal in Mussel ingericht als gymzaal van de toekomst.

Kunst, muziek en cultuur

- In 2018 is gestart met exposities in het KCC. In september was de feestelijke opening en sindsdien hebben 2 kunstenaars hun werk mogen exposeren. Om de exposities in goede banen te begeleiden is er een kunstcommissie in het leven geroepen, hierin hebben naast ambtenaren ook 2 externe organisaties zitting, te weten: Kunstschool Zuid Groningen en SKVS De Pauw.
- In 2018 is de ombuigingsopgave voor SKVS De Pauw als volgt vastgesteld; de taakstelling houdt een ombuiging in van 13% (€ 4.500,00) voor de jaren 2019-2021. Dit betekent dat SKVS de komende 3 jaren jaarlijks € 1.500,00 minder aan subsidie wordt verleend. Daarnaast wordt een onderzoek ingesteld om de aanvullende 7% te realiseren door te kijken naar een samenwerking met andere organisatie of onderbrengen van activiteiten bij een andere organisatie.
- RTV1 is de streekomroep voor de gemeenten Stadskanaal en Veendam. Daarnaast heeft RTV1 een samenwerkingsovereenkomst met RTV Borger-Odoorn ten aanzien van de televisierechten. Met de landelijke invoering om te komen tot streekomroepen is het maken van televisie onderdeel van de opdracht voor de streekomroepen. RTV1 is hier voortvarend mee aan de slag gegaan en heeft in 2018 een televisiestudio gerealiseerd en waren de eerste televisieprogramma's een feit. Zo hebben ze ook een rol gespeeld bij de verkiezingsavond van gemeente Stadskanaal. Eind 2018 is RTV1 formeel benoemd door het Commissariaat voor de Media tot de lokale publieke media-instelling (zendgemachtigde) van de gemeenten Stadskanaal en Veendam voor de periode van 25 maart 2018 tot en met 25 maart 2023.
- In 2018 zijn incidentele subsidies verstrekt voor de Film Eindbaas, het Jeugdtheater Zomerschool, De Spooktrein, Voorstellingen in cafés Metafora, een documentaire over Ambachtsjongeren, aan Culturele Mobiliteit Groningen, het Internationaal Accordeonfestival, de film 'Liek Achter de Badde' en Spinrag. Uit de reserve Kunst is nog de Kijktoren Mercurius gesubsidieerd.

Musea

Twee lokalen in Schoolstraat 110 (te Musselkanaal) werden door het Streekhistorisch Centrum (SHC) gebruikt als opslagruimte. De Schoolstraat 110 is verkocht en het SHC heeft niet tijdig alternatieve opslagruimte kunnen vinden. Dit noodzaakte tot het regelen van een tijdelijke opslag.

Monumenten

- Het onderhoud aan het Julianapark is volgens planning uitgevoerd. Het park is in oude luister hersteld. Inmiddels heeft een verantwoording van de besteding subsidie (conform Besluit rijkssubsidieering instandhouding monumenten) plaatsgevonden. De definitie beschikking van de provincie, met het volledig toegezegde subsidiebedrag, is ontvangen.
- Volgens artikel 3.16, lid 3 van de Erfgoedwet dient een gemeente een gemeentelijk erfgoedregister van aangewezen cultureel erfgoed te houden. In Stadskanaal is zo'n register niet voorradig en door het publiek te raadplegen. In 2018 is gestart met het verzamelen en bewerken van de gegevens. Naar verwachting wordt een register in 2019 afgerond.
- In 2018 is de watertoren aan de Cereslaan verkocht. De watertoren, aangewezen als rijksmonument, is een cultuurhistorisch gezien waardevol object en markant voor de omgeving. Met de verkoop en de beoogde nieuwe invulling komt hierin geen verandering. De nieuwe eigenaar heeft op grond van de erfgoedwet een instandhoudingsplicht, de gemeente heeft bevoegdheden en instrumenten om eisen te stellen en het herbestemmingsproces te begeleiden en te bewaken.

Stedelijke vernieuwing/Volkshuisvesting

In het kader van de Woonvisie 2015-2025:

- hebben wij het lokaal akkoord uitgevoerd. Hiertoe hebben wij met de woningcorporaties Lefier en Woonservice en met huurdersorganisatie De Koepel, prestatieafspraken gemaakt;
- zijn er 26 startersleningen verstrekt;
- hebben wij de nota "Doorontwikkeling wijkgericht werken 2017" uitgevoerd.
  - Met wijkraden en organisaties voor plaatselijk belang is gesproken over hun rollen en taken, meestal naar aanleiding van de aanvraag van de wijkbudgetten.
  - Er zijn Integrale wijkevaluaties georganiseerd in Musselkanaal, Stadskanaal Noord en Maarsveld.

Wat heeft het gekost?

(x € 1.000)

Beschrijving	Begroting 2018	Rekening 2018	Verschil	
Lasten	16.452	14.797	1.655	V
Baten	3.131	1.982	1.149	N
Saldo programma	13.321	12.815	506	V

Toelichting

Nieuw beleid

Voor het wegwerken van achterstallig onderhoud in de groenvoorziening is op basis van de kadernota Kwaliteit openbare ruimte een krediet van € 300.000,00 beschikbaar gesteld. In verband met de droogte in 2018 is aan vervanging slechts € 22.000,00 besteed. Volgens planning wordt de vervanging nu in 2019 uitgevoerd.

Bestaand beleid

Het voordelige verschil tussen rekening en begroting bedraagt € 506.000,00. Dit heeft de volgende oorzaken:

- Per saldo is het onderhoudsbudget overschreden met € 145.000,00.
De overschrijding op het onderdeel wegen is onder andere veroorzaakt door het toenemen van noodzakelijke reparaties als gevolg van schade aan wegen door achterstallig onderhoud (€ 139.000,00) en omdat meer asfalt en klinkerbestrating moest worden vervangen dan in de planning was voorzien (€ 83.000,00). Niet alle voorgenomen onderhoud aan damwanden/beschoeiingen en bruggen en schilderwerk aan bruggen kon worden uitgevoerd. Hierdoor is € 306.000,00 (schilderwerk € 125.000,00 en technisch onderhoud € 181.000,00) niet besteed en wordt doorgeschoven naar 2019 en volgende jaren. De overschrijding op het onderdeel wijkbeheer is veroorzaakt door extra kosten als gevolg van het uitvoeren van extra onderhoud naar aanleiding van fiximeldingen (€ 48.000,00), onderhoud van een aantal terreinen (€ 49.000,00) die niet in het areaal zijn opgenomen (terrein voormalig Gabriël Dam school en nog niet overgedragen onderhoud van dierenweides) en niet voorziene maar noodzakelijke kap van niet vitale bomen en stormschade (€ 126.000,00).
Overige ontwikkelingen in het onderhoudsbudget leveren per saldo een nadeel op van € 6.000,00.
- Voor het uitvoeren van het Regionaal Woon en Leefbaarheidsplan (RWLP) is van het beschikbare budget van € 640.000,00 circa € 40.000,00 besteed. Het niet bestede deel levert een voordeel op van € 600.000,00.
- In het kader van de vervanging van de openbare verlichting zijn nog niet alle vervangingen gerealiseerd waardoor lagere kapitaallasten en een voordeel van € 75.000,00 is gerealiseerd.
- Het afwickelen van de jaarrekening 2017 van de Stichting Openbare Bibliotheken Stadskanaal betekent dat deze stichting aan onze gemeente € 22.000,00 terug betaald. Dit levert een voordeel op.
- Het onderzoek naar binnensportaccommodaties in het centrum van Stadskanaal is niet in 2018 uitgevoerd. Hierdoor is een voordeel van € 16.000,00 gerealiseerd. Het onderzoek is inmiddels wel uitgevoerd in 2019.
- Het programmaonderdeel Theater Geert Teis levert per saldo een voordeel op van € 27.000,00. Het verwachte resultaat op het voorstellingenbudget van het Theater Geert Teis is niet gehaald waardoor een nadeel van € 35.000,00 is ontstaan. Daartegenover is de exploitatie efficiënter uitgevoerd, minder personeelskosten, er is meer personele inzet doorbelast aan derden en de huuropbrengst is hoger waarmee een voordeel van € 62.000,00 is gerealiseerd.
- Voor de uitvoering van de centrumontwikkeling Stadskanaal is een meerjarige budget (€ 6,1 miljoen) beschikbaar. Binnen dit programma is er voor (voorbereidings)maatregelen in de fysieke omgeving een nadeel van € 426.000,00. Dit wordt gedekt door een onttrekking aan de reserve Stedelijke vernieuwing.
- Binnen dit programma resteert van de raming voor de uitvoering van de maatregelen in het kader van de gebiedsontwikkeling Musselkanaal nog € 1.709.000,00, dit levert een voordeel op. Hiertegenover staat een nadeel op de te ontvangen subsidie van € 1.178.000,00. Tegenover het voordelig saldo van € 531.000,00 staat een lagere onttrekking aan de reserve Stedelijke vernieuwing.

- De verkoop van de voormalige gymzaal bij de Westerschool is niet gerealiseerd in 2018 maar in maart 2019, waardoor in 2018 een nadeel is ontstaan van € 86.000,00.
- De verkoop van de ondergrondse HDPE-buizen aan KPN is nog niet gerealiseerd. Hierdoor vervallen zowel de afwaardering (€ 72.000,00 voordeel) als de verkoopopbrengst (€ 72.000,00 nadeel). De eigendomsoverdracht vindt in de loop van 2019 plaats.
- De apparaatskosten zijn € 120.000,00 hoger uitgevallen. Voor een toelichting op de apparaatskosten verwijzen wij u naar het overzicht Overhead.
- Overige ontwikkelingen leveren per saldo een voordeel op van € 12.000,00.

Mutaties reserves

(x € 1.000)

Beschrijving	Begroting 2018	Rekening 2018	Vershil
Toevoegingen	4.427	1.641	2.786
Onttrekkingen	5.649	2.119	3.530
Saldo mutaties	-1.222	-478	-744

Toelichting

Het saldo van de mutaties in de reserves wijkt € 744.000,00 af van de begroting. Dit heeft de volgende oorzaken.

- Voor het uitvoeren van het Regionaal Woon en Leefbaarheidsplan (RWLP) is het bestede deel van het budget (€ 40.000,00) onttrokken aan de reserve Stedelijke Vernieuwing. Het niet bestede deel (€ 600.000,00) is niet onttrokken waardoor een afwijking van € 600.000,00 is ontstaan.
- Voor het dekken van de lasten van de maatregelen in het kader van de centrumontwikkeling Stadskanaal is van de geraamde onttrekking (€ 1.730.000,00) € 414.000,00 gerealiseerd waardoor de onttrekking € 1.316.000,00 lager is. Van de geraamde toevoeging (€ 1.750.000,00) is € 13.000,00 gerealiseerd waardoor de toevoeging € 1.737.000,00 lager is dan geraamd. Het verschil bedraagt per saldo € 421.000,00. Hier staan de hogere lasten voor uitvoering maatregelen fysieke leefomgeving tegenover.
- Voor het dekken van lasten van de maatregelen in het kader van de uitvoering van de gebiedsontwikkeling Musselkanaal is € 531.000,00 minder onttrokken aan de reserve Stedelijke Vernieuwing. Hier staan per saldo lagere lasten tegenover op dit programma.
- Voor het onderzoek naar binnensportaccommodaties in het centrum van Stadskanaal was een onttrekking geraamd ten laste van de reserve Incidentele bestedingen. Omdat het onderzoek niet in 2018 is uitgevoerd heeft de onttrekking van € 17.000,00 niet plaatsgevonden.
- Overige ontwikkelingen leveren per saldo een afwijking op van € 17.000,00.

3. JEUGD EN EDUCATIE

Lokaal onderwijsbeleid, Onderwijshuisvesting, Algemene onderwijsvoorzieningen, Leerplicht, Individuele voorzieningen en opvang jeugd en Kinderopvang en peuterspeelzalen.

Wat wilden wij bereiken?

Maatschappelijke effecten

- Jongeren de mogelijkheid bieden zich te ontwikkelen tot weerbare, zelfstandige, competente en sociale burgers.
- Voorkomen dat jongeren buiten de samenleving raken.
- Een samenhangend aanbod van hulpverlening.
- Jongeren hebben, zoveel als mogelijk, een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt én werk.

In een sterke pedagogische civil society voelen burgers zich betrokken bij de (opvoeding van) kinderen en jeugdigen in hun omgeving. Binnen zo'n rijke en sterke sociale omgeving krijgen jeugdigen de meeste kans zich optimaal te ontwikkelen. We gaan uit van de eigen kracht van het gezin en de directe omgeving. Op het moment dat deze basis niet voldoende ondersteuning biedt, is het aan professionals (voorschools, onderwijs, zorg, welzijn) om te faciliteren, te ondersteunen en soms uit te lokken. Waarbij de nadruk ligt op het voorkomen en vroegtijdig herkennen van problemen.

NIEUW BELEID

Prioriteit	Algemene doelstelling	Activiteit voor het begrotingsjaar
Wijkcentrum Cereswijk	Adequaate accommodatiebeleid	Realisatie wijkcentrum

Wat hebben wij bereikt?

Maatschappelijke effecten

Voor een sterke civil society is het belangrijk dat betrokken professionals en opvoeders zich onderling verbonden weten en daarbij gefaciliteerd en ondersteund worden. Daarnaast is het van belang om de kwaliteit van de hulp + ondersteuning verder te verbeteren en gelijktijdig de kosten te beheersen. We hebben daarom in 2018 bijvoorbeeld de samenwerking met huisartsen, GGD, onderwijs en peuterspeelzalen verder aangehaald. Dat doen we zodat onze inwoners in staat zijn om samen met deze eerstelijns professionals, zelfstandig opgroei- en opvoedproblemen op te lossen, ook bedoeld om verwijzingen naar duurdere gespecialiseerde hulpverlening te verminderen. We hebben net als voorgaande jaren daarbij geïnvesteerd in gezamenlijke werkwijzen en methodieken. Positief opvoeden is daarbij nog meer het uitgangspunt geworden. Dat betekent dat we niet proberen om de oorzaken van alle onvolkomenheden, klachten, problemen van onze inwoners te compenseren, maar dat we ons veel meer zijn gaan richten op het vinden van de beste oplossing passende bij de specifieke situatie.

NIEUW BELEID

Wijkcentrum Cereswijk

In 2018 is de realisatie van een nieuw wijkcentrum voor Cereswijk gestart.

Beleidsindicatoren

	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland
1	Absoluut verzuim	aantal per 1.000 inw. 5-18 jr	2016-2017	0,65	1,82
2	Relatief verzuim	aantal per 1.000 inw. 5-18 jr	2016-2017	72,45	26,58
3	Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	%	2016-2017	1,6	1,9
4	Kinderen in armoede	%	2015	7,85	6,58
5	Jeugdwerkloosheid	%	2015	3,56	1,52
6	Jongeren met jeugdhulp	%	2 ^e hj 2018	12,7	10,4
7	Jongeren met jeugdbescherming	%	2 ^e hj 2018	1,8	1,1
8	Jongeren met delict voor de rechter	%	2015	1,08	1,45
9	Jongeren met jeugdreclassering	%	2 ^e hj 2018	0,2	0,3

Bron: Waarstaatjegemeente.nl (Besluit Begroting en Verantwoording)

Toelichting

1. Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jongere tussen de 5 en 16 jaar of een jongere van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht niet is ingeschreven op een school en ook niet vrijgesteld is van de inschrijvingsplicht.
2. Van relatief verzuim is sprake als een op een school ingeschreven leer- of kwalificatieplichtige jongere ongeoorloofd afwezig is.
3. Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
4. Het percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
5. Het percentage werkeloze jongeren (16-22 jaar).
6. Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
7. Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
8. Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
9. Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

NIEUW BELEID

Wijkcentrum Cereswijk

Voor de aanpassing en verbouw van de school De Meander naar een Multifunctionele Accommodatie (MFA) is samenwerking tussen de partijen, die in de wijk Cereswijk actief zijn, gestart. Deze samenwerking zal in 2019 verder vorm krijgen en wanneer het MFA is gerealiseerd verder worden geformaliseerd en geëffectueerd.

BESTAAND BELEID

Binnen dit programma zijn de volgende resultaten bereikt.

Lokaal onderwijsbeleid

- In het kader van het externe toezicht op het verzelfstandigde openbaar basisonderwijs heeft de gemeente kennis genomen van de begroting 2018 van Scholengroep OPRON en is er een zienswijze voorbereid naar aanleiding van de jaarrekening 2017.
- Het onderwijsachterstandenbeleid is met de vaststelling van het Werkplan Gezonde Gezinnen nog nadrukkelijker onderdeel geworden van de Integrale uitvoering van preventieve zorg en positieve gezondheid voor jeugd en gezin.
- Voor kinderen, in de leeftijd van 2 tot 8 jaar, waarbij de taalontwikkeling minder goed verloopt worden in de thuissituatie gratis voorleestrajecten aangeboden. Gedurende een half jaar wordt er bij de kinderen thuis voorgelezen.
- Om vanaf 2019 te kunnen voldoen aan de aangescherpte kwaliteitseisen voor de Voorschoolse Educatie is een nieuw Programma van Eisen Voorschoolse Educatie voor Stichting Peuterwerk vastgesteld.

Onderwijshuisvesting

- In 2018 is de onderwijshuisvesting voor de Acaciahof gerealiseerd.
- In gezamenlijkheid met de schoolbesturen is gestart met het opstellen van het huisvestingsplan.

Algemene onderwijsvoorzieningen

De aanvragen voor leerlingenvervoer worden vanuit het Centrum voor Jeugd, Gezin & Veiligheid beoordeeld en beschikt.

Leerplicht

Het team leerplicht is onderdeel van het Centrum voor Jeugd, Gezin & Veiligheid (CJGV). Ook de RMC taken zijn vanuit het CJGV uitgevoerd. Naast het uitvoeren van de leerplichtwet was er aandacht voor preventie onder andere door het houden van leerplichtsprekuren op scholen. Om de formatie op sterkte te krijgen voor het uitvoeren van de leerplichttaken is middels het Beleidsplan Jeugdhulp Stadskanaal 2018 tot en met 2020, vanaf 2018, ruimte gecreëerd voor uitbreiding van de formatie.

Individuele voorzieningen en opvang jeugd

- De inkoop van Zorg In Natura (ZIN) en het contractbeheer daarvan, zijn ook in 2018 weer provinciaal uitgevoerd voor alle Groninger gemeenten gezamenlijk door de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (de RIGG). Daarbij waren de gemeenten, voor het eerst sinds de decentralisatie van de jeugdhulp in 2015, niet langer volledig financieel solidair. Een uitzondering hierop vormen de duurdere/complexere vormen van jeugdhulp en een aantal subsidies en instandhoudingsbijdragen. Ook hebben de Groninger gemeenten afgesproken om ten aanzien van de inhoudelijke aspecten die samenhangen met de transformatie van de jeugdhulp te blijven samenwerken. In 2018 is daarom een vernieuwde regionale transformatie-agenda opgesteld. De rijksoverheid heeft onze jeugdzorgregio een subsidie toegekend als bijdrage ten behoeve van de realisatie van deze transformatie-agenda.

- De kosten voor ZIN en PGB's waren ook in 2018 hoger dan de oorspronkelijke decentralisatie uitkering Jeugdhulp. In 2018 zijn de resultaten van een onderzoek van de RIGG en het DB van de PG&Z-regeling opgeleverd, met daarin een beeld van de mogelijke oorzaken van deze hogere kosten, samen met opties voor sturingsmogelijkheden op de financiën. In Stadskanaal hebben we dit onderzoek, samen met het nieuwe driejarige beleidsplan jeugdhulp dat in januari 2018 is vastgesteld, gebruikt om een lokaal implementatieplan te maken. Dit plan moet inzicht opleveren in de specifieke lokale sturingsmogelijkheden op de financiën en gelijktijdig een bijdrage leveren aan de verdere verhoging van de kwaliteit van de jeugdhulp. Eind 2018 is dit plan door ons vastgesteld met daarin 33 maatregelen. Deels nieuwe en deels verbeteracties van bestaand beleid. De uitvoering van dit plan verloopt gecoördineerd via een lokale taskforce en is inmiddels gestart.
- Het onderwijs, de huisartsen en ons eigen CJGV zijn belangrijke verwijzers/vindplaatsen naar/voor geïndiceerde jeugdhulp. Een groot deel van de verbeteracties zijn dan ook gericht op deze 3 toegangspoorten. Doordat we vanaf het najaar van 2018 beschikken over een eerste versie van een dashboard jeugdhulp, kunnen we gericht de inhoudelijke en financiële effecten van de genomen maatregelen meten en verbeteracties (eventueel) bijstellen.

Kinderopvang en peuterspeelzalen

- De harmonisatie van de voorschoolse opvang is in onze gemeente in 2018 volledig geïmplementeerd. Het peuterspeelzaalwerk valt met ingang van 1 januari 2018, als peuteropvang, onder de definitie kinderopvang. De reguliere peuteropvang voor peuters van ouders met recht op kinderopvangtoeslag valt hiermee buiten de gemeentelijke verantwoordelijkheid. Voor het toegankelijk houden van de voorschoolse opvang voor ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag heeft de gemeente de Subsidieregeling Reguliere Peuteropvang vastgesteld. Hiermee biedt de gemeente de betreffende ouders een vergelijkbare vergoeding als de kinderopvangtoeslagregeling.
- Met de geïntroduceerde subsidiemogelijkheid VVE-Thuis (Voor- en vroegschoolse Educatie) worden kinderopvanginstellingen en basisscholen gestimuleerd om ouders van doelgroepkinderen te betrekken bij het vergroten van de taalvaardigheid van hun kind.

Wat heeft het gekost?

(x € 1.000)

Beschrijving	Begroting 2018	Rekening 2018	Verschil	
Lasten	16.945	17.564	619-	N
Baten	725	633	92	N
Saldo programma	16.220	16.931	711-	N

Toelichting

Het nadelig saldo tussen de begroting en de rekening bedraagt € 711.000,00. Dit heeft de volgende oorzaken:

- Op het budget voor lokaal onderwijsbeleid is minder uitgegeven, het voordeel bedraagt € 18.000,00.
- Het budget voor onderwijshuisvesting is met € 310.000,00 overschreden; de oorzaken hiervan zijn de volgende.
Er is meer besteed aan het opstellen van het (Integraal huisvestingsplan) IHP, het nadeel bedraagt € 18.000,00.
De incidentele kosten van de nieuwbouw onderwijsvoorziening Stadskanaal vielen € 23.000,00 hoger uit. Dit betreft voornamelijk de lasten van sloop en asbestsanering.
Op 1 november 2015 heeft Ubbo Emmius de VO-leerlingen overgenomen van Noorderpoort. De zakelijke lasten (i.c. belastingen en verzekeringen) van de onderwijslocatie van Ubbo Emmius aan de Sportparklaan in de periode 2015-2018 waren niet geraamd en bedragen € 129.000,00. Verder is in de jaarrekening een compensatie van € 100.000,00 verantwoord voor bewegingsonderwijs van Ubbo Emmius. De overige overschrijding op de zakelijke lasten (i.c. verzekeringen en belastingen) bedraagt € 40.000,00.
- Op het budget van leerlingenvervoer is € 80.000,00 minder besteed. Het leerlingenvervoer is in 2018 ondergebracht bij Publiek Vervoer. Door deze overgang, en wijziging van administratieve systemen, zijn voorschotten berekend. De definitieve afrekening volgt nog, wat wellicht een ander beeld zal geven van de bestedingen in 2018. De eigen bijdragen vielen € 6.000,00 lager uit.
De samenwerkingsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe is in april 2018 gestart. Er is veel aandacht gegeven aan het implementeren van het Wmo-vervoer en het leerlingenvervoer en aan het inrichten van de gemeenschappelijke regeling. De aanloopproblemen hebben geleid tot een incidenteel tekort. Dit bedraagt voor onze gemeente € 10.000,00.
- In het kader van het beleidsplan jeugdhulp werden incidentele middelen beschikbaar gesteld voor incidentele formatie voor het CJGV. Deze middelen zijn slechts in zeer geringe mate ingezet. Tegenover de lagere baten van € 86.000,00 staan lagere personeelslasten van eveneens € 86.000,00.
- Aan jeugdzorg is per saldo € 622.000,00 meer besteed. De reden hiervan is de forse overschrijding van de budgetten voor zorg in natura (ZIN). Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Sociaal domein. De solidaire lasten en de lasten van PGB's vielen lager uit.
- De middelen die bestemd zijn voor het optimaliseren van het gebruik door peuters van het voorschoolse aanbod zijn in 2018 in geringe mate ingezet. Dit heeft een incidenteel voordeel van € 52.000,00 opgeleverd.
- De overige afwijkingen bedragen per saldo € 173.000,00 voordelig. Dit is inclusief apparaatskosten. Voor een toelichting op de apparaatskosten verwijzen wij u naar het overzicht Overhead.

Mutaties reserves

(x € 1.000)

Beschrijving	Begroting 2018	Rekening 2018	Vershil
Toevoegingen			
Onttrekkingen	524	475	49
Saldo mutaties	-524	-475	-49

Toelichting

Er is per saldo € 49.000,00 minder onttrokken aan de reserves dan is geraamd. Het verschil wordt veroorzaakt door de lagere onttrekking aan de reserve Stedelijke vernieuwing als gevolg van lagere lasten van sloop van een schoolgebouw. Dit werk zal in 2019 worden uitgevoerd.

4. ECONOMIE EN ARBEIDSMARKT

Werkgelegenheid, Markten, Recreatie en toerisme, Inkomensvoorzieningen, Voorzieningen minima en Arbeidsmarkt.

Wat wilden wij bereiken?

Maatschappelijke effecten

- Een aantrekkelijke gemeente zijn en blijven voor ondernemers, waar middelgrote en kleine bedrijven floreren.
- Behoud en uitbreiding van werkgelegenheid in het algemeen en waar mogelijk de vestiging van bedrijven die laaggeschoold werk bieden in combinatie met een goede en praktische aansluiting in opleidingen.
- Goede aansluiting tussen onderwijs, regionaal bedrijfsleven en samenwerking met overheid.
- Realisatie Innovatiewerkplaats en commerciële werkplaatsen, samen met onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven.
- Uitvoering Centrumvisie Stadskanaal.
- Uitvoering Gebiedsontwikkeling Musselkanaal.
- Evenwichtige en aantrekkelijke warenmarkten.
- Bereikbaarheid van recreatieve voorzieningen.
- Verantwoordelijke inwoners, alleen indien zij niet of onvoldoende in de kosten van hun bestaan kunnen voorzien en anders problemen ondervinden in hun maatschappelijk functioneren en participeren, helpen en ondersteunen en *tijdelijk* een inkomensondersteuning bieden.
- Laagdrempelige voorzieningen voor minima zodat ook zij in de samenleving kunnen "meedoen".
- Eén eenduidige klant- en werkgeversbenadering in Oost-Groningen voor de uitvoering van de Participatiewet.
- Deelname van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en een arbeidsbeperking aan onze samenleving, waarbij jongeren onder de 27 jaar en mensen met arbeidspotentieel (trede 3 en 4 van de participatieladder) prioriteit krijgen.
- Samen met het bedrijfsleven realiseren van afspraakbanen in het kader van de Participatiewet.
- Doorontwikkelen Trainings- en Diagnosecentra (TDC's) en Wedeka naar een breed leer-werkbedrijf.
- Organiseren van beschermt werken.

Wat hebben wij bereikt?

Maatschappelijke effecten

In 2018 is gewerkt aan de versterking van onze regionale economie en arbeidsmarkt. Innovaties zijn opgestart, contacten met ondernemers en overige samenwerkingspartners zijn geïntensiveerd en de doorontwikkeling van het TDC heeft verder vorm gekregen.

Daarnaast is Wedeka gestart met haar doorontwikkeling naar een leerwerkbedrijf en zijn bij Wedeka pilots gestart in samenwerking met het TDC teneinde deelnemers te begeleiden en op te leiden voor regulier werk.

Beleidsindicatoren

	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland
1	Funcziemenging	%	2018	45,4	52,8
2	Bruto gemeentelijk product	index	vervallen		
3	Vestigingen (van bedrijven)	aantal per 1.000	2018	99,6	125
4	Banen	aantal per 1.000	2018	530,5	663
5	Netto arbeidsparticipatie	%	2018	63,8	67,8
6	Bijstandsuitkeringen	aantal per 1.000	1 ^e hj 2018	46	40,1
7	Aantal re-integratievoorzieningen	aantal per 1.000	1 ^e hj 2018	41,8	26,1

Bron: Waarstaatjegemeente.nl (Besluit Begroting en Verantwoording)

Toelichting

1. De funcziemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
2. Vervallen.
3. Het aantal vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar.
4. Het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar.
5. Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiele) beroepsbevolking.
6. Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot en met 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015) per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder.
7. Het aantal lopende re-integratievoorzieningen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar.

Overig

Indicator voorzieningen	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
Aantal uitkeringsgerechtigden	1.026	1.040	1.007
Uitstroom uit de uitkering	290	375	266
Aantal aanvragen bijzondere bijstand	780	750	920
Aantal Bewindvoering	523	450	565
Instroom SHV	196	175	170
Aantal Schuldregelingen	245	165	210
Aantal Budgetbegeleiding	184	250	200
Aantal WSNP	58	75	35
Uitstroom SHV	135	150	160
Aantal trajecten Vroegsignalering	75	50	100
Aantal in behandeling bij Humanitas-thuisadministratie	120	150	120
Aantal in behandeling bij Stichting Leergeld	345	400	275
Aantal in behandeling bij Jeugdportfonds (JSF)	120	200	95

Indicator arbeidsparticipatie	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
Stijging op de ladder van trede 3 naar 4 (of hoger)	84	110	109
Plaatsing op externe WEP*	106	175	79
Plaatsing op reguliere banen	230	200	251
Aantal WSW plaatsen Wedeka	632	628	615
Aantal plaatsen beschut werken	2	19	16
Aantal afspraakbanen overheidssector	7	13	16

* er zijn minder plaatsingen op externe WEP door meer direct naar regulier werk en afspraakbanen (60) te plaatsen

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

BESTAAND BELEID

Speerpunten 2018

Werkgelegenheid

Innovatiewerkplaatsen Zuidoost Groningen

In Zuidoost Groningen worden, naar voorbeeld van het Westerkwartier en op initiatief van de Hanzehogeschool, vier Innovatiewerkplaatsen gerealiseerd. Kerngedachte van de Innovatiewerkplaats is dat studenten in de regio Zuidoost Groningen afstuderen bij MKB-bedrijven waarin zij enerzijds bij deze bedrijven innovaties kunnen stimuleren middels hun onderzoeksopdrachten en anderzijds in de regio mogelijk als start up, scale up en bedrijfsopvolging zorgen voor nieuwe werkgelegenheid in de regio. De gemeenten in Zuidoost Groningen hebben besloten de organisatie en coördinatie met betrekking tot de onderzoeksopdrachten tussen de Hanze Hogeschool en de Zuidoost-Groninger bedrijven, de afstemming en verbinding en het delen van kennis en ervaring tussen de vier Innovatiewerkplaatsen in Zuidoost-Groningen neer te leggen bij een netwerkcoördinator Innovatiewerkplaatsen Zuid-oost-Groningen. In december is de gebiedscoöperatie Zuid- en Oost Groningen opgericht. De Innovatiehub Stadskanaal gaat hier aan deelnemen.

Innovatiehub Stadskanaal

Het onderwijs, ondernemers en de gemeente Stadskanaal hebben gezamenlijk de intentie uitgesproken om een Innovatienetwerk, en gekoppeld daaraan een fysieke Innovatiehub te realiseren. Er is een businesscase gemaakt waaruit is gebleken dat er mogelijkheden liggen op een fysieke Innovatiehub op het Mercurius Business Park. De gewenste organisatievorm is een coöperatie gebleken. De eerste stappen naar de vorming van deze coöperatie zijn gezet en worden vervolgd in 2019. Het doel van deze innovatiehub is binnen een praktische fysieke broed (werk) plaats via business cases, die samen worden ontwikkeld, toegevoegde waarde te willen geven aan de regionale economie met als doel behoud van goed onderwijs, ontwikkeling van vaardigheden van (potentiële) werknemers/werkgelegenheid en uitbreiding van maakindustrie/productie in de regio Stadskanaal en Omstreken.

Arbeidsmarkt

Het ontwikkelprogramma voor de Trainings- en Diagnosecentra (TDC) is in oktober 2018 geëvalueerd. Op een aantal onderdelen zijn verbeteringen in de dienstverlening van het TDC aangebracht. De projectleider heeft zijn opdracht in augustus 2018 afgerond waarna de verdere implementatie in de lijn door de teamleider is opgepakt. Nog niet alle actiepunten van het ontwikkelprogramma zijn gerealiseerd, deze worden in 2019 verder opgepakt.

In 2018 zijn bij Wedeka vier werk-leer pilots gestart. Deze pilots lopen tot medio 2020 en maken onderdeel uit van de koers van Wedeka om zich door te ontwikkelen tot een leer-werkbedrijf.

Medio 2018 heeft Wedeka haar koersdocument aan de gemeenteraden gepresenteerd. Doel is om Wedeka om te bouwen naar een leerwerkbedrijf. Tijdens een fase van 2 jaren gaat Wedeka pilots uitvoeren om de methodiek tot praktisch leerwerkbedrijf te ontwikkelen en de samenwerking tussen Wedeka en de TDC's te onderzoeken. De pilots zijn eind 2018 van start gegaan, een stuurgroep van Wedeka en gemeente volgen de pilots.

De directeur van Wedeka heeft de opdracht gekregen om na de vaststelling van het koersdocument een implementatieplan op te stellen, deze wordt medio 2019 verwacht.

Overig bestaand beleid

Binnen dit programma zijn de volgende resultaten bereikt.

Werkgelegenheid

- Onder meer door bedrijfsbezoeken (zowel ambtelijk als bestuurlijk) is gewerkt aan het versterken van contacten met het bedrijfsleven. Dit heeft geleid tot nieuwe vestigingen. Met behulp van de Locatiemonitor Bedrijventerreinen zijn actief huur/koop panden en bedrijfskavels onder de aandacht gebracht. Als intermediair voor het Bedrijvenpark Stadskanaal is succesvol meegewerkt aan verkoop van 6 bedrijfskavels (+- 1 ha).
- De gemeente Stadskanaal heeft het Plein ondernemend Stadskanaal georganiseerd en gecoördineerd tijdens de Promotiedagen Noord-Nederland. Er hebben 25 bedrijven deelgenomen, waarbij het collectief het grootste plein van de beurs was. De reacties en resultaten van deelnemende bedrijven waren dermate positief dat inmiddels een groot aantal (her)inschrijvingen zijn ontvangen.
- In 2018 is veelvuldig overleg gevoerd met het bedrijfsleven in de daarvoor bedoelde overlegvormen. Daarnaast zijn strategische zaken besproken in een apart overleg, het strategisch overleg, waarbij alle ondernemersverenigingen inclusief MKB Noord zijn aangesloten.

Markten

In april 2018 is de indeling van de warenmarkt Stadskanaal vastgesteld. Dit heeft bijgedragen aan verbetering van de orde op de markt en de toegankelijkheid voor de hulpdiensten.

Recreatie en toerisme

- Het routebureau Groningen heeft een ambitieplan opgesteld om het provinciaal dekkend fietsroutewerk uit te breiden met een wandelroutenetwerk en thematische routes. Over de inrichting van het provinciale wandelnetwerk als onderdeel van dit plan is uitvoerig overleg gevoerd tussen de stichting Wandelen in Westerwolde, het Routebureau Wandelen in Groningen, de toenmalige gemeenten Bellingwedde en Vlagtwedde en de gemeente Stadskanaal. Als uitkomst van dat overleg is een in gezamenlijkheid opgestelde notitie tot stand gekomen die verder uitgewerkt moet worden.
- In 2018 heeft de rechtbank Rotterdam uitspraak gedaan over de tarieven van het lig- en stageld voor het Spoordok in Musselkanaal. De gemeenteraad heeft bij de behandeling van deze uitspraak in mei 2018 de bedragen verhoogd naar kostendeckende tarieven.
- De Stichting Promotie Westerwolde (SPW) richt zich op de toeristisch recreatieve promotie van het gebied, waaronder Stadskanaal. In 2018 is ambtelijk verkennend overleg gevoerd met SPW en gemeente Westerwolde over de financiële inrichting van deze samenwerking (subsidie verstrekken of het in eigen huis wegzetten als taken).

Inkomensvoorzieningen

Voor het jaar 2018 gingen we uit van ongeveer 1.040 te verstrekken bijstandsuitkeringen. Het daadwerkelijke aantal verstrekte bijstandsuitkeringen bedroeg over 2018 gemiddeld 955. Inclusief de verstrekkingen van loonkostensubsidie voor beschut werk en de afspraakbanen komt het gemiddelde op 1.007. Dit aantal bijstandsuitkeringen is lager dan verwacht. De verklaring hiervoor ligt gelegen in een combinatie van de aantrekkende economie en inspanningen vanuit het TDC.

Inwoners van de gemeente die niet, of in onvoldoende mate, in de noodzakelijke kosten van bestaan konden voorzien zijn op adequate wijze geholpen en gestimuleerd zo kort mogelijk van deze ondersteuning gebruik te maken. Er is nauwgezet gecontroleerd op onjuiste instroom en de rechtmatigheid van de uitkeringsverstrekking en de uitstroom uit de uitkeringen is zoveel mogelijk bevorderd.

Voorzieningen minima

- De herijkte nota armoedebeleid heeft ook in 2018 als kader gediend bij de uitvoering en ontwikkeling van het armoedebeleid. Op het gebied van preventie en vroegsignalering zijn wij in samenwerking met Stichting Welstad en Humanitas Thuisadministratie doorgegaan met de inzet van de VoorzieningenWijzer.
- De deelname aan de collectieve ziektekostenverzekering voor minima is ook in het afgelopen jaar gestaag doorgegroeid. Op dit moment zijn er meer dan duizend inwoners die gebruikmaken van deze zogeheten gemeentepolis.

Arbeidsmarkt

- In 2018 hebben de Zuidoost-Groninger gemeenten samen met het UWV totaal 1.342 personen begeleid naar regulier werk of een werkervaringsplaats. Vanuit het UWV zijn 291 personen bemiddeld naar werk en vanuit de gemeenten 1.051. Daarnaast zijn 459 personen begeleid naar een proefplaatsing of werkervaringsplek. Het TDC Stadskanaal heeft 251 personen naar regulier werk en 79 personen naar een werkervaringsplek begeleid, daarnaast waren er eind 2018 15 deelnemers in de pilots bij Wedeka.
- Vanuit het TDC Stadskanaal hebben we 60 mensen op een afspraakbaan kunnen plaatsen en 16 deelnemers hebben een arbeidsovereenkomst bij Wedeka in het kader van beschut werk.
- Elk jaar wordt voor een optimale werkgeversbenadering, in onderlinge samenwerking tussen de gehele arbeidsmarktregio Werk In Zicht Groningen en de sub-arbeidsmarkt Oost-Groningen, een marktwerkingsplan opgesteld waarin ook Duitse arbeidsmarkt wordt meegenomen. Het marktwerkingsplan 2018 gold als basis voor het "bewerken" van de arbeidsmarkt door het team van accountmanagers van de gehele arbeidsmarktregio Groningen en de sub-arbeidsmarktregio Zuidoost-Groningen. In onze gemeente zijn drie accountmanagers actief.

Beschut werk

Op 1 januari 2018 waren er 2 medewerkers met een Beschut Werken overeenkomst.

In 2018 hebben we 14 nieuwe deelnemers kunnen plaatsen op een beschutte baan, 3 deelnemers met een indicatie zitten nog in het voortraject (proefplaatsing), deze zullen naar verwachting in 2019 op een beschutte werkplek worden geplaatst. Vanuit het TDC hebben we mogelijke deelnemers voor beschut werk, bij de aanvraag voor een indicatie bij het UWV, ondersteuning gegeven, dit heeft geresulteerd in meer daadwerkelijke indicaties voor beschut werk en hebben we een inhaalslag kunnen maken.

Wat heeft het gekost?

(x € 1.000)

Beschrijving	Begroting 2018	Rekening 2018	Verschil	
Lasten	41.773	39.935	1.838	V
Baten	15.146	15.165	19-	V
Saldo programma	26.627	24.770	1.857	V

Toelichting

Het voordelig saldo tussen de begroting en de rekening bedraagt € 1.857.000,00. Dit heeft de volgende oorzaken:

- De overschrijding van het budget voor economische promotie en acquisitie bedraagt € 15.000,00.
- Op de budgetten van de diverse recreatieve voorzieningen en gebouwen op het gebied van openlucht recreatie en vaarrecreatie is € 41.000,00 minder verantwoord. Daarnaast is de geraamde bijdrage aan het Routebureau niet besteed wat leidt tot een voordeel van € 22.000,00.
- De uitgaven in het kader van de bijstandverlening zijn € 175.000,00 hoger uitgevallen. Daarentegen vielen de lasten voor loonkostensubsidies € 32.000,00 lager uit. Per saldo een nadeel van € 143.000,00.
- De uitgaven in het kader van het Bijstandsbesluit Zelfstandigen (BBZ) zijn per saldo € 172.000,00 lager uitgevallen. Dit betreft zowel de lasten van de reguliere uitkeringen als de lasten van de kapitaalkredieten. Verder vielen de lasten in het kader van de IOAZ € 11.000,00 lager uit. Per saldo betreft het voordeel voor de IOAW en de BBZ € 183.000,00.
- De inkomsten binnen de bijstand en IOAZ ingevolge terugvordering en verhaal fluctueren jaarlijks en zijn dit jaar € 34.000,00 hoger uitgevallen.
- De mutaties met betrekking tot de hoogte van de debiteuren binnen sociale voorzieningen leveren een nadeel op van € 80.000,00. Aan het eind van het boekjaar wordt bepaald welke de hoogte van de voorziening dubieuze debiteuren moet zijn. Op basis hiervan is € 189.000,00 aan de voorziening onttrokken wat een voordeel oplevert. Daarentegen is het saldo van de vorderingen aan het eind van het jaar € 269.000,00 lager dan aan het begin wat leidt tot een nadeel.
- Er is een voordeel van € 40.000,00 doordat er minder gebruik is gemaakt van de samengevoegde regelingen voor de collectieve ziektekostenverzekering en minimavoorzieningen. Van dit voordeel wordt € 55.000,00 toegerekend aan het sociaal domein (i.c. collectieve ziektekostenverzekering en maatwerkvoorzieningen), de overige minimaregelingen leiden tot een negatief resultaat van € 15.000,00. Vanwege het hoge aantal mensen met schuldproblematiek dat onder beschermingsbewind is geplaatst zijn de lasten voor bijzondere bijstand € 220.000,00 hoger uitgevallen.
- De middelen in het kader van de intensivering van armoedebestrijding zijn niet volledig ingezet; een bedrag van € 195.000,00 is niet besteed.
- Het (voorlopig) exploitatiesaldo van Wedeka is voordelig uitgevallen; voor Stadskanaal betekent dit een voordeel van € 250.000,00.
- Het budget voor participatietrajecten werd overschreden met € 47.000,00. De belangrijkste reden hiervan is de bonus beschut werken. Voor deze bonus geldt dat die zal worden vergoed door het Rijk; derhalve is een vordering opgenomen van € 54.000,00. Dit betekent per saldo een voordeel van € 7.000,00.
- Er werd een bijdrage ontvangen van € 39.000,00 als bijdrage in de lasten van jobcoaching.
- Het budget voor re-integratie is lager belast; daarnaast viel de afrekening van De Baanderij over 2017 voordelig uit. Per saldo bedraagt het voordeel € 66.000,00.
- Voor de uitvoering van de centrumontwikkeling Stadskanaal is een meerjarige budget (€ 6,1 miljoen) beschikbaar. Binnen dit programma is er voor de uitvoering van het onderdeel ondernemerschap een voordeel van € 1.328.000,00. Hier staat een lagere onttrekking aan de reserve Stedelijke vernieuwing tegenover.
- Binnen dit programma is er een voordeel van per saldo € 225.000,00 op de uitvoering van de maatregelen in het kader van de gebiedsontwikkeling Musselkanaal (pijler economie). Hier staat een lagere onttrekking aan de reserve Stedelijke vernieuwing tegenover.

- De overige afwijkingen bedragen € 115.000,00 nadelig. Dit betreft hoofdzakelijk apparaatskosten. Voor een toelichting op de apparaatskosten verwijzen wij u naar het overzicht Overhead.

Mutaties reserves

(x € 1.000)

Beschrijving	Begroting 2018	Rekening 2018	Verschil
Toevoegingen		2	-2
Onttrekkingen	2.189	639	1.550
Saldo mutaties	-2.189	-637	-1.552

Toelichting

Het saldo van de mutaties in de reserves wijkt € 1.552.000,00 af van de begroting. Dit heeft de volgende oorzaken.

- Voor het dekken van de lasten in het kader van de centrumontwikkeling Stadskanaal is € 1.328.000,00 minder onttrokken.
- De onttrekking voor de gebiedsontwikkeling Musselkanaal is € 225.000,00 lager dan geraamd.
- Overige ontwikkelingen leveren per saldo een afwijking op van € 1.000,00.

5. RUIMTE EN MILIEU

Natuur- en landschapsbescherming, Afval, Riolering, Milieu, Ruimtelijke ordening, Bouwtoezicht en Grondexploitatie.

Wat wilden wij bereiken?

Maatschappelijke effecten

Wij bieden onze inwoners en ondernemers een hoogwaardige woon-, werk- en leefomgeving. Bij de ontwikkeling van het landelijk gebied en het stedelijk gebied is duurzaamheid een leidend principe, onder andere door bescherming en ontwikkeling van natuur en landschap, vermindering van afvalstoffen en CO₂-emissie en gebruik van fossiele energie.

NIEUW BELEID

Prioriteit	Algemene doelstelling	Activiteit voor het begrotingsjaar
Nota Duurzaamheid	Behalen energiedoelstellingen	Uitvoeren maatregelen en onderzoek
Omgevingswet	Regelgeving voor de fysieke leefomgeving	Invoering en implementatie

Wat hebben wij bereikt?

NIEUW BELEID

Nota duurzaamheid

Op onderdelen uit de Nota Duurzaamheid zijn op uitvoeringsniveau stappen gezet, bijvoorbeeld door via duurzaamheidsleningen bewoners te stimuleren om duurzame initiatieven te ontplooiën. Daarnaast is deelgenomen aan het project "Speur de energieslurper" en is deelname aan het project "Check je energielek" voorbereid. Beide projecten worden gefaciliteerd door Hanzehogeschool Groningen.

Zonneparken

De visie Stadskanaal op Zon is vastgesteld; daarmee zijn kaders aangegeven voor maatschappelijke en landschappelijke inpassing voor initiatieven van zonneparken.

Omgevingswet

De Nota van Uitgangspunten voor het omgevingsplan is vastgesteld.

Beleidsindicatoren

	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland
1	Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2017	176	174
2	Hernieuwbare elektriciteit	%	2017	15,9	13,5

Bron: *Waarstaatjegemeente.nl (Besluit Begroting en Verantwoording)*

Toelichting

- Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
- Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

NIEUW BELEID

Nota duurzaamheid

- Het verduurzamen van de particuliere woningvoorraad proberen wij te stimuleren met de duurzaamheidslening. Met een gemeentelijke inbreng van € 900.000 is in totaal is voor € 1,2 miljoen aan leningen verstrekt, waarvan in 2018 ruim € 349.000. Van het budget resteert momenteel nog € 100.000 en de regeling begint te revolveren. Een extra inleg door de gemeente zou dus niet noodzakelijk zijn, dit is afhankelijk van de duurzaamheidsacties welke gemeente of bedrijfsleven organiseren.
- Om de particuliere woningbezitter te ondersteunen op weg naar verduurzaming is landelijk een energieloket opgezet, voor onze regio 'Ergieloket Groningen'. Het aantal bezoekers van het loket uit Stadskanaal, als percentage van het aantal woningbezitters, is relatief laag, circa 20 %, maar stijgt langzaam.
- Op het punt van verduurzaming gemeentelijk vastgoed is vooralsnog geen actie ondernomen. Het wachten is op de resultaten van het in beeld brengen van de totale vastgoedportefeuille.
- Voor windenergie, beleid ontwikkelen voor turbines <15 m, zijn er geen ontwikkelingen. Het wachten is op de resultaten van provinciale pilots over dit onderwerp, deze informatie zal pas eind 2019 beschikbaar komen.
- Samen met de provincies Groningen en Drenthe en de gemeenten in beide provincies is gestart met de aanbesteding van elektrische laadpalen. De investeringen in de laadpalen wordt door middel van Greendeal sterk gesubsidieerd. De aanbesteding is in het voorjaar van 2019 afgerond. Hierdoor kunnen wij tegen een laag tarief extra laadpalen in onze gemeente plaatsen om het elektrisch rijden te stimuleren.
- Voor de monitoring is een ambtelijke Task force Duurzaamheid opgericht en periodiek bijeen geweest. Vanuit de Task force zijn regionale bijeenkomsten bezocht en interne bijeenkomsten verzorgd. Conclusie van de Task Force is vooralsnog dat de duurzaamheidsonderwerpen breed verspreid in de organisatie belegd zijn en dat de voortgang onvoldoende bewaakt kan worden.
- Energiecoöporaties vanuit de samenleving kunnen draagvlak voor zonneparken sterk vergroten. Wij hebben ondersteuning gezocht bij GREK (Groninger Energiekoepel) om initiatieven te kunnen realiseren. Ook voor de visie "zon op land" zijn de wijken benaderd en uitgenodigd hun bijdrage te leveren. De contacten met de wijkvertegenwoordigers zijn gelegd maar hebben nog geen tastbaar resultaat opgeleverd.

Zonneparken

Na het vaststellen van de visie Stadskanaal op Zon zijn meerdere aanvragen ingediend. Inmiddels zijn vergunningen verleend voor de locatie Van Boekerenweg (74 ha) en Gedempte Vleddermond (16 ha). De initiatiefnemers van beide locaties hebben een SDE-subsidie aangevraagd. Ook zijn de initiatieven voor de locatie Alteveer(7,5 ha) en 2^e Boerendiep (200 ha) in behandeling genomen.

In 2018 is een stichtingsbestuur gevormd voor het gebiedsfonds. Met initiatiefnemers van zonneparken die een vergunning hebben ontvangen zijn afspraken gemaakt over stortingen in het fonds.

Om de landschappelijke inpassing van zonnepark-initiatieven in de oplaadzone (voor grootschalige zonneparken) beter te kunnen sturen is een opdracht verstrekt voor het opstellen van een nadere ruimtelijke visie voor deze zone. Het product wordt in 2019 opgeleverd. Voor het opstellen van de visie is 50% subsidie aangevraagd en toegekend bij de provincie uit het budget voor Ruimtelijke kwaliteit van het programma Erfgoed Ruimtelijke kwaliteit en Landschap.

Regionale Energie Strategie

In 2018 is ten behoeve van een bijdrage aan de klimaatopgave door de gezamenlijke Groninger gemeenten, de waterschappen en de provincie het initiatief genomen een Regionale Energie Strategie (RES) te starten.

Deelname aan een ambtelijke kerngroep heeft geleid tot de ondertekening van een intentieovereenkomst in januari van 2019.

Omgevingswet

De geplande inwerkingtreding van de Omgevingswet is januari 2021. Met deze wet worden alle bestemmingsplannen vervangen door een Omgevingsplan. Ter voorbereiding op dit Omgevingsplan nemen wij deel aan een experiment van het Rijk dat bestemmingsplannen met een 'verbrede reikwijdte' mogelijk maakt. Bestemmingsplannen krijgen dan het karakter van een Omgevingsplan.

In juni 2018 heeft uw raad de Nota van Uitgangspunten voor het omgevingsplan (bestemmingsplan met verbrede reikwijdte) vastgesteld. In de Nota van Uitgangspunten is aangegeven dat voor het Omgevingsplan het volgende uitgangspunt geldt: "Alle activiteiten die een bijdrage leveren of geen afbreuk doen aan de ambities, waarden en kwaliteiten van Stadskanaal zijn toegestaan". Gezien de wettelijke verplichtingen, de reikwijdte van de Omgevingswet en de verscheidenheid binnen de gemeente wordt bovenstaande regel waar nodig aangevuld met meer specifieke regels. Door op deze manier te beginnen, wordt benadrukt dat de gemeente Stadskanaal op zoek is naar andere regels, vereenvoudiging, herijking en deregulering. De gemeente Stadskanaal kiest voor een nieuwe start.

In de Nota van Uitgangspunten is het Kompas (dat een instrument voor het wegen van initiatieven is) voor de belangrijkste thema's verder uitgewerkt: Duurzaamheid, Economie, Ruimtelijke kwaliteit, Milieu, Gezondheid, Leefbaarheid en Draagvlak (Participatie).

Ook is in de Nota van Uitgangspunten aangegeven om parallel aan het Omgevingsplan een Omgevingsvisie op te stellen, omdat de gemeentelijke herindeling voorlopig is uitgesteld en het hebben van een visie op de fysieke leefomgeving gewenst is. Deze visie is ook nodig om een goed Omgevingsplan te maken. Het Omgevingsplan bevat juridische regels. Maar deze regels zijn geen doel op zich. Maar ze zijn er juist om (de in de Omgevingsvisie gestelde) doelen en ambities te bereiken.

In november en december 2018 zijn over bovenstaande punten uit de Nota van Uitgangspunten gesprekken gevoerd met belangstellenden in Stadskanaal, Mussel en Onstwedde tijdens de inloopavonden over allerlei lopende gemeentelijke projecten en activiteiten. Samengevat kunnen uit deze gesprekken drie lijnen gedestilleerd worden: 1. de gebiedsindeling, 2 het Kompas met de belangrijkste thema's worden begrepen en herkend en 3 de ruimte voor initiatieven wordt gewaardeerd, maar er is ook veel behoefte aan duidelijke regels en bescherming van de leefomgeving tegen mogelijk negatieve ontwikkelingen.

De verwachting is nu dat eind 2019 een eerste proeve van het Omgevingsplan wordt opgesteld.

BESTAAND BELEID

Speerpunten 2018

Afval

Eind maart 2018 heeft uw raad ingestemd met uitvoering van de VANG-maatregelen zoals beschreven in de notitie uitwerking variant 2 VANG. Na besluitvorming is er gewerkt aan de uitwerking van de maatregelen, zoals het opstellen van het communicatieplan, het ontwikkelen van voorlichtingsmateriaal, het aanschaffen van een GF-afvalbakje en andere inzelmiddelen en de werving van de afvaladviseur.

De afvalcampagne "Afval scheiden? Goed bezig!" is vanaf 1 oktober van start gegaan. Dit houdt onder andere in dat alle huishoudens van de gemeente Stadskanaal een GF-afvalbakje en informatiemateriaal hebben ontvangen.

De afvaladviseur, die een belangrijke rol heeft in het mensen adviseren en begeleiden om meer en beter afval te scheiden, is op 1 november 2018 begonnen.

Met ingang van 1 januari 2019 wordt het restafval nog maar één keer per vier weken ingezameld en in de wintermaanden het gft-afval ook nog maar één keer per vier weken in plaats van twee keer per vier weken. Deze gewijzigde inzameling hebben wij in december 2018 en begin 2019 gecommuniceerd op een gekleurde inzamelkalender in de Kanaalstreek.

Om ook in het gemeentehuis bewust bezig te zijn met afvalscheiding wordt sinds 24 september gebruik gemaakt van een koffie bekerrecyclingsysteem.

Windenergie

Met de uitspraak van de Raad van State in 2018 is het rijksinpassingsplan van windpark DDM/OM definitief geworden. Op bestuurlijk niveau werd overleg over de uitvoering bij de provincie Drenthe bijgewoond om de effecten van de uitvoering kritisch te kunnen blijven volgen en op een geschikt moment het gesprek over compensatie aan te kunnen gaan.

De door de provincie Groningen aangekondigde Maatschappelijke Tender Windenergie is vooralsnog uitgesteld. In RES-verband zal deze opgave in 2019 ongetwijfeld opnieuw in beeld komen. De gemeente Stadskanaal verzet zich onverminderd tegen wind op land.

Overige bestaand beleid

Binnen dit programma zijn de volgende resultaten bereikt.

Natuur- en landschapsbescherming.

- Vanuit de gebiedscommissie is in de ambtelijke projectgroep meegewerkt aan projecten binnen het Natuur Netwerk Nederland. Het betreft bescheiden projecten op het gebied van landschapsinrichting in Ellersinghuizerveld, Ter Wupping-Wessinghuizen en Smeerling.
- Stadskanaal heeft als lead-partner de aanbesteding en gunning van de Verkenning ontwikkelmogelijkheden Pagediep verzorgd. Uitvoering van de studie is in 2019 voorzien.

Afval

- Voor de zomervakantie 2018 is de Europese aanbesteding van de inzameling van het restafval, groente-, fruit- en tuinafval, Plastic verpakkingen, Metalen en Drankenkartons (PMD) en containermanagement gestart. SUEZ heeft deze aanbesteding gewonnen en is vanaf 1 januari 2019 weer voor de komende jaren de inzamelaar van de verschillende afvalstromen en het containermanagement.
- Voor de zomervakantie hebben wij een zwerfafvalplan opgesteld en ingediend bij Nedvang. Dit hebben wij gedaan om de zwerfafvalvergoeding over de periode 2013-2017 als subsidie veilig te stellen en uit het afvalfonds te ontvangen. De subsidie is eind 2018 toegekend.
Van deze subsidie worden onder andere een spelzone van Yalp, afvalbakken, kindvriendelijke afvalbakken en activiteiten in wijken en dorpen die te maken hebben met het opruimen van zwerfafval betaald. De uitvoering van genoemde activiteiten start in 2019.

Riolering

In 2018 zijn wij verder gegaan met onder andere:

- uitvoering van projecten uit het Afvalwaterplan 2016-2021;
- uitvoering van projecten/plannen/taken uit het waterketenakkoord Groningen-Oost. In 2018 gaat het onder andere over de volgende projecten:
  - Meten en Monitoren (M&M);
  - Gezamenlijk Gegevensbeheer;
  - Optimaliseren waterketenkaart;
  - voorbereiden educatieproject "Ons water in jouw klas" dat in 2019 aan de scholen in de gemeente Stadskanaal kan worden aangeboden;
  - Bestuurlijke bijeenkomst
In het najaar is er een bestuurlijke bijeenkomst georganiseerd. Met op de agenda inspirerende onderwerpen en informatie over lopende zaken, maar ook over de toekomstige samenwerking in de Waterketen;
  - Rioned tool "Kennis in beweging"
Rioned, de branchevereniging van gemeentelijke rioleringsdeskundigen, heeft een tool ontwikkeld waarmee het kennisniveau van medewerkers in kaart gebracht kan worden. De gemeente Groningen was erg positief en de regiegroep heeft besloten dit project uit te voeren voor alle waterprofessionals. Circa 50 professionals zijn aan de slag gegaan om de kennis en benodigde competenties in kaart te brengen. Het heeft een duidelijk overzicht opgeleverd van kennis die aanwezig is én zogenaamde witte vlekken.
Met de uitkomsten van het onderzoek wordt duidelijk waarop moet worden ingezet op het personele vlak, denk dan aan opleidingen en werving. Op deze manier krijgt de kwetsbaarheidsvermindering een flinke boost.
- voorbereiden van projecten/maatregelen uit het Basisrioleringsplan kernen Stadskanaal en Musselkanaal.

Milieu

- In 2018 is de sanering van de Oosterkadesloot en de begraafplaatsloot afgerond. Het verontreinigd slib is hierbij volledig verwijderd. Er is een (rest)verontreiniging geconstateerd in de vaste bodem, voornamelijk rondom de overstort in de Oosterkadesloot. Hiermee moet rekening worden gehouden op het moment dat ter plaatse wegens onderhoud nieuw gevormd slib moet worden verwijderd.
- In 2018 is het onderzoek voor de actualisatie van de stand van zaken met betrekking tot de herverontreiniging van het gasfabriekterrein afgerond. Er is daarnaast opdracht gegeven voor het uitvoeren van een saneringsonderzoek waarbij wordt onderzocht welke saneringsmaatregelen noodzakelijk zijn om te kunnen voldoen aan de Wet Bodembescherming en daarnaast welke maatregelen noodzakelijk zijn om het gebruik van het terrein als industrieterrein mogelijk te maken.
- In 2018 is opdracht gegeven voor het actualiseren van de huidige Bodemkwaliteitskaarten. Dit is een gezamenlijk project van provincie Groningen en vrijwel alle Groninger gemeenten. In 2019 zullen deze kaarten en beleid met betrekking tot grondstromen worden vastgesteld.
- In 2018 is door de opdrachtnemer voor het project sanering verkeerslawaaï overleg gevoerd over de akoestische onderzoek en voorgestelde maatregelen voor cluster 1. De subsidie voor het aanbrengen van maatregelen voor de betrokken woningen in dit cluster is verstrekt. Inmiddels is er na een aanbestedingsprocedure opdracht verstrekt voor het aanbrengen van de maatregelen.

VTH

- In 2018 zijn verschillende projecten van het verbeterplan van de Omgevingsdienst Groningen (ODG) verder uitgevoerd. Dit plan beschrijft diverse verbeteringen en ontwikkelingen die uiteindelijk moeten leiden tot een dienst die een betrouwbare en onafhankelijke kennispartner is en waarbij de klant centraal staat. Er is een grote stap gezet in het uniformeren, standaardiseren en professionaliseren van de organisatie.
- Begin 2017 is het Leefomgevingsstelsel (LOS) geïntroduceerd bij de ODG. Door de invoering van het LOS kan de ODG met één zaakstelsel werken in plaats van systemen per deelnemer aan de gemeenschappelijke regeling. Het goed functioneren van het LOS is essentieel voor het uitvoeren van de primaire taken van de ODG. In de praktijk bleek dat het LOS niet optimaal functioneerde. Om die reden is in het najaar een audit uitgevoerd. In 2018 is het stelsel doorontwikkeld om nog beter te kunnen functioneren. Dit jaar zijn betrouwbare productiecijfers opgenomen uit ons zaakstelsel LOS (Leefomgeving Stelsel) en de rapportage bevat meer kwalitatieve informatie.
- Doordat bestaande regelgeving op energiegebied is geactiveerd, heeft de ODG afgelopen tijd een vernieuwende manier van toezicht opgepakt met inzet van specifieke kennis. Door middel van het actief benaderen en meedenken met bedrijven, die door energiebesparing ook geld kunnen besparen, worden veel resultaten bereikt.
- Vergunningen moeten actueel worden gehouden door ze te actualiseren wanneer daar aanleiding toe bestaat. Dit is in 2018 opgepakt.
- Per 1 januari 2018 is de uitvoering van taken voor APV en bijzondere wetten weer terug gekomen bij de gemeente. Aanleiding was het kleine aantal gemeenten dat deze taken had ondergebracht bij de ODG waardoor de uitvoering niet duurzaam belegd kon worden.

Ruimtelijke ordening

In 2018 is een tegemoetkoming in planschade uitgekeerd aan de eigenaar van 't Slaait'nhoes in Onstwedde. Met het vaststellen van het bestemmingsplan Onstwedde, Alteveer en Mussel zijn de planologische mogelijkheden van het naburige perceel toegenomen. Op basis van een onafhankelijk advies is bepaald dat dit een waardedaling van het eigendom tot gevolg had.

Bouwtoezicht

- Het aantal binnengekomen aanvragen/toezichtzaken is ruim boven het aantal geprognoseerde aanvraag/toezichtzaken uitgekomen. Opvallende stijgingen qua aantallen zijn te zien bij het aantal kleine verbouwingen, grote verbouwingen en nieuwbouw woningen. Verder zijn er toezichtmomenten op bestaande bouw, klachten en meldingen en kamerverhuur.
- De afgelopen jaren is een trend te zien waarbij er steeds meer vraag is naar het toezicht op de bestaande bouw. Met name de vraag naar toezicht op woningen met achterstallig onderhoud en gebruik van woningen en erven die zich in een minder zindelijke staat bevinden zit in de lift.
- De Tweede Kamer heeft 16 oktober een motie aangenomen over de ingang van het verbod op asbestdaken op 31 december 2024. Het verbod betekent dat eigenaren van gebouwen met asbesthoudende dakbedekking deze voor 2024 moeten verwijderen. Met onder meer deze ontwikkelingen in beeld zien we een algemene stijging van het aantal saneringen van asbestdaken. Inherent daaraan zien we ook een stijging van het aantal sloopmeldingen en het daarop volgend toezicht.

Grondexploitatie

- Er zijn vier bouwkvavels verkocht aan de Molenwijk in Stadskanaal, daarmee zijn alle bouwkvavels in dit plan verkocht. In 2019 wordt het project financieel gesloten nadat werkzaamheden voor het woonrijpmaken zijn afgerond.
- In Mussel is één bouwkvavel verkocht aan de Korenmolen.
- Er zijn drie bouwkvavels verkocht aan de Tuinlaan in Onstwedde.
- De bouwkvavel Hoofdstraat 120 in Stadskanaal is aangevuld met schone grond en geëgaliseerd.

Wat heeft het gekost?

(x € 1.000)

Beschrijving	Begroting 2018	Rekening 2018	Verschil	
Lasten	9.222	9.403	181-	N
Baten	8.112	8.288	176-	V
Saldo programma	1.110	1.115	5-	N

Toelichting

Nieuw beleid

Voor het uitvoeren van de duurzaamheidsnota is in 2018 incidenteel € 100.000,00 beschikbaar gesteld. Voor de uitvoering van verschillende maatregelen is € 25.000,00 besteed, het restant is voor het uitvoeren van nieuwe maatregelen via de decemberwijziging 2018 overgeheveld naar 2019.

Bestaand beleid

Het nadelige verschil tussen rekening en begroting bedraagt € 5.000,00. Dit heeft de volgende oorzaken:

- Het nadeel op de inzameling en verwerking van afval bedraagt per saldo € 41.000,00.
Het budget voor inzameling en verwerking is met € 191.000,00 overschreden door extra aangeleverde plastic verpakkingen, metalen verpakkingen en drinkpakken (PMD) afval, inkoop van PMD zakken (inclusief een afrekening van 2017) en incidentele vervanging van groene en grijze inzamelcontainers. Een deel van de uitvoering van de maatregelen in het kader van het VANG beleid maakt deel uit van deze overschrijding, het effect is echter niet concreet te bepalen.
Het direct gerelateerde financieel effect van de uitvoering van het VANG-beleid levert per saldo een voordeel op van € 90.000,00. Dit wordt onder andere veroorzaakt doordat alle in 2018 geplande maatregelen nog niet zijn uitgevoerd, nog niet alle materialen zijn aangeschaft en de afvaladviseur later dan gepland in dienst is gekomen.
De in 2018 geraamde zwerfafvalvergoeding over de periode 2013-2017 is nog niet ontvangen, de maatregelen (o.a. lespakketten, aanschaf spelzone, afvalbakken, inzet afvaladviseur) zijn eveneens nog niet uitgevoerd waardoor aan de lastenkant een voordeel is ontstaan van € 194.000,00 en aan de batenzijde een nadeel van € 194.000,00.
Het aantal aanbiedingen en ledigingen is per saldo hoger dan verwacht waardoor de opbrengst afvalstoffenheffing € 86.000,00 hoger is.
Overige ontwikkelingen binnen het programmaonderdeel afval leveren per saldo een nadeel op van € 26.000,00.
- Op het onderdeel riolering is per saldo een nadeel van € 31.000,00 gerealiseerd.
Lagere kapitaallasten (€ 59.000,00) zijn veroorzaakt doordat verschillende rioleringsprojecten eind 2018 nog niet zijn afgerond. Door niet voorzien onderhoud is het onderhoudsbudget met € 37.000,00 overschreden en de opbrengst rioolheffing is met name door een dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren € 41.000,00 lager. Overige ontwikkelingen op dit programmaonderdeel leveren per saldo een nadeel op van € 12.000,00.
- De voorziening voor saneringsmaatregelen van het Mercurius Business Park is vrij gevallen. Dit levert een incidenteel voordeel op van € 57.000,00.
- Aan bouwleges is door toenemende bouwactiviteiten € 137.000,00 meer ontvangen dan was geraamd. Daarnaast bleek het (via de najaarsnota beschikbaar gesteld) budget voor meerwerk door de Omgevingsdienst iets te veel waardoor een voordeel van € 24.000,00 is ontstaan.
- Bij het opstellen van de jaarrekening zijn de grondexploitaties opnieuw beoordeeld. Ook zijn begin 2019 op een aantal locaties maatregelen genomen om de verkoop te stimuleren. Hierdoor hebben afwaarderingen plaatsgevonden van € 175.000,00 waardoor een nadeel is ontstaan. Daarnaast is voor de locatie Molenwijk een winst van € 100.000,00 genomen en verwerkt in de jaarrekening. Per saldo ontstaat daarmee op dit programmaonderdeel een nadeel van € 75.000,00.

- De apparaatskosten zijn € 98.000,00 hoger uitgevallen. Voor een toelichting op de apparaatskosten verwijzen wij u naar het overzicht Overhead.
- Overige ontwikkelingen leveren per saldo een voordeel op van € 22.000,00.

Mutaties reserves

(x € 1.000)

Beschrijving	Begroting 2018	Rekening 2018	Vershil
Toevoegingen		129	-129
Onttrekkingen	527	298	229
Saldo mutaties	-527	-169	-358

Toelichting

Het saldo van de mutaties in de reserve wijkt € 358.000,00 af van de begroting. Dit heeft de volgende oorzaken.

- Voor egalisatie op het resultaat van het programmaonderdeel afval is € 30.000,00 aan de reserve toegevoegd. Dit in plaats van een geraamde onttrekking van € 365.000,00. Hierdoor ontstaat een afwijking van € 395.000,00. Met name het niet volledig realiseren van de VANG-maatregelen en de meevallende opbrengst van de afvalstoffenheffing veroorzaken deze afwijking.
- Het negatieve resultaat van € 75.000,00 op het programmaonderdeel grondexploitatie was niet geraamd maar is wel onttrokken aan de Algemene reserve.
- Overige ontwikkelingen leveren per saldo lagere onttrekkingen op € 38.000,00.

6. BESTUUR EN DIENSTVERLENING

Bestuursorganen, Bestuurlijke samenwerking, Bestuursondersteuning, Rechtsbescherming, Burgerzaken, Brandweer en rampenbestrijding en Openbare orde en veiligheid.

Wat wilden wij bereiken?

Maatschappelijke effecten

- Open en transparant bestuur.
- Het bevorderen van het wederzijdse begrip tussen de gemeente en haar publieksgroepen.
- Het verbeteren en uitbreiden van de digitale bereikbaarheid van de gemeente voor haar publieksgroepen.
- Een veilig Stadskanaal.
- Ontwikkelen van een maximaal veiligheidsgevoel bij de burger door onder meer duidelijke regels te stellen voor openbare orde en veiligheid met een consequente handhaving van die regels. Toepassing coffeeshopbeleid. Aandacht voor bestrijding van jeugdcriminaliteit. Hierbij geldt een intensieve samenwerking met politie, veiligheidshuis, reclassering, VNN en andere ketenpartners en burgers.

Wat hebben wij bereikt?

Beleidsindicatoren

	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland
1	Verwijzingen Halt	aantal per 10.000	2017	51	131
2	Hardekern jongeren	aantal per 10.000	vervallen		
3	Winkeldiefstallen	aantal per 1.000	2018	1,4	2,2
4	Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000	2018	4,2	4,8
5	Diefstallen uit woning	aantal per 1.000	2018	2,5	2,5
6	Vernieling	aantal per 1.000	2018	4,8	5,4

Bron: Waarstaatjegemeente.nl (Besluit Begroting en Verantwoording)

Toelichting

1. Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.
2. Vervallen.
3. Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
4. Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners.
5. Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.
6. Het aantal vernielingen per 1.000 inwoners. Hieronder vallen alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

BESTAAND BELEID

Speerpunten 2018

Bestuursorganen

In 2018 is het koersdocument: Stadskanaal Koersvast, nait soezen moar doun gebruikt als basis voor de inrichting van de ambtelijke organisatie. Onderdeel van het koersdocument is een projectenboek. In dat boek zijn de meest relevante projecten uitgewerkt. Het projectenboek is een dynamisch document en wordt periodiek bijgesteld.

Openbare orde en veiligheid

De belangrijkste prioriteiten in 2018 waren: ondermijning, geweldszaken, de aanpak van alcohol en drugsgebruik en de aanpak van woninginbraken.

- Wij hebben op het gebied van ondermijning in 2018 de start gemaakt met het maken van het Ondermijningsbeeld Ommelanden-Oost. Gezamenlijk met de gemeenten Oldambt en Westerwolde hebben we de ondermijning in beeld gebracht. Begin 2019 is deze aan de driehoek gepresenteerd en ontstaat er een lijst met ondermijningszaken die het RIEC gaat aanpakken.
- Geweldszaken zijn, evenals voorgaande jaren, nadrukkelijk onder de aandacht gebracht in de politie en driehoeks-overleggen. Naast het opleggen van de huisverboden is direct de juiste hulpverlening geboden door onze ketenpartners.
- Op het gebied van drugsgebruik is er een nauwe samenwerking met (onder andere) de Verslavingszorg Noord Nederland (VNN). Door signalen van drugsgebruik snel te signaleren en met elkaar af te stemmen over de eventuele aanpak daarvan kan er snel geschakeld worden en de juiste ketenpartners in actie komen.
- Ook in 2018 was er een witte-voetjes-actie georganiseerd waarbij de nadruk lag op het voorkomen van woninginbraken. Gezamenlijk met de politie probeert de gemeente met deze actie zoveel als mogelijk in te zetten op de preventie door de burgers te leren wat zij zelf kunnen doen om een inbraak in hun woning te voorkomen.

Overig bestaand beleid

Binnen dit programma zijn de volgende resultaten bereikt.

Bestuursorganen

Van november 2017 tot en met mei 2018 is de heer J. Bessembinders benoemd als wethouder vanwege ziekte in het college.

Bestuurlijke samenwerking

In 2018 is de samenwerking op diverse bestuurlijke terreinen, waaronder grensoverschrijdende (economische) activiteiten, gecontinueerd. De samenwerking met betrekking tot de activiteiten in het sociale domein zijn eveneens gecontinueerd (zie hiervoor ook de diverse andere programma's).

Burgerzaken

- Op 21 maart 2018 waren de gemeenteraadsverkiezingen. De opkomst voor deze verkiezingen was 47,46%. De organisatie hiervan is goed verlopen.
- Op 21 maart 2018 was ook het raadgevend referendum over Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017 (Wiv, ook wel Sleepwet genoemd). De opkomst voor het referendum was 45%.

Brandweer en rampenbestrijding

De Veiligheidsregio Groningen (VRG) heeft de volgende zaken uitgevoerd:

- uitwerken van de inhoudelijke ambities op de kerntaken binnen de bestaande kaders op de middellange termijn;
- op korte en lange termijn uitvoeren van maatregelen die financiële ruimte kunnen opleveren maar wel (direct of indirect) effect hebben op de prestaties van de VRG;
- maken van afspraken over financiële hygiëneregels (meer zicht op bedrijfseconomisch perspectief, geen nieuwe taken zonder duidelijkheid over de financiering, afspraken over indexatie in samenhang met de ontwikkeling van onder andere het gemeentefonds) voor de VRG op korte termijn;
- De Veiligheidsregio Groningen heeft de koers en strategie voor de toekomst geformuleerd in een koersdocument, de Meerjarenkoers 2018-2021.

Beleid is conform planning, met uitzondering van de discussie over de herijking van de verdeelsleutel voor de gemeentelijke bijdragen, uitgevoerd. Deze zal in de loop van 2019 zijn beslag krijgen.

Openbare orde en veiligheid

- In verband met een aantal gemeentelijke herindelingen is het Regionaal Beleidsplan Veiligheid met één jaar verlengd. Omdat het Regionaal Beleidsplan Veiligheid het uitgangspunt is voor ons lokale veiligheidsbeleid hebben wij als gemeente het huidige veiligheidsplan ook met één jaar verlengd. In 2019 zal een nieuw Veiligheidsplan 2020-2024 ter vaststelling aan uw raad worden aangeboden.
- De implementatie van Live-Events heeft aan de kant van de Veiligheidsregio Groningen/Gemeentelijke Kolom Groningen vertraging opgelopen. Naar verwachting zal implementatie tweede helft 2019 plaatsvinden.
- De nieuwe bevoegdheid van de burgemeester waarbij gedragsaanwijzingen gegeven kunnen worden bij langdurige woonoverlast is ingevoerd in onze Algemene Plaatselijke Verordening, in artikel 2.1.1.4.

Wat heeft het gekost?

(x € 1.000)

Beschrijving	Begroting 2018	Rekening 2018	Verschil	
Lasten	5.427	5.485	58-	N
Baten	527	572	45-	V
Saldo programma	4.900	4.913	13-	N

Toelichting

Het nadelig saldo tussen de begroting en de rekening bedraagt € 13.000,00. Dit heeft de volgende oorzaken.

- De flexibele personeelsinzet voor de uitgifte van paspoorten en rijbewijzen leidde tot hogere uitgaven van € 31.000,00. Daarentegen viel het saldo van de diverse leges en de afdrachten aan het Rijk hoger uit wat leidt tot een voordeel van € 36.000,00.
- De voorzieningen voor wachtgeld- en pensioenverplichtingen zijn op basis van actuariële waardeberekeningen op het op 31 december 2018 vereiste niveau gebracht. Aan de voorziening voor wachtgeldverplichtingen werd een bedrag toegevoegd van € 793.000,00. Bij de najaarsnota werd nog uitgegaan van € 768.000,00 wat neerkomt op een overschrijding van € 25.000,00. De toevoeging aan de voorziening voor pensioenverplichtingen bedraagt € 91.000,00. De totale overschrijding bedraagt hiermee € 115.000,00.
- De exploitatiebijdrage aan de Veiligheidsregio Groningen (VRG) is € 103.000,00 lager doordat de VRG de exploitatiebijdragen voor zowel 2017 (€ 44.000,00) als 2018 (€ 59.000,00) lager heeft gerealiseerd dan was begroot. Voor zowel de exploitatiebijdrage voor 2017 als voor 2018 is het voordeel onder andere veroorzaakt door temporisering van huisvestingmaatregelen, een hogere rijksbijdrage en hogere detacheringsvergoedingen.
- Met ingang van 2018 zijn de APV-taken van de ODG teruggehaald naar de gemeente. Het budget voor de uitvoering hiervan was hoger dan de bijdrage aan de ODG. Hierdoor is een incidenteel voordeel gerealiseerd van € 34.000,00.
- De overige verschillen bedragen € 40.000,00 nadelig; dit bedrag is inclusief apparaatskosten. Voor een toelichting op de apparaatskosten verwijzen wij u naar het overzicht Overhead.

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN

Financiering en belegging, Belastingen, Uitkeringen gemeentefonds, Algemene uitgaven, Algemene inkomsten en Gemeentelijke eigendommen.

In dit overzicht zijn de baten en lasten van de algemene dekkingsmiddelen en het bedrag onvoorzien opgenomen. De algemene dekkingsmiddelen betreffen voornamelijk de opbrengsten van belastingen en uitkeringen uit het gemeentefonds. Deze middelen kennen, in tegenstelling tot heffingen als riool en afvalstoffen, geen vooraf bepaald bestedingsdoel. De niet vrij aanwendbare heffingen zijn, evenals specifieke uitkeringen van het Rijk, in de programma's verantwoord. De onderdelen worden kort toegelicht.

Lasten (x € 1.000)

Beschrijving	Begroting	Rekening	Verschil	
	2018	2018		
Centrumontwikkeling Stadskanaal	0	2	2-	N
Financiering en belegging	119-	8	126-	N
Belastingen	104	85	19	V
Algemene uitkeringen	5	5	0-	
Algemene uitgaven	537	289	248	V
Algemene inkomsten	19	19	0-	
Gemeentelijke eigendommen (niet voor de openbare dienst)	276	265	11	V
Onvoorzien	33	0	33	V
Totaal Lasten	855	672	183	V

Baten (x € 1.000)

Beschrijving	Begroting	Rekening	Verschil	
	2018	2018		
Centrumontwikkeling Stadskanaal	0	35	35-	V
Financiering en belegging	1.836	1.887	51-	V
Belastingen	6.465	6.398	67	N
Algemene uitkeringen	74.506	74.462	44	N
Algemene uitgaven	0	0	0	
Algemene inkomsten	558	509	48	N
Gemeentelijke eigendommen (niet voor de openbare dienst)	136	157	21-	V
Onvoorzien	0	0	0	
Totaal Baten	83.501	83.448	53	N

Saldo	82.646-	82.776-	130	V
--------------	----------------	----------------	------------	----------

Toelichting

Centrumontwikkeling Stadskanaal

Binnen het project Centrumontwikkeling Stadskanaal levert de tijdelijke exploitatie van het gebouw aan de Navolaan per saldo een voordeel op van € 33.000,00. Omdat dit onderdeel van het project betrekking heeft op gemeentelijke eigendommen is dit op algemene dekkingsmiddelen verantwoord. Het totale project wordt gedekt door een onttrekking aan de reserve Stedelijke vernieuwing.

Financiering en belegging

Het nadelige saldo tussen begroting en rekening bedraagt € 75.000,00. Dit heeft de volgende oorzaken.

Voor de toerekening van rentelasten aan investeringen is in de begroting 2018 de vastgestelde renteomslag van 3% gehanteerd. Op basis van de geraamde rentelasten en -baten in verhouding tot de boekwaarde van de investeringen bedraagt de renteomslag 2,68%. Het voordelige renteresultaat (€ 299.000,00) is als bate op dit onderdeel geraamd.

In de rekening is het werkelijke omslagpercentage 2,8 en is het renteresultaat € 176.000,00 voordelig. Dit betekent ten opzichte van de raming op dit onderdeel een nadeel van € 123.000,00.

Het totaal van de bespaarde rente over eigen financieringsmiddelen is € 48.000,00 hoger dan geraamd. Dit levert een voordeel op. Dit is inclusief een nadeel € 25.000,00 op het deel dat toegevoegd wordt aan de bestemmingsreserves.

Belastingen

Het nadelige saldo tussen begroting en rekening bedraagt € 48.000,00. Dit heeft de volgende oorzaken.

De opbrengst van de OZB is iets achtergebleven bij de raming waardoor een nadeel van € 22.000,00 (= 0,3% van de totale opbrengst) is ontstaan. Daarnaast is in verband met de verwachte oninbaarheid van oude openstaande belastingsschulden € 40.000,00 aan de voorziening dubieuze debiteuren gedoteerd. Overige ontwikkelingen leveren per saldo een voordeel op van € 14.000,00.

Uitkeringen gemeentefonds

Het nadelige saldo tussen begroting en rekening bedraagt € 44.000,00. Dit heeft de volgende oorzaken.

De uitkeringen uit het gemeentefonds 2018 zijn € 14.000,00 lager waardoor een nadeel is ontstaan. Dit verschil is deels veroorzaakt doordat na de laatste wijziging van de begroting (op basis van de septembercirculaire 2018) nog verschillende uitkeringsgegevens zijn aangepast. Dit levert een voordeel op van € 55.000,00. Daarnaast leveren ontwikkelingen in de uitkeringsgegevens voor het sociaal domein een lagere uitkering op van € 69.000,00.

Tenslotte hebben vanuit het Gemeentefonds 2016 en het Gemeentefonds 2017 verrekeningen plaatsgevonden met per saldo een nadeel van € 30.000,00.

Algemene uitgaven

Het voordelige saldo tussen begroting en rekening bedraagt € 248.000,00. Dit heeft de volgende oorzaken.

- In de begroting is een bedrag van € 185.000,00 en in de Voorjaarsnota 2018 is een bedrag van € 75.000,00 geraamd voor hogere personeelslasten. In de rekening zijn de personeelslasten verantwoord op de programma's en op het onderdeel overhead. Dit betekent op dit onderdeel een voordeel van € 260.000,00 (€ 185.000,00 + € 75.000,00).
- Van de raming voor het activiteitenfonds van € 11.000,00 resteert nog € 4.000,00.
- Op de personeelskosten van algemene dekkingsmiddelen bedraagt het nadeel € 17.000,00.
- Overige afwijkingen leveren een voordeel van € 1.000,00 op.

Algemene inkomsten

Het nadelige saldo tussen begroting en rekening bedraagt € 48.000,00. Dit heeft de volgende oorzaken. Voor onderuitputting is in de begroting op dit onderdeel een correctiepost van € 50.000,00 opgenomen. In de rekening is het voordeel van de onderuitputting verantwoord op de verschillende programma's. Op dit onderdeel betekent dit een nadeel van € 50.000,00. Overige ontwikkelingen leveren een voordeel op van € 2.000,00.

Gemeentelijke eigendommen

Het voordelige saldo tussen begroting en rekening bedraagt € 32.000,00. Dit heeft de volgende oorzaken. In de loop van 2018 zijn groenstroken verkocht waarvoor geen opbrengst is geraamd. De verkoop levert een voordeel op van € 20.000,00. Overige ontwikkelingen lever per saldo een voordeel op van € 12.000,00.

Heffing VPB

Voor overheidsondernemingen geldt de vennootschapsbelastingplicht (VPB-plicht). Hiervoor moeten activiteiten welke een onderneming vormen jaarlijks worden geïnventariseerd en beoordeeld.

De VPB heeft voor 2018 geen financiële consequenties. Voor veel van de ondernemingsactiviteiten geldt dat niet voldaan wordt aan de ondernemingscriteria, deze worden daarom niet in de VPB-heffing betrokken. De overige ondernemingsactiviteiten voldoen wel aan de criteria maar zijn niet winstgevend en worden daarom eveneens niet in de heffing betrokken.

BEDRAG ONVOORZIEN

Van het budget van € 36.000,00 voor onvoorziene uitgaven is in de najaarsnota 2018 een bedrag van € 3.000,00 ingezet. Het restant bedrag € 33.000,00, dit is een voordeel.

Mutaties reserves

Toevoegingen (x € 1.000)

Beschrijving	Begroting 2018	Rekening 2018	Verschil
Financiering en belegging	375	350	25
Algemene uitgaven	283	283	0
Totaal toevoegingen	658	633	25

Onttrekkingen (x € 1.000)

Beschrijving	Begroting 2018	Rekening 2018	Verschil
Algemene uitgaven	283	283	0
Gemeentelijke eigendommen	11	-22	33
Totaal onttrekkingen	294	261	33

Saldo mutaties	364	372	-8
-----------------------	------------	------------	-----------

Toelichting

Financiering en belegging

De toevoeging van rente aan bestemmingsreserves is € 25.000,00 lager dan geraamd.

Het verschil in de onttrekking voor gemeentelijke eigendommen wordt veroorzaakt door de tijdelijke exploitatie van het gebouw aan de Navolaan binnen het project Centrumontwikkeling Stadskanaal.

OVERZICHT OVERHEAD

Overhead betreft de apparaatskosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Apparaatskosten zijn alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.

De personeelskosten die betrekking hebben op het primaire proces zijn aan de programma's toegerekend. De personeelskosten en overige kosten die betrekking hebben op overhead zijn in dit overzicht verantwoord.

Nieuw beleid

Prioriteit	Algemene doelstelling	Activiteit voor het begrotingsjaar
Informatie beleidsplan	Waarborgen bedrijfsvoering	Uitvoeren van maatregelen

In 2018 zijn de volgende onderdelen gerealiseerd:

- uitbreiding licenties;
- doorontwikkeling website;
- vervanging PC's;
- devices plaats- en tijd onafhankelijk werken;
- vervanging oracle servers;
- aanpassing wifi.

Een aantal onderdelen is doorgeschoven naar 2019. Dit betreft digitalisering GWS, vervanging van de port switches en de aanpassing van het netwerk.

Beleidsindicatoren

	Indicator	Eenheid	Rekening 2018
1	Formatie	fte per 1.000 inwoners	6,9
2	Bezetting	fte per 1.000 inwoners	6,5
3	Apparaatskosten	euro per inwoner	574
4	Externe inhuur	%	12,9
5	Overhead	%	7,8

Toelichting

1. De toegestane formatie op basis van het formatieplan per 1.000 inwoners.
2. Het aantal fte dat werkzaam is per 1.000 inwoners.
3. De apparaatskosten in euro per inwoner.
4. De kosten voor externe inhuur als percentage van de totale personeelskosten. De externe inhuur heeft voornamelijk betrekking op ziektevervangings- en externe invulling van vacatureruimte.
5. De overheadkosten als percentage van de totale lasten (exclusief toevoegingen reserves).

Lasten (x € 1.000)

Beschrijving	Begroting 2018	Rekening 2018	Vershil
Personeelskosten	5.785	5.899	-114
Overige kosten	3.247	3.458	-211
Totaal Lasten	9.032	9.357	-325

Baten (x € 1.000)

Beschrijving	Begroting 2018	Rekening 2018	Vershil
Personeelskosten		20	-20
Overige kosten	126	218	-92
Totaal Baten	126	238	-112

Saldo	8.906	9.119	-213
--------------	--------------	--------------	-------------

Toelichting

Het nadelig saldo tussen de begroting en rekening bedraagt € 213.000,00. Het nadeel betreft voornamelijk de volgende budgetten:

- een nadeel van € 94.000,00 op personeelskosten;
- een nadeel van € 17.000,00 op vergoedingen voor personeel;
- een voordeel van € 33.000,00 op kapitaallasten;
- een voordeel van € 60.000,00 op opleidingskosten;
- een nadeel van € 60.000,00 op huisvestingskosten;
- een nadeel van per saldo € 61.000,00 op automatiseringskosten;
- een nadeel van € 23.000,00 op (collectieve) verzekeringen.

Het restant van per saldo € 51.000,00 nadelig betreft diverse overige goederen en diensten.

Apparaatskosten

Het verschil in de totale apparaatskosten ten opzichte van de begroting is hier toegelicht. Bij de programma's wordt volstaan met een verwijzing naar deze toelichting.

In de primitieve begroting 2018 is totaal € 14,1 miljoen salarissen en overige personeelskosten en € 3,0 miljoen overige budgetten geraamd, totaal € 17,1 miljoen. Na wijziging bedragen de totaal geraamde apparaatskosten per saldo € 18,0 miljoen. De stijging betreft voornamelijk uitbreidingen (al dan niet tijdelijk) van de formatie ten laste van diverse (uitvoerings)budgetten.

Voor salarisontwikkelingen (cao en premies) is daarnaast op algemene dekkingsmiddelen een stelpost van € 0,3 miljoen geraamd. De totale raming bedraagt dan € 18,3 miljoen (€ 18,0 apparaatskosten + € 0,3 miljoen stelpost).

De werkelijke apparaatskosten bedragen in 2018 afgerond € 18,5 miljoen (inclusief onttrekkingen aan reserves). Hiervan heeft € 15,3 miljoen betrekking op salarissen en overige personeelskosten en € 3,2 miljoen op overige budgetten.

Specificatie

	Salarissen+overige personeelskosten	Overig budgetten	Totaal
Programma's en algemene dekkingsmiddelen	9.485		9.485
Overzicht overhead	5.879	3.240	9.119
Mutaties reserves overhead	-67	-23	-90
Totaal	15.297	3.217	18.514

Ten opzichte van de begroting is er per saldo een nadeel van € 212.000,00 (€ 18.302.000,00 -/- € 18.514.000,00). Dit betreft:

- een nadeel van per saldo € 93.000,00 op de totale personeelskosten (inclusief de stelpost op algemene dekkingsmiddelen);
- een nadeel van € 119.000,00 op de overige budgetten.

Mutaties reserves

Toevoegingen (x € 1.000)

Beschrijving	Begroting 2018	Rekening 2018	Vershil
Totaal toevoegingen			

Onttrekkingen (x € 1.000)

Beschrijving	Begroting 2018	Rekening 2018	Vershil
Personeelskosten	66	67	-1
Overige kosten	23	23	
Totaal onttrekkingen	89	90	-1

Saldo mutaties	-89	-90	1
-----------------------	------------	------------	----------

Toelichting

De onttrekking voor personeelskosten betreft dekking van frictiekosten. Van de overige kosten wordt een deel van de kapitaallasten gedekt uit reserves.

B. Paragrafen

1. PARAGRAAF LOKALE HEFFINGEN

De gemeente heeft naast de uitkeringen van het Rijk meer inkomsten nodig om op diverse terreinen uitgaven te kunnen doen. Daarom heffen wij verschillende soorten belastingen. De belastingen zijn in twee groepen in te delen: algemene heffingen en bestemmingsheffingen. Over deze heffingen en de opbrengsten daarvan kunnen wij u de volgende informatie verschaffen.

Geraamde inkomsten ten opzichte van gerealiseerde opbrengsten

belastingsoort	geraamde opbrengst	gerealiseerde opbrengst	verschil
onroerende-zaakbelastingen	6.331.400	6.282.500	-48.900
afvalstoffenheffing	2.506.900	2.625.800	118.900
rioolheffing	2.986.500	2.945.200	-41.300
grafrechten	45.600	44.100	-1.500
toeristenbelasting	99.000	94.100	-4.900
marktgeld	37.500	35.900	-1.600
liggelden en standplaatsvergoedingen Spoordok	34.400	30.900	-3.500
leges omgevingsverg./Wabo	250.000	386.400	136.400
leges burgerzaken	282.500	318.600	36.100
Totaal	12.573.800	12.763.500	189.700

Toelichting

De totale opbrengst van de onroerende-zaakbelastingen is 0,7 procent lager dan de geraamde opbrengst.

De opbrengst van de afvalstoffenheffing is € 118.900,00 hoger dan begroot. Dit wordt in hoofdzaak veroorzaakt door meer aanbiedingen.

Uw raad heeft bij het vaststellen van de begroting 2018 besloten het vastrecht vast te stellen op € 62,50 per halfjaar. De tarieven voor het aanbieden van afval zijn gelijk aan die van het jaar 2017.

De gerealiseerde opbrengst rioolheffing is € 41.300,00 lager dan geraamd.

De opbrengst toeristenbelasting is geraamd op € 99.000,00. De werkelijke opbrengst zal ongeveer € 94.100,00 zijn. Bijna alle aangiftes over 2018 zijn ontvangen. De aanslagen over 2018 worden eind april 2019 opgelegd.

De opbrengst van de leges voor de omgevingsvergunning (Wet Wabo) is € 136.400,00 hoger dan begroot.

a. **Beleid ten aanzien van de lokale heffingen**

Het uitgangspunt voor het tarievenbeleid bij de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de rechten (marktgeld, grafrechten en leges) is een kostendekkendheid van 100%. Op rekeningbasis bedragen de dekkingspercentages voor afvalstoffenheffing 101,2 voor rioolheffing 97 en voor marktgeld 95. Het beleid is dat overdekking c.q. onderdekking ten gunste c.q. ten laste komt van het rekeningssaldo, met uitzondering van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Hiervoor zijn afzonderlijke egalisereserves ingesteld. De egalisereserve afvalstoffenheffing bedraagt ultimo 2018 € 539.000,00. De egalisereserve rioolheffing is ultimo 2018 € 603.700,00

b. **Overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen**

Onroerende-zaakbelasting

De opbrengst voor 2018 is ten opzichte van de opbrengst voor 2017 met 2 procent trendmatig verhoogd. Als gevolg van de resultaten van de herwaardering van alle WOZ-objecten zijn de tarieven zodanig aangepast dat de waardeontwikkeling geen invloed heeft op de geraamde ozb opbrengst.

De tarieven van de onroerende-zaakbelasting worden gesteld op een percentage van de WOZ-waarde. Deze tarieven zijn voor het belastingjaar 2018 als volgt vastgesteld:

woningen: 0,1798 % voor de eigenaar

niet-woningen:

0,3600 % voor de eigenaar

0,3013 % voor de gebruiker

Afvalstoffenheffing

De gemeente hanteert een Diftar (gedifferentieerde tarieven) systeem voor de afvalstoffenheffing. Voor alle woningen geldt in 2018 een vastrecht van € 62,50 per halfjaar. Het vastrecht is hetzelfde bedrag als in 2017. Naast het vastrecht wordt een afvalstoffenheffing geheven voor de aanbiedingen van de grijze en groene minicontainers en voor de inworpen in een ondergrondse container. De tarieven voor het aanbieden van afval zijn gelijk aan die van het jaar 2017.

Rioolheffing

Van eigenaren van op de gemeentelijke riolering aangesloten percelen (woningen en niet-woningen) wordt een rioolheffing geheven. Voor de rioolheffing zijn twee tarieven vastgesteld: voor percelen of een zelfstandig gedeelte daarvan € 185,00 en voor een garagebox die als een zelfstandig WOZ-object wordt aangemerkt € 20,00.

Toeristenbelasting

Het tarief voor de toeristenbelasting is € 0,90 per persoon per overnachting. De heffing van de toeristenbelasting over 2018 vindt plaats op basis van aangifte van het aantal overnachtingen.

Marktgeden

Voor een kostendeckende exploitatie van de markten, zijn op basis van de geraamde uitgaven de marktgeldtarieven voor 2018 verhoogd ten opzichte van de tarieven voor 2017. De tarieven voor 2018 zijn: € 0,52 per vierkante meter voor de markt in Stadskanaal en € 1,95 per strekkende meter voor de markt in Musselkanaal.

Spoordok

De gemeentelijke jachthaven Spoordok aan de Havenkade in Musselkanaal is aangelegd voor de vaarrecreatie. Bij de jachthaven zijn enkele voorzieningen aangebracht, waar de vaarrecreanten gebruik van kunnen maken. De gebruiker van een vaartuig is voor het innemen van een ligplaats in het Spoordok liggeld verschuldigd. Het tarief is vastgesteld op € 16,10 per vaartuig per dag. In 2018 hebben 143 boten gebruik gemaakt van een ligplaats. Daarnaast zijn er bij het Spoordok standplaatsen voor campers. Het tarief voor het innemen van een standplaats bedraagt € 14,20 per dag. In 2018 hebben 2.007 campers een standplaats ingenomen.

Leges

Voor diverse vormen van dienstverlening worden leges geheven. De belangrijkste leges zijn de leges voor de omgevingsvergunning (Wet Wabo) en de leges voor producten van burgerzaken.

c. **Lokale lastendruk**

De gemiddelde belastingdruk per particulier huishouden is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
onroerendezaakbelasting, eigenarendeel	€ 260,00	€ 255,00
afvalstoffenheffing	" 179,80	" 179,80
rioolheffing	<u>" 185,00</u>	<u>" 183,00</u>
Totaal	€ 624,80	€ 617,80

De WOZ-waarde die voor het jaar 2018 wordt gehanteerd is gebaseerd op de waardepeildatum 1 januari 2017. De gemiddelde WOZ-waarde per woonruimte in de gemeente Stadskanaal bedroeg € 149.000,00. Voor de afvalstoffenheffing is van een gemiddeld bedrag per huishouden van € 179,80 uitgegaan. Dit bedrag is berekend op basis van vastrecht plus een gemiddeld aantal van 12 ledigingen van de grijze container (restafval) en 4 ledigingen van de groene container (gft-afval). De gemiddelde belastingdruk in 2018 was (€ 624,80 min € 617,80) € 7,00 hoger dan in 2017.

d. **Kwijtscheldingsbeleid**

De gemeente Stadskanaal hanteert al jaren een ruimhartig kwijtscheldingsbeleid. Particulieren kunnen, als zij geen vermogen en geen betalingscapaciteit hebben, in aanmerking komen voor kwijtschelding van afvalstoffenheffing, onroerendezaakbelasting, rioolheffing en het jaarlijks recht voor het schoonhouden van graven. Ook voor verschillende leges, zoals paspoort- en rijbewijsleges, kan kwijtschelding worden verleend.

Voor 2018 is het kwijt te schelden bedrag geraamd op € 170.000,00. Na afloop van het jaar is gebleken dat er € 165.800,00 is kwijtgescholden.

2. PARAGRAAF WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

Algemeen

Bij het weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin de gemeente in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat (de uitvoering van) het beleid veranderd moet worden. De omvang van de benodigde weerstandscapaciteit is afhankelijk van de risico's die de gemeente loopt.

Deze paragraaf geeft de actuele stand van het weerstandsvermogen en de risico's van de gemeente zoals bekend bij het opstellen van de jaarrekening.

Er is onderscheid tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Bij de incidentele weerstandscapaciteit gaat het voornamelijk om de omvang van de algemene reserves en bestemmingsreserves (eigen vermogen) en de incidentele risico's. Met structurele weerstandscapaciteit worden middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers met structurele financiële effecten op te vangen.

Daarnaast zijn in de paragraaf financiële kengetallen op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) opgenomen. De kengetallen zijn beoordeeld in relatie tot de financiële positie.

Beoordeling weerstandsvermogen

Voor de omvang van de weerstandscapaciteit wordt een norm gehanteerd waarbij de verhouding tussen de beschikbare capaciteit en de benodigde capaciteit wordt uitgedrukt in de ratio weerstandscapaciteit:

$$\frac{\text{Beschikbare capaciteit}}{\text{Nodige capaciteit (af te dekken risico's)}}$$

De ratio is bepaald op 1,15. Hierbij worden geen maatregelen getroffen zolang de ratio boven de 1 blijft. Wanneer de ratio tijdens een monitor > 1,3 blijkt te zijn betekent dit dat de weerstandscapaciteit meer dan voldoende is. Indien de ratio < 1 blijkt te zijn moet worden overwogen of er maatregelen nodig zijn.

In het kader van de benodigde weerstandscapaciteit wordt de algemene reserve minimaal gehandhaafd op € 8 miljoen. Bij het vaststellen van het algemene weerstandsvermogen wordt rekening gehouden met risico's op het gebied van grondexploitatie en de reserves die betrekking hebben op grondexploitatie. Hiervoor wordt geen afzonderlijk weerstandsvermogen aangehouden.

Weerstandvermogen per 31 december 2018

(x € 1.000)

	Rekening	Begroting*
Beschikbare weerstandscapaciteit (a)	€ 21.716	€ 17.700
Benodigde weerstandscapaciteit (b)	€ 9.486	€ 9.700
Weerstandvermogen (a-b)	€ 12.230	€ 8.000
Ratio weerstandscapaciteit (a/b)	2,3	1,8

*geactualiseerd na Perspectiefnota 2019-2022

Ten opzichte van de (bijgestelde) begroting is het weerstandsvermogen € 4,2 miljoen groter.

De beschikbare weerstandscapaciteit is per saldo € 4,0 miljoen hoger. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- een (hoger) nadeel op het rekeningresultaat 2018 van € 0,8 miljoen. In de Perspectiefnota 2019-2022 is rekening gehouden met een nadeel van € 1,5 miljoen. Het rekeningresultaat 2018 is € 2,3 miljoen nadelig;
- lagere onttrekkingen van totaal € 3,4 miljoen aan de reserve Stedelijke vernieuwing. Dit betreft grotendeels uitgestelde bestedingen van de centrumontwikkeling Stadskanaal, de gebiedsontwikkeling Musselkanaal en het RWLP;

lagere onttrekkingen van totaal € 0,9 miljoen door uitgestelde investeringen die ineens ten laste van de reserves komen;

- per saldo lagere onttrekkingen/toevoegingen van € 0,5 miljoen aan diverse overige reserves.

Ten opzichte van het begrote bedrag is de werkelijk benodigde weerstandscapaciteit € 0,2 miljoen lager. Het risico op de vorderingen is € 0,3 miljoen hoger, dit wordt veroorzaakt door het hoger aantal verstrekte duurzaamheidsleningen. Het risico op de grondexploitatie is lager en het risico op de dividendopbrengst is vervallen (totaal € 0,5 miljoen).

Op basis van de beschikbare incidentele weerstandscapaciteit van € 21,7 miljoen per 31 december 2018 is de ratio 2,3. Indien het bedrag van de uitgestelde onttrekkingen in 2018 nog volledig onttrokken wordt aan de reserves, daalt de ratio naar 1,9. Uitgaande van de vastgestelde ratio van 1,15 is de beschikbare capaciteit dus ruim voldoende voor de dekking van de lopende (incidentele) risico's.

Hierbij moet wel rekening gehouden worden met een mogelijke inzet van de algemene reserve voor structurele risico's (zie structurele weerstandscapaciteit). De structurele lasten behoren structureel gedekt te zijn binnen de begroting en de meerjarenraming. Incidenteel kunnen voor tegenvallende lastenontwikkelingen echter wel bedragen onttrokken worden aan de algemene reserve.

Berekeningen

Beschikbare weerstandscapaciteit (a)

De beschikbare incidentele weerstandscapaciteit wordt gevormd door het eigen vermogen (reserves) per balansdatum. Een deel hiervan is in beginsel niet vrij besteedbaar omdat mutaties direct consequenties hebben voor de exploitatie en dus voor de structurele weerstandscapaciteit.

Ontwikkeling reservepositie

Per 31 december 2018 bedraagt het totaal van de reserves € 50,3 miljoen, waarvan € 11,8 miljoen algemene reserve en € 38,5 miljoen bestemmingsreserves. Het totaal van de reserves is ten opzichte van de stand per 1 januari 2018 (€ 52,7 miljoen, inclusief het rekeningresultaat van 2017) met € 2,4 miljoen afgenomen. Dit is enerzijds het gevolg van rentetoevoegingen aan bestemmingsreserves van € 0,3 miljoen en anderzijds het negatieve saldo van mutaties van € 2,7 miljoen.

Rekeningsaldo

Het rekeningsaldo 2018 is € 2.314.000,00 nadelig. In hoofdstuk 1 Algemeen beeld van de rekening wordt voorgesteld het negatieve resultaat te onttrekken aan de Algemene reserve.

Totaal per 31 december 2018

Omvang algemene reserve	€	11.798.000,00
Omvang bestemmingsreserves	"	<u>38.490.000,00</u>
	€	50.288.000,00
Niet vrij besteedbaar:		
Algemene reserve/verkoop aandelen Essent	€	1.329.000,00/-
Bestemmingsreserve verkoop aandelen Essent	"	12.900.000,00/-
Bestemmingsreserve bijdragen in kosten activa	"	<u>12.029.000,00/-</u>
	€	24.030.000,00
Rekeningresultaat 2018	"	<u>2.314.000,00/-</u>
Beschikbare weerstandscapaciteit (a)	€	21.716.000,00

Benodigde weerstandscapaciteit (b)

Risico's die van materiele betekenis zijn maken deel uit van het weerstandsvermogen. Alleen de risico's met een financieel belang van meer dan € 300.000,00 zijn opgenomen.

Borgstellingen geldleningen

De gemeente Stadskanaal waarborgt voor de volgende geldleningen de betaling van rente en aflossing of fungeert als achtervang.

Geldleningen aan woningbouwcorporaties

De financiële risico's die aan deze garanties zijn verbonden, zijn overgedragen aan de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw. De gemeente en het Rijk blijven ieder wel voor 50% op achtervang aanspreekbaar. Deze achtervang is gerelateerd aan de omvang van het waarborgfonds. Door de omvang van het fonds en de financiële constructie is het risico voor de gemeente gering. Mocht de gemeente echter wel worden aangesproken op de achtervang, dan zal dit in de vorm van het verstrekken van een renteloze lening zijn. Deze lening zal dan worden opgenomen als risico.

Geldleningen aan eigenaren van particuliere woningen

Het Waarborgfonds Eigen Woningen verstrekt Nationale Hypotheek Garantie (NHG) voor aankoop en verbetering van woningen aan particulieren. Daarmee worden voor de geldgevers de risico's beperkt en profiteren de geldnemers van een lagere rente. Met het waarborgfonds is een overeenkomst gesloten waarin de achtervang voor bestaande leningen van particulieren is geregeld. De achtervangfunctie (de gemeenten samen met het Rijk) kan door het waarborgfonds worden aangesproken, in de vorm van renteloze leningen, als het garantievermogen te laag is.

Geldleningen aan instellingen voor ouderenhuisvesting

Het schuldrestant van de leningen aan zorginstellingen die werkzaam zijn in onze gemeente bedraagt per 31 december 2018 € 4.469.000,00. Het financiële risico van deze leningen ligt volledig bij de gemeente. Uitgangspunt is dat eventuele nieuwe leningen aan zorginstellingen door deze instellingen worden ondergebracht bij de stichting Waarborgfonds voor de zorgsector (Wfz).

Geldleningen aan instellingen

Het schuldrestant van de leningen aan het Noorderpoortcollege bedraagt per 31 december 2018 totaal € 496.000,00. Het financiële risico van dit bedrag ligt bij de gemeente.

Vorderingen

Vordering op Vordering op Enexis BV

Het schuldrestant van de door de aandeelhouders verstrekte geldleningen aan Vordering op Enexis BV bedraagt per 31 december 2018 € 1.329.000,00.

Duurzaamheidsleningen

Het totaal van verstrekte duurzaamheidsleningen is per 31 december 2018 € 880.000,00. Het financiële risico van deze leningen is niet gedekt.

Startersleningen

Het totaal van verstrekte startersleningen is per 31 december 2018 € 2.348.000,00. Het financiële risico wordt gedekt doordat startersleningen (als 2^e hypotheek) onder de zekerheidsstelling van het Waarborgfonds Eigen Woningen vallen en daarmee geborgd zijn.

Indirect loopt de gemeente wel (beperkt) risico door de achtervangfunctie voor het Waarborgfonds Eigen woningen die de NHG verstrekt (zie onder borgstellingen geldleningen).

Grondexploitatie

Jaarlijks wordt bekeken of er complexen afgewaardeerd moeten worden om de risico's bedrijfseconomisch te dekken. Per balansdatum zijn de boekwaarden beoordeeld, op basis hiervan is totaal € 175.000,00 afgewaardeerd of voorzien. Per 31 december 2018 is de (netto) boekwaarde € 1.107.000,00.

Voor het risico wordt een percentage van 10% gehanteerd van de totale boekwaarde van onderhanden werk. In het begrotingsjaar is het risico bijgesteld naar € 150.000,00. Op basis van de werkelijke boekwaarde per 31 december 2018 bedraagt het risico € 111.000,00.

Overige risico's

Dividend

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting is een risico van € 455.000,00 genoemd in verband met te ontvangen dividendopbrengsten op de aandelen van Enexis NV en NV Bank Nederlandse Gemeenten. De raming voor dividend is in het begrotingsjaar bijgesteld naar € 462.000,00. Dit bedrag is ontvangen waardoor het risico is vervallen.

Hersanering voormalig gasfabriekterrein

Er loopt een juridische procedure om te komen tot ontbinding van de overeenkomst met de aannemer van de sanering van het voormalige gasfabriekterrein en in verband hiermee het vorderen van schadevergoeding. Op grond van de uitspraak van 15 maart 2017 van de rechtbank Noord Nederland hebben wij een bedrag van € 174.000,00 van de ondernemer ontvangen. Dit bedrag is in een voorziening voor de kosten van (dit deel van) de hersanering gestort.

Wij hebben in 2017 hoger beroep ingesteld tegen de uitspraak. Deze procedure loopt nog, de uitkomst blijft onzeker en daarmee blijft het (financieel) risico dat de kosten voor overige hersanering van het terrein voor rekening van de gemeente komen bestaan. De totale kosten voor hersanering zijn (nog) niet te kwantificeren, tot nu toe hebben we rekening gehouden met een indicatief bedrag van € 1.000.000,00. Dit kan lager uitvallen, onder andere door gewijzigde wet- en regelgeving.

Lokaal onderwijsbeleid algemeen

Het schoolbestuur Stichting Primenius heeft bezwaar gemaakt tegen de vaststelling van het overschrijdingspercentage voor de vijfjaarlijkse afrekening. Het college van Gedeputeerde Staten (GS) van de provincie Groningen heeft de vordering van de stichting afgewezen. Tegen deze afwijzing heeft de stichting beroep aangetekend bij de rechtbank Noord Nederland. Op 28 juli 2017 heeft de rechtbank einduitspraak gedaan. Het schoolbestuur heeft tegen deze uitspraak hoger beroep ingesteld bij de Raad van State. We hebben in 2017 besloten om een zienswijze op de ingediende (hoger) beroepsgronden in te dienen en ook overigens deel te nemen als belanghebbende aan de procedure. De procedure bij de Raad van State loopt nog. We blijven voorlopig rekening houden met het (doorbetalings)risico van maximaal € 1,2 miljoen.

Diversen

In algemene zin loopt de gemeente risico's met betrekking tot de volgende onderwerpen:

- planschadeclaims;
- fiscale wet- en regelgeving;
- rijksvergoeding inkomensvoorziening (BUIG);
- wachtgeldverplichtingen.

Bij het opstellen van de jaarrekening waren met betrekking tot deze onderwerpen geen risico's met een financieel belang van meer dan € 300.000,00 bekend.

Totaal risico's per 31 december 2018

Gewaarborgde geldleningen	€	4.965.000,00
Vorderingen	"	2.210.000,00
Grondexploitatie	"	111.000,00
Overige risico's	"	<u>2.200.000,00</u>
Benodigde weerstandscapaciteit (b)	€	9.486.000,00

Structurele weerstandscapaciteit

Tegenvallers en risico's van structurele aard met financiële gevolgen voor de langere termijn kunnen in beginsel niet worden gedekt uit de incidentele weerstandscapaciteit. Zodra structurele risico's zich voordoen zullen deze moeten worden vertaald naar de meerjarenbegroting.

De structurele weerstandscapaciteit wordt bepaald door structurele begrotingsoverschotten en/of maatregelen die structurele middelen generen.

In het hoofdstuk Financiële beschouwingen van de Voorjaarsnota 2019 is een stand van zaken van de taakstelling voor het (hele) sociaal domein opgenomen. De taakstelling van € 300.000,00 structureel is gerealiseerd. Het budget voor 2019 voor de jeugdzorg is in de voorjaarsnota geactualiseerd, het risico op tekorten in de periode van de meerjarenraming blijft bestaan.

Naar aanleiding van het meerjarenperspectief in de Voorjaarsnota 2019 is eenmalig geen perspectiefnota opgesteld. De financiële positie van de gemeente staat dusdanig onder druk dat, in relatie tot onze ambities en beleidswensen, geen omljnd kader voor de volgende begroting kan worden gegeven.

In Ambitienota 2020-2023 worden de benodigde en beschikbare financiële middelen inzichtelijk gemaakt. Op grond hiervan moeten keuzes worden gemaakt en/of prioriteiten worden gesteld. Uitgangspunt hierbij is een (structureel) sluitende meerjarenraming vanaf 2022 en handhaving van de ondergrens van € 8 miljoen van de algemene reserve.

Financiële kengetallen

Kengetal	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
Netto schuldquote	30%	22%	36%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen	27%	18%	32%
Solvabiliteitsratio	49%	54%	45%
Structurele exploitatieruimte	-0,9%	0,4%	-1,2%
Grondexploitatie	1,5%	1,7%	1%
Belastingcapaciteit	86%	87%	87%

Algemene toelichting

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. De hoogte van de schuld die de gemeente kan dragen hangt in belangrijke mate af van de hoogte van de inkomsten. Het kengetal geeft de netto schuld als aandeel van de inkomsten uitgedrukt in procenten.

Het kengetal wordt zowel inclusief als exclusief alle verstrekte geldleningen berekend. Hiermee wordt in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte geldleningen is en betekent voor de schuldenlast.

Een netto schuldquote tussen 0% en 100% wordt als normaal beschouwd, boven 100% is er weinig leencapaciteit over. Voor een gemeente geldt als indicatie voor een zeer hoge schuld een maximale norm van 130%.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Het kengetal drukt het eigen vermogen uit als percentage van het balanstotaal. Normaal bevindt de ratio van een gemeente zich tussen 20% en 70%. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele baten en lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves, gedeeld door de totale baten (exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage. Het kengetal geeft aan welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of daling van de lasten daarvoor nodig is.

Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

Het kengetal grondexploitatie is van belang om te kunnen beoordelen of de grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie. Het geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale geraamde baten. De waarde van de grond is het totaal van de geraamde boekwaarde van de bouwgrond in exploitatie. Het percentage geeft een indicatie van het risico, hoe lager het percentage des te geringer het risico.

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de ruimte die de gemeente heeft om financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Het kengetal geeft weer hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De woonlasten meerpersoonshuishouden in het begrotingsjaar worden uitgedrukt in een percentage van het landelijk gemiddelde in het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar. Het kengetal is voor het jaarverslag hetzelfde als bij de begroting.

Beoordeling kengetallen in relatie tot de financiële positie

Voor de beoordeling van de financiële positie moeten de kengetallen in samenhang worden gezien. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid. De opeenvolgende (rekening)jaren laten de trendmatige ontwikkelingen zien.

Op basis van bovenstaande kengetallen concluderen wij dat onze financiële positie per balansdatum **goed** is.

- De schuldenlast is relatief laag, de netto schuldquote ligt ruim onder de maximale norm van 130%.
- De solvabiliteitsratio daalt licht, maar met een percentage van 45 zijn we voldoende in staat aan onze verplichtingen te voldoen.
- Het kengetal structurele exploitatieruimte is in 2018 -1,2%. Het kengetal laat een negatieve ontwikkeling zien. De financiële positie van de gemeente staat onder druk, in de aanloop naar de begroting voor 2020 moeten keuzes worden gemaakt en/of prioriteiten gesteld om de exploitatie structureel sluitend te maken. Hiervoor is de Ambitienota 2020-2023 opgesteld.
- De verhouding tussen de totale boekwaarde van de grondexploitatie en het totaal van de baten is 1%. Per balansdatum zijn gronden afgewaardeerd of voorzien. De overige boekwaarden zijn reëel en kunnen naar verwachting worden terugverdiend.
- Voor het opvangen van structurele tegenvallers is belastingcapaciteit aanwezig.

Voor incidentele tegenvallers is er ruim voldoende incidentele weerstandscapaciteit (zie onder weerstandsvermogen). Inzet hiervan is wel van invloed op de solvabiliteitsratio.

3. PARAGRAAF ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Inleiding

Deze paragraaf betreft het onderhoud van kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Hierbij gaat het om wegen, groen, water, riolering en gebouwen. Deze onderwerpen komen voor in de diverse beleidsvelden. De informatie in deze paragraaf is daarmee een horizontale dwarsdoorsnede van de begroting.

De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan zijn bepalend voor het voorzieningenniveau in de gemeente. Het beleid is gericht op het uitvoeren van het noodzakelijke onderhoud en het zoveel mogelijk voorkomen van (potentieel zeer kostbaar) achterstallig onderhoud.

In het voorjaar van 2018 is de Kadernota kwaliteit Openbare Ruimte 2018-2021 door u vastgesteld. De nota geeft het kader weer voor de inrichting van het onderhoud en het beoogde onderhoudsniveau voor openbaar groen, water, riolering, wegen, openbare verlichting, speelplaatsen en kunstwerken.

In het onderhoudsbudget voor het groen is geen rekening gehouden met ruimte voor grootschalige vervanging opgenomen. Om te voorkomen dat de vitaliteit van het groen achteruitgaat en daarmee een stijging van de onderhoudskosten zijn via de Perspectiefnota 2018-2021 jaarlijkse incidentele budgetten (vier keer € 300.000,00) voor vervanging van het groen beschikbaar gesteld.

De kapitaalgoederen worden met behulp van het integraal beheersysteem planmatig beheerd en onderhouden. Dit gebeurt door in beheerplannen keuzes te maken in het uit te voeren onderhoud. In deze beheerplannen worden de kwalitatieve en kwantitatieve gegevens aan kostenindicatoren gekoppeld en daarmee maatregelen en plannings tegenereerd. Hierdoor zijn wij in staat om gemeentelijke eigendommen duurzaam in goede staat te houden op het vastgestelde ambitieniveau.

Wegen & Bruggen

Algemeen onderhoud wegen

Het vaststellen van het benodigde wegonderhoud is uitgevoerd op basis van het wegbeheerssysteem. Om dit systeem te voeden worden elke twee jaar de wegen visueel geïnspecteerd. De onderhoudsbehoefte wordt sterk bepaald door verkeersbelasting en weersomstandigheden. In het voorjaar van 2017 heeft de laatste weginspectie plaatsgevonden. Op basis van deze input, het beschikbare budget en de minimaal gewenste kwaliteitsniveaus (vastgelegd in de Kadernota kwaliteit Openbare Ruimte) is de uitvoeringsplanning vastgesteld. Door de taakstellende bezuinigingen in het afgelopen decennium is het onderhoudsbudget en daarmee het onderhoud verder onder druk komen te staan. Dit geldt met name voor de wegen met een erftoegangsfunctie waar voornamelijk curatief onderhoud plaatsvindt. Op wegen met een verkeersfunctie vindt preventief onderhoud plaats.

Dagelijks onderhoud

Dit zijn de activiteiten die tot de dagelijkse werkzaamheden behoren zoals vegen, kleine reparaties aan verhardingen, klein herstelwerk, belijning en het herstraten van een deel van de weg. In de begroting 2018 is hiervoor € 537.000,00 geraamd. Voor het dagelijks onderhoud is de raming gebaseerd op ervaringscijfers. De werkelijke besteding bedraagt € 696.000,00 en dat is € 159.000,00 meer.

Deze overschrijding heeft onder andere de volgende oorzaken. De invoering van Fixi heeft het melden van knelpunten toegankelijker gemaakt waardoor er meer dagelijks onderhoud (reparaties) dan voorheen is uitgevoerd. Daarnaast zijn door het extreem warme weer in 2018 meer reparaties dan gemiddeld uitgevoerd. Er zijn extra werkzaamheden uitgevoerd die ten laste zijn gebracht van het dagelijks onderhoud. Het gaat hierbij om het realiseren van enkele extra parkeerplaatsen aan de Hoofdstraat.

Groot onderhoud

Dit zijn grotere, planmatige maatregelen met als doel de structurele achteruitgang van een object te vertragen en weer aan de technische richtlijnen te laten voldoen. De werkzaamheden zijn ingrijpend van aard op een groot deel van de wegen. Voorbeelden zijn het herstraten van een weg en het aanbrengen van nieuwe asfaltdekkingen. Projectmatig onderhoud is het groot preventief onderhoud dat plaatsvindt op basis van een beheerprogramma. De kosten voor groot onderhoud kunnen sterk variëren van jaar tot jaar. Om pieken te voorkomen wordt de gemiddelde onderhoudsbehoefte over vier jaren vastgesteld.

In de begroting 2018 is € 740.000,00 geraamd voor het groot onderhoud aan wegen. Op hoofdroutes (wegen met een ontsluitingsfunctie) is preventief onderhoud uitgevoerd omdat deze wegen (meest asfalt) het gevoeligst zijn voor schade als gevolg van verkeersbelasting in combinatie met weersinvloeden. Op alle overige wegen, de woonstraten en wegen in het buitengebied, is curatief onderhoud (vanuit verkeersveiligheid noodzakelijk onderhoud) uitgevoerd. De werkelijk bestede kosten in 2018 bedragen € 852.000,00 en dit is € 112.000,00 meer. Deze overschrijding is onder veroorzaakt doordat er voor circa € 80.000,00 aan meerwerk asfalteren is uitgevoerd in verband met de slechte kwaliteit van aansluitende wegvakken. Ditzelfde geld voor herstraatwerkzaamheden. Daar is ca € 30.000,00 aan meerwerk uitgevoerd om een goede aansluiting te krijgen op aansluitende wegvakken.

Onderhoud kunstwerken

Het noodzakelijke onderhoud ten behoeve van de veiligheid en de werking van beweegbare bruggen heeft plaatsgevonden. Na de inventarisatie in 2015 zijn alle kunstwerken opgenomen in het beheersysteem. In de begroting 2018 is voor bruggen € 339.000,00 geraamd voor dagelijks onderhoud, inspectiekosten, klein onderhoud, storingen, stroom en water. De werkelijk bestede kosten in 2018 bedragen € 155.000,00, dit is € 184.000,00 minder. Dit is ontstaan doordat meer tijd en energie is gestoken in het voorbereiden en laten uitvoeren van het meerwerk op het gebied van onderhoud, asfalteren en herstraatwerkzaamheden. Daarnaast is een incidenteel budget (€ 125.000,00) voor schilderwerk geraamd. Dit werk is niet uitgevoerd.

Voor het noodzakelijke groot onderhoud ten behoeve van veiligheid en de werking van beweegbare bruggen en vervanging van beschoeiingen was in 2018 via het meerjarenprogramma vervangingsinvesteringen respectievelijk € 346.000,00 en € 786.000,00 krediet beschikbaar. De werkelijk bestede kosten bedragen respectievelijk € 14.000,00 en € 309.000,00, dit is € 332.000,00 en € 477.000,00 minder. De werkzaamheden worden in 2019 alsnog uitgevoerd en het krediet blijft hiervoor beschikbaar.

Openbare verlichting

In 2015 is na een Europese aanbestedingsprocedure een nieuw contract afgesloten voor het onderhoud, beheer en de vervanging van de openbare verlichting voor een periode van tien jaar. Conform het beleidsplan openbare verlichting is binnen het nieuwe contract een deel van de afgeschreven lichtmasten vervangen door masten met energiezuinige verlichting (LED).

Om het beleidsplan in 2017 volledig uit te voeren heeft u via de voorjaarsnota 2017 € 1.700.000,00 extra krediet beschikbaar gesteld. Voor het vervangen van nog eens 4.300 conventionele armaturen heeft u via de voorjaarsnota 2017 een krediet beschikbaar gesteld van € 1.350.000,00 beschikbaar gesteld gefaseerd over 2017 € 675.000,00 en 2018 € 675.000,00.

In de begroting 2018 was een krediet beschikbaar van € 2.112.000,00. In 2018 is voor € 1.074.000,00 aan vervanging gerealiseerd. Het restant krediet bedraagt € 1.038.000,00. In 2019 worden de vervangingswerkzaamheden voortgezet.

Ten behoeve van het reguliere onderhoud van de openbare verlichting (onderhoud, storingen en remplace) is € 94.000,00 opgenomen in de begroting 2018. Voor het werkelijk noodzakelijk uitgevoerde onderhoud bedragen de kosten in 2018 € 129.000,00, dit is een nadeel van € 35.000,00. Dit nadeel is ontstaan doordat de vervanging nog niet volledig is uitgevoerd.

Groen

Het groenonderhoud wordt uitgevoerd op basis van de beeldkwaliteit conform de Kadernota Kwaliteit Openbare Ruimte en de kwaliteitscatalogus van de CROW (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de grond en Weg en waterbouw en de verkeerstechniek). Binnen het groenonderhoud vallen ook de sportvelden en het groen rond de begraafplaatsen.

Er was in 2018 € 2.777.000,00 beschikbaar voor het onderhoud van groen en water (inclusief onderhoud aan bermen en bermsloten). De werkelijke kosten bedragen € 2.931.000,00, dit is € 154.000,00 meer. Dit nadeel is onder ander veroorzaakt door de drie stormen die veel schade hebben veroorzaakt, ondanks dat hiervoor in 2018 een extra budget van € 150.000,00 beschikbaar is gesteld.

Daarnaast is van het incidentele budget van € 300.000,00 voor vervanging van groen € 22.000,00 besteed. In 2018 is vanwege de extreme droogte geen vervanging uitgevoerd.

Speelplaatsen

Voor het dagelijks onderhoud van speelplaatsen was € 132.000,00 beschikbaar, hiervan is € 113.000,00 besteed, € 19.000,00 minder. Voor vervanging en renovatie van speeltoestellen is een budget van € 22.000,00 beschikbaar, er is voor € 3.000,00 maatregelen gerealiseerd waardoor een voordeel van € 19.000,00 is gerealiseerd.

Water en riolering

In plaats van een nieuw gemeentelijk rioleringsplan (GRP) is in het kader van de samenwerking Waterketen, fase 3 in clusterverband (cluster Groningen-Oost in casu de gemeenten Bellingwedde, Oldambt, Stadskanaal en Vlagtwedde) in 2015 voor de periode 2016-2020 gezamenlijk een afvalwaterplan opgesteld.

In het afvalwaterplan worden behalve het GRP in dit cluster meerdere taken en/of opdrachten gezamenlijk opgepakt en uitgevoerd. De samenwerking moet leiden tot vermindering van kosten voor alle deelnemers.

Op basis van het GRP is voor het dagelijks onderhoud van de riolering in 2018 € 789.000,00 beschikbaar, de werkelijke kosten bedragen € 933.000,00. Op basis van de inspecties en/of klachten zijn reparaties aan het rioelstelsel uitgevoerd waardoor het onderhoudsbudget voor riolen en gemalen uiteindelijk per saldo dus met € 144.000,00 is overschreden.

Sportvelden

In 2015 is het beheersplan sportvelden vastgesteld. Op basis van het beheerplan sportvelden wordt het onderhoud van de sportvelden uitgevoerd.

Voor het reguliere groenonderhoud is € 154.000,00 opgenomen in de begroting 2018 en voor het reguliere onderhoud voor velden € 364.000,00. Besteed is respectievelijk € 150.000,00 en € 379.000,00. Per saldo dus € 11.000,00 meer besteed. De overschrijding is door verschillende kleine ontwikkelingen veroorzaakt.

Gebouwen

Met behulp van het beheerprogramma is het noodzakelijke reguliere onderhoud aan gebouwen bepaald. Het reguliere onderhoud bestaat uit onder andere het schilderen en kleine reparaties. Op basis van bijgestelde kwaliteitsniveaus was € 494.000,00 beschikbaar. Het noodzakelijke onderhoud voor de instandhouding van gebouwen heeft plaatsgevonden. De werkelijk bestede kosten bedragen € 387.000,00 en dit levert een voordeel op van € 107.000,00. Dit is het saldo van de onderhoudslasten van ruim 80 gebouwen. Er is terughoudend, maar wel verantwoord met het oog op veiligheid, met het uitvoeren van onderhoud omgegaan.

Investerings

Op beschikbare kredieten voor vervangingsinvesteringen (€ 2.095.000,00) is totaal € 623.000,00 uitgegeven.

	<i>Begroting</i>	<i>Rekening</i>	<i>Vershil</i>
Bruggen	346	14	332
Riolering	1.483	479	1.004
Gebouwen	<u>266</u>	<u>130</u>	<u>136</u>
	2.095	623	1.472

Bruggen

Het krediet is beschikbaar voor het vervangen van een technische installatie aan de Stationsbrug in Musselkanaal. Niet alle werkzaamheden zijn in 2018 uitgevoerd waardoor een restant krediet van € 332.000,00 resteert.

Riolering

Het verschil is ontstaan doordat geplande investeringen voor vervanging, renovatie en relining nog niet (volledig) zijn uitgevoerd. Het gaat met name om kredieten die binnen het kader van het GRP beschikbaar zijn gesteld. Verschillende projecten zijn aanbesteed en worden in 2019 vervolgd.

In 2018 zijn onder ander werkzaamheden uitgevoerd in de Kruisstraat (vervanging van rioolputten) en zijn in zowel Stadskanaal als Musselkanaal diverse vervangingen en reliningprojecten uitgevoerd.

Gebouwen

Op basis van het beheerssysteem Planon zijn in 2018 zes kredieten (totaal € 150.000,00) beschikbaar gesteld voor vervangingsinvesteringen. Daarnaast is uit voorgaande jaren nog € 116.000,00 beschikbaar voor het afronden van vier vervangingsinvesteringen. Totaal was daarmee € 266.000,00 beschikbaar. Per saldo is € 130.000,00 besteed en kan € 52.000,00 aan geraamd krediet vervallen waardoor voor uitvoering in 2019 nog € 84.000,00 resteert. Een aantal vervangingsinvesteringen is nog niet uitgevoerd omdat bij inspectie is gebleken dat de geplande maatregelen nog iets kunnen worden uitgesteld.

4. PARAGRAAF FINANCIERING

Het financieringsstatuut geeft de infrastructuur voor het uitvoeren van de treasuryfunctie. Deze paragraaf is het instrument voor het sturen en beheersen van, verantwoordend over en toezicht houden op de treasuryfunctie.

Dagelijks is er aandacht voor het liquiditeitenbeheer van onze gemeente om zo efficiënt mogelijk in de behoefte aan dagelijkse financieringsmiddelen te voorzien.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

Voor het beheersen van renterisico's gelden twee richtlijnen. Het gaat hierbij om de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft de limiet aan voor de vlottende schuld van een gemeente. Onder vlottende schuld wordt zoal verstaan geldleningen met een looptijd van korter dan één jaar en schulden in rekening courant verminderd met onder andere contante gelden en tegoeden in rekening courant. De kasgeldlimiet wordt bepaald door een (bij ministeriële regeling vastgesteld) percentage van de totale begroting van de gemeente bij aanvang van het jaar.

Zodra een gemeente met de omvang van de vlottende middelen deze grens structureel overschrijdt, ontstaat een verplichting om binnen drie kwartalen maatregelen te treffen om de omvang van de vlottende middelen te verlagen. Dit is mogelijk door vlottende middelen te vervangen door een langlopende geldlening. Per kwartaal wordt de gemiddelde liquiditeitspositie over het voorgaande kwartaal berekend en vergeleken met de kasgeldlimiet.

Voor 2018 bedraagt het begrotingstotaal € 110,7 miljoen. Het percentage is vastgesteld op 8,5. Dit betekent dat de kasgeldlimiet voor onze gemeente in 2018 afgerond € 9,4 miljoen was. Dit is dus het maximum dat de gemeente in 2018 aan vlottende schuld mag hebben. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de vier kwartalen van 2018.

Bedragen x € 1.000,00

Berekening liquiditeitspositie		Kwartaal	1	2	3	4
1.	Vlottende (korte) schuld	€	6.711	8.033	8.058	9.326
2.	Vlottende middelen	€	1.225	3.394	4.818	2.817
3.	Totaal netto vlottende schuld (1-2)	€	5.486	4.639	3.240	6.509
5.	Kasgeldlimiet	€	9.411	9.411	9.411	9.411
6a.	Ruimte onder kasgeldlimiet	€	3.925	4.772	6.171	2.902
6b.	Overschrijding v/d kasgeldlimiet	€	-	-	-	-
Berekening kasgeldlimiet						
7.	Begrotingstotaal	€	110.723			
8.	Het bij min. regeling vastgestelde percentage		8,5			
9.	Kasgeldlimiet 8,5% x begrotingstotaal	€	9.411			

Zoals uit dit overzicht blijkt zijn we in 2018 binnen de kasgeldlimiet gebleven.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. De renterisiconorm houdt in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Het begrotingstotaal bedraagt voor 2018 € 110,7 miljoen waarmee de renterisiconorm uitkomt op € 22,1 miljoen.

Berekening renterisiconorm (bedragen x € 1.000)

Stap	Variabelen Renterisico(norm)	Begroting 2018	Rekening 2018
(1)	Renteherzieningen	0	0
(2)	Aflossingen	1.700	1.700
(3)	Renterisico (1+2)	1.700	1.700
(4)	Renterisiconorm	22.100	22.100
(5a)=(4>3)	Ruimte onder renterisiconorm	20.400	20.400
(5b)=(3>4)	Overschrijding renterisiconorm	0	0
Berekening	Renterisiconorm		
(4a)	Begrotingstotaal	110.700	
(4b)	Percentage regeling	20	
(4) = (4a x 4b/100)	Renterisiconorm (van alleen jaar T)	22.100	

In 2018 zijn geen geldleningen in aanmerking gekomen voor renteherziening. Uit bovenstaande tabel blijkt dat onze gemeente ruim binnen de renterisiconorm is gebleven.

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn verplicht hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. In geval van overtollige middelen is er wel sprake van een drempelbedrag dat buiten de schatkist mag worden gehouden. Het drempelbedrag is gedefinieerd als een gemiddeld bedrag per kwartaal. Dat betekent dat het gemiddelde van het bedrag aan overtollige middelen dat een decentrale overheid gedurende het kwartaal dagelijks buiten de schatkist heeft aangehouden niet boven het drempelbedrag mag liggen. Deze drempel is vastgesteld op 0,75% van het jaarlijkse begrotingstotaal.

Op basis van de begroting 2018 bedraagt de drempel voor onze gemeente afgerond € 830.000,00 (0,75% x € 110,7 miljoen).

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de vier kwartalen van 2018. Daaruit blijkt dat het gemiddeld bedrag aan overtollige middelen per kwartaal onder het drempelbedrag is gebleven.

Op 31 december 2018 stond er geen bedrag uit bij het Rijk.

Overzicht schatkistbankieren (bedragen x € 1.000,00)

	1 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal	3 ^e kwartaal	4 ^e kwartaal
Gemiddeld saldo	120	81	66	129
Drempelbedrag	830	830	830	830
Ruimte onder het drempelbedrag	710	749	764	701
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Financiering

Wij financieren de investeringen van onze gemeente met eigen en vreemd vermogen. Onder eigen vermogen vallen de algemene reserve en bestemmingsreserves, onder vreemd vermogen vallen voorzieningen en geldleningen van derden.

Een groot deel van de investeringen wordt gefinancierd met interne financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen). Hierdoor wordt rente bespaard omdat we voor dit deel geen geld hoeven te lenen. Het overige deel wordt gefinancierd met externe middelen, hoofdzakelijk langlopende geldleningen.

Vaste geldleningen

De stand van de opgenomen geldleningen per 31 december 2018 bedraagt € 29,1 miljoen.

Geldgever	Stand per 31-12-2018	Stand per 31-12-2017	Rente %	Laatste aflossing
NV BNG	€ 1.680.000,00	€ 1.820.000,00	3,55	2030
NV BNG	" 2.400.000,00	" 2.600.000,00	3,80	2030
NV BNG	" 4.800.000,00	" 5.200.000,00	3,72	2030
NV BNG	" 3.000.000,00	" 3.200.000,00	4,56	2033
NV BNG	" 7.600.000,00	" 8.000.000,00	3,68	2037
Aegon	" <u>9.600.000,00</u>	" <u>10.000.000,00</u>	1,38	2042
	€ 29.080.000,00	€ 30.820.000,00		

De rentekosten voor bovenstaande leningen bedragen in 2018 € 905.000,00. Dit betekent een gemiddeld rentepercentage van 2,94.

Financieringsstructuur

	<u>31 december 2017</u>	<u>31 december 2018</u>
Totaal vaste activa (A)	€ 91.920.000,00	€ 93.535.000,00
Reserves	" 52.955.000,00	" 50.288.000,00
Saldo rekening	" -283.000,00	" -2.314.000,00
Voorzieningen	" 7.443.000,00	" 6.357.000,00
Opgenomen geldleningen	" <u>30.821.000,00</u>	" <u>29.094.000,00</u>
Totaal passiva (B)	€ 90.936.000,00	€ 83.425.000,00
Saldo (A-B)	€ 984.000,00	€ 10.110.000,00

Deze berekening laat zien dat per 31 december 2018 er sprake is van een tekort aan financieringsmiddelen van € 10.110.000,00. Ten opzichte van 2017 is het negatieve financieringssaldo met € 9.126.000,00 (€ 984.000,00 - € 10.110.000,00) afgenomen. In de volgende specificatie komt deze mutatie tot uitdrukking.

Besteding van middelen

Netto investeringen in vaste activa	€ 5.467.000,00
Aanwending reserves	" 4.506.000,00
Aanwending voorzieningen	" 2.304.000,00
Aflossing langlopende geldleningen	" 1.745.000,00
Nadelig rekeningresultaat 2018	" <u>2.313.000,00</u>
	€ 16.335.000,00

Herkomst van middelen

Afschrijving/afwaardering op investeringen	€ 3.469.000,00
Aflossing op verstrekte leningen	" 383.000,00
Toevoeging rente aan reserves	" 350.000,00
Dotaties aan reserves	" 1.772.000,00
Toevoeging rente aan voorzieningen	" 59.000,00
Dotaties aan voorzieningen	" 1.158.000,00
Opgenomen langlopende geldleningen	" <u>18.000,00</u>
	€ 7.209.000,00
Per saldo toename van vaste financieringsmiddelen voor de financiering van vaste activa	€ 9.126.000,00

Rente

Onderstaand schema geeft een overzicht van de (netto)rentelasten, de wijze waarop de rente wordt toegerekend en het renteresultaat.

Renteschema

	Percentage	
a. Rentelasten langlopende financiering	2,94%	€ 905.000,00
Rentelasten kortlopende financiering		" 1.000,00
b. Rentebaten		" <u>184.200,00/-</u>
Saldo rentelasten en rentebaten		€ 721.800,00
c. Rente grondexploitatie	1,49%	" <u>26.000,00/-</u>
Saldo toe te rekenen externe rente		€ 695.800,00
d1. Rente eigen vermogen		€ 1.539.400,00
d2. Rente over voorzieningen		" <u>223.300,00</u>
Totaal toe te rekenen rente	2,80%	€ 2.458.500,00
e. Toegerekende (omslag)rente	3,00%	€ <u>2.634.800,00/-</u>
f. Renteresultaat omslag	- 0,20%	€ 176.300,00/-

Renteresultaat

Om een reëel beeld van de investeringslasten te geven, berekenen wij rente (3%) over de interne financieringsmiddelen (eigen vermogen en voorzieningen).

In de begroting 2018 is voor het toerekenen van rente aan investeringen uitgegaan van de vastgestelde renteomslag van 3%. Op basis van de geraamde rentelasten en -baten in verhouding tot de boekwaarde van de investeringen per 1 januari bedraagt de renteomslag 2,68%. Het voordelige renteresultaat van € 299.000,00 is als bate geraamd.

In de rekening is het werkelijke omslagpercentage 2,80 en is het renteresultaat op de omslag € 176.000,00 voordelig. Ten opzichte van de raming is dit een verschil van € 123.000,00.

Het rente resultaat op de omslag maakt onderdeel uit van het totale saldo van de toegerekende rentelasten aan de programma's en de toegerekende rentebaten (bespaarde rente) op algemene dekkingsmiddelen. Ten opzichte van de begroting is dit saldo € 48.000,00 voordelig. Dit is gelijk aan het voordeel op de werkelijk betaalde rentelasten en -baten.

Specificatie:

- rentelasten investeringen	€	129.000,00 V
- rentelasten grondexploitatie	"	-5.000,00 N
- renteresultaat omslag	"	-123.000,00 N
- bespaarde rente	"	<u>47.000,00 V</u>
	€	48.000,00 V

Financieringsresultaat exploitatie

Het nadeel van € 5.000,00 op de rentelasten grondexploitatie is neutraal verwerkt. Daarnaast is er een voordeel van € 1.000,00 op toegerekende rentelasten over een voorziening. Ten opzichte van de begroting is het financieringsresultaat dan per saldo € 54.000,00 voordelig.

De (netto)afschrijvingen over investeringen zijn ten opzichte van de begroting per saldo € 214.000,00 lager. Totaal bedraagt het voordeel op de investeringslasten dan € 268.000,00 (€ 54.000,00 + € 214.000,00). Hiervan heeft een bedrag van € 60.000,00 betrekking op de onderdelen afval en riolering. Het resultaat hiervan is verrekend met de betreffende egaliseringsreserves. Het netto voordeel bedraagt dan € 208.000,00.

5. PARAGRAAF BEDRIJFSVOERING

Organisatie- en personeelsbeleid

In 2018 is het koersdocument "Stadskanaal, nait soezen, moar doun" en het daarbij behorende projectenboek uitgewerkt in een uitvoeringsplan "Organisatie in Beweging". In dit plan is de koers uitgewerkt in een verdere professionalisering van de gemeentelijke organisatie. De belangrijkste opgaven op het gebied van economie, werkgelegenheid, zorg, duurzaamheid en leefbaarheid zijn dan organisatorisch belegd. De werkelijke implementatie vindt begin 2019 plaats.

De onderhoudsronde van het functiewaarderingssysteem HR21 is in 2018 afgerond. Hiermee wordt zorggedragen voor een totale actualisatie van het functiegebouw, de functiebeschrijvingen en -waarderingen. HR21 levert een toekomstbestendig functieboek op waarbij het de verwachting is dat deze voor een aantal jaren toereikend is.

Vanwege de Wet normalisering Rechtspositie Ambtenaren is de organisatie in 2018, met behulp van ondersteunende middelen van de VNG, begonnen met een project om de ambtelijke rechtspositie per 2020 te wijzigen. De status van ambtenaar wordt voor een groot deel gelijk aan die van werknemers uit de private sector.

In 2018 is, in de vorm van een pilot, gestart met een nieuwe vorm van medewerkersbetrokkenheidsonderzoek.

In 2018 is geïnvesteerd om vanuit Projectmatig Werken onze rol als opdrachtgever en regievoerder beter op te pakken. Het doel is om Projectmatig Werken breed te borgen in de organisatie. We hebben het voornemen om hiervoor begin 2019 een organisatorische aanpassing door te voeren. We willen een klein ondersteunend programmabureau instellen dat beschikt over de kennis, kunde en formats.

Dienstverlening/Klant Contact Centrum

Om onze dienstverlening verder te professionaliseren en aan te sluiten bij de Digitale Agenda 2020 hebben wij in juli 2018 een nieuwe website geïntroduceerd voor onze inwoners, bedrijven en instellingen. De website is ingericht naar het toptaken idee. Dit betekent dat de meest voorkomende producten als eerste worden getoond en daardoor eenvoudig zijn te vinden door onze klanten. De nieuwe website biedt ons ook de mogelijkheid om meer producten digitaal aan te bieden. Het was onze intentie om in 2018 aan de nieuwe website ook e-diensten (slimme formulieren) te koppelen met voor-ingevulde gegevens. Dit wordt in 2019 opgepakt. Sinds de lancering van de nieuwe website hebben we gemiddeld 425 bezoekers per dag en zijn ruim 1200 digitale formulieren aangeleverd.

Communicatie

De gemeente wordt steeds actiever in haar communicatie over de voor de doelgroep relevante ontwikkelingen. Zo werden er, naast de traditionele nieuwjaarsbijeenkomst, (college)bezoeken aan wijken, dorpen en ondernemingen georganiseerd, inloopbijeenkomsten over grote beleidsthema's als zonneparken, centrumvernieuwing en het verkeers- en vervoersplan, een wegwijsdag voor studenten en bijeenkomsten voor veteranen en nieuwe inwoners. In samenwerking met de lokale ondernemers werd een drukbezocht plein ingericht tijdens de Noordelijke Promotiedagen. Daarnaast zijn er meer dan 100 persberichten/uitnodigingen uitgegaan en zijn er 18 gemeentelijke pagina's geplaatst.

De online / digitale communicatiemiddelen worden steeds belangrijker. We worden steeds actiever op de social media kanalen en die kregen mede daardoor meer volgers (Twitter van 4376 naar 4459, Facebook van 2700 naar 3454 en LinkedIn van 1150 naar 1800). Ook het bereik van onze berichten wordt groter (in enkele gevallen tot meer dan 25000 views).

Burger- en overheidsparticipatie

We krijgen als gemeente steeds meer taken en verantwoordelijkheden en werken voor de uitvoering hiervan steeds meer samen. Daar willen we onze inwoners graag bij betrekken om het draagvlak zo groot mogelijk te maken. Daarnaast willen we graag dat mensen zo veel mogelijk regie nemen over hun eigen leven en daar waar het kan zelf het initiatief te nemen. Deze actieve inwoners willen we graag ondersteunen door te participeren in hun ideeën. Zo proberen we samen de leefomgeving in de wijken en dorpen beter te maken. Communicatie is voor het welslagen van deze trajecten cruciaal. Hier besteden we veel aandacht aan.

Informatievoorziening & automatisering

In 2018 is de nieuwe gemeentelijke website gerealiseerd. De gemeente heeft naast een internet site ook een intranet omgeving. Onze leverancier heeft het contract hiervoor eenzijdig beëindigd per 1 januari 2019. Hierdoor zijn we genoodzaakt onze intranet omgeving voortijdig te vervangen.

Eind 2018 is de voorbereiding hiervan opgepakt.

Het wifi netwerk is vernieuwd en uitgebreid waardoor de ontvangst binnen het hele gemeentehuis en de A22 is verbeterd. Om het tijd en plaats onafhankelijk werken verder te bevorderen zijn ook in 2018 devices uitgegeven en extra licenties aangeschaft.

Het project dat de koppeling tussen het Sociaal Domein en Document Management Systeem Decos moet automatiseren is in september 2018 van start gegaan. Hiervoor zijn onze leveranciers Decos en Centric bijgeschakeld. Door een noodzakelijke upgrade van Oracle software die door alle primaire bedrijfsapplicaties gebruikt wordt was het noodzakelijk om extra servers in te zetten om de beschikbaarheid en performance van de primaire bedrijfsapplicaties te kunnen blijven garanderen.

In de publieke ruimte is het klantbegeleidingssysteem vervangen. Dit was noodzakelijk door de vele en langdurige storingen. Het nieuwe systeem werkt naar behoren en biedt ook meer functionaliteiten richting onze inwoners zoals het sturen van een mail en/of sms ter bevestiging van afspraken.

Eind 2018 is een reserveringssysteem voor vergaderruimtes geïnstalleerd waardoor deze optimaal en efficiënt benut kunnen worden.

Informatieveiligheid & privacy

Juiste, volledige en beschikbare informatie vormt een belangrijke randvoorwaarde voor de dienstverlening van gemeenten. Veel van de gegevens waar gemeenten mee werken zijn openbaar: informatie over de openbare ruimte, plannen, beleid en bestuurlijke aangelegenheden. Informatiebeveiliging is essentieel voor de integriteit en beschikbaarheid van deze gegevens en de systemen waarmee het werk wordt uitgevoerd. De basis van informatiebeveiliging wordt gelegd door de techniek. Door het inzetten van tools die ons netwerk monitoren en beschermen hebben we bedreigingen buiten weten te houden en door het vroegtijdig signaleren van afwijkingen en bedreigingen zijn incidenten voorkomen.

In 2018 hebben we veel aandacht besteed aan het uitvoeren van preventieve penetratietesten, het opsporen van kwetsbaarheden en het veiliger maken van ons serverpark. Ook zijn we aangesloten op de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) die ons op de hoogte houdt van dreigingen. Al deze zaken dragen eraan bij dat we in 2018 op het gewenste niveau van informatiebeveiliging zaten. Om in de toekomst ook te kunnen blijven voldoen moeten we natuurlijk blijven investeren. De nieuwe verantwoordingsmethodiek ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) is vanaf 2017 van kracht en heeft tot doel om verantwoording af te leggen over informatieveiligheid. Vanuit de ENSIA methodiek hebben we in 2018 op een aantal bedrijfskritische processen een zelfevaluatie op proces- en datakwaliteit uitgevoerd. We hebben hierover gerapporteerd richting de verschillende ministeries. Hierdoor weten we op welke punten nog verbetering mogelijk is.

De uitkomsten van de zelfevaluaties waren voor de onderdelen burgerzaken en algemene informatiebeveiliging ruim voldoende. Er is in 2018 voldoende aandacht geschonken aan bestaan en werking van procedures en incidentopvolging. Ook is er geïnvesteerd in bewustwording bij het personeel en worden nieuwe ICT programma's voor ingebruikname beoordeeld op beveiligingsaspecten.

Voor de basisregistraties adressen, gebouwen en grootschalige topografie (geo-informatie) was de uitkomst dat de personele bezetting een aandachtspunt is waardoor het lastig is alle mutaties op tijd te verwerken. Door externe inhuur is dit al deels ondervangen. Verder wordt er aan kwaliteitsverbetering gewerkt door de procesafspraken te actualiseren.

Voor het onderdeel Suwinet (werk en inkomen) is een ENSIA audit uitgevoerd. Hieruit zijn een paar kleine verbeterpunten naar voren gekomen die we gaan oplossen door het beveiligingsplan te actualiseren. In 2018 zijn de verplichte controles op de processen nauwgezet uitgevoerd en zijn er geen bijzonderheden geconstateerd.

We beschikten in 2018 niet over een actieve DigiD aansluiting waardoor hiervoor geen ENSIA audit heeft plaatsgevonden.

In 2018 zijn er twee datalekken gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Het betrof een verkeerd geadresseerde brief en een email die gegevens bevatte omtrent jeugdzorg. De impact voor de betrokkene was in beide gevallen klein.

We vinden bewustwording en alertheid van het personeel erg belangrijk. In 2018 zijn er daarom in totaal ongeveer 50 bewustwordingssessies geweest over zowel informatiebeveiliging als privacybescherming. We hebben de collega's de privacyregels uitgelegd en hebben tips gegeven hoe incidenten en datalekken herkend en gemeld kunnen worden.

De gemeente Stadskanaal heeft als onderdeel van de invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in mei 2018 ook een Functionaris Gegevensbescherming (FG) aangewezen. Om de FG te ondersteunen hebben we in 2018 een aantal beleidskaders en instrumenten vastgesteld, zoals:

1. Privacy beleid, waarin de algemene beleidskaders uit de AVG specifiek gemaakt zijn voor de eigen organisatie.
2. Privacy statement, gericht op het informeren van onze burgers over hun rechten en plichten.
3. Verwerkersovereenkomsten, waarin de verantwoordelijkheden die voortvloeien uit de AVG zijn geregeld wanneer de gemeente diensten uitbesteed aan derden.
4. Verwerkingsregister, waarin op hoofdlijnen is beschreven welke gegevensverwerkingen er zijn, binnen welke afdeling/team deze verwerkingen plaatsvinden en welke wettelijke grondslag van toepassing is.
5. Inzageprocedure, die invulling geeft aan de verplichting vanuit de AVG om burgers op verzoek inzage te geven in alle gegevens die binnen de diverse verwerkingen zijn opgeslagen en zijn verwerkt in documenten.
6. Een door het management vastgesteld jaarplan, waarin de FG heeft geregeld welke acties met welke prioriteit worden uitgevoerd om te gaan en te blijven voldoen aan de AVG.

Daarnaast is de FG onafhankelijk toezichthouder namens de Autoriteit Persoonsgegevens en kan hij gevraagd of ongevraagd advies uitbrengen aan het bestuur over privacy gerelateerde onderwerpen.

Concluderend kunnen we stellen dat in 2018 de benodigde stappen zijn genomen om te voldoen aan de verplichtingen vanuit de AVG en om de informatiebeveiliging van de gemeente naar het gewenste niveau te krijgen.

6. PARAGRAAF VERBONDEN PARTIJEN

Inleiding

Stadskanaal heeft zowel bestuurlijke als financiële belangen in 19 verbonden partijen. In deze paragraaf staan gemeenschappelijke regelingen, aandeelhouderschap, deelname aan stichtingen waarbij in 2018 zowel een bestuurlijk als financieel belang aanwezig was. Per programma zijn per verbonden partij de belangrijkste ontwikkelingen in 2018 weergegeven.

Gemeenschappelijke regelingen

Naam	Bestuursacademie Noord Nederland
Verbonden Partijen	Deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling BANN, waaronder de gemeente Stadskanaal
Bestuurlijk belang	De gemeenschappelijke regeling BANN is na de fusie met de Bestuursacademie Oost-Nederland omgevormd tot een vangnetvoorziening voor na de privatisering doorlopende werkgeversverplichtingen.
Financieel belang	In de begroting 2018 is geen bijdrage geraamd
Realisatie 2018	-

Naam	Publieke Gezondheid & Zorg (PG&Z)
Verbonden Partijen	Alle 20 Groninger gemeenten
Bestuurlijk belang	Binnen de PG&Z werken de 20 Groninger gemeenten samen op het gebied van de publieke (jeugd)gezondheidszorg. De GGD is de uitvoerende organisatie en heeft de taak te zorgen voor de bescherming en bevordering van de gezondheid van de Groninger burgers. De 20 Groninger gemeenten hebben de inkoop van de jeugdhulp gemandateerd aan het Dagelijks Bestuur PG&Z en de uitvoering belegd bij de uitvoeringsorganisatie Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG). Daarmee zijn er vanaf 2015 twee uitvoeringsorganisaties (GGD & RIGG) onder de vlag van PG&Z actief.
Financieel belang	De bijdrage aan de PG&Z bedraagt over 2018 voor het programma Gezondheid € 921.000,00 en voor het programma RIGG € 218.000,00
Financiële kengetallen	Eigen vermogen 1-1 € 2.852.000,00 / 31-12 € 1.917.000,00 Vreemd vermogen 1-1 € 9.492.000,00 / 31-12 € 33.307.000,00.
Realisatie 2018	<u>Publieke gezondheid</u> Het onderzoek op de verzelfstandiging en positionering van de GGD is afgerond in 2018. Aan de hand van de uitkomst wordt verzelfstandiging en positionering geïmplementeerd en zal in 2019 worden afgerond. De deelnemende gemeenten ontvangen hiervoor een voorstel tot wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling. <u>GR</u> Als gevolg van de herindeling is de samenstelling / vertegenwoordiging van de deelnemende gemeenten gewijzigd in het DB en AB van de GR PG&Z

Naam	Veiligheidsregio Groningen (VRG)
Verbonden Partijen	Alle 20 Groninger gemeenten
Bestuurlijk belang	De VRG is op 1 januari 2014 ontstaan na splitsing van de "oude" regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Groningen (V&GR) in een nieuwe VRG en de PG&Z. Binnen de VRG werken de 20 Groninger gemeenten samen op het gebied van brandweezorg en rampenbestrijding (crisisbeheersing). De VRG is zelf uitvoerende organisatie.
Financieel belang	<p>De totale gemeentelijke exploitatiebijdrage voor 2018 van de gemeente Stadskanaal bedraagt € 1.807.000,00 en is als volgt samengesteld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Brandweer (incl. Meldkamer en Huisvesting € 1.707.000,00 - Rampenbestrijding en Crisisbeheersing € 25.000,00 - Gemeentelijke Kolom € 51.000,00 - GHOR € 24.000,00 <p>Voor de periode 2019-2021 heeft de VRG jaarlijkse een indexering van 1,75% in de ramingen verwerkt. Deze indexaties verwerken we niet in de meerjarenraming omdat de gemeentelijke meerjarenraming is gebaseerd op constante prijzen, dat wil zeggen dat aan zowel aan de uitgaven als inkomstzijde (onder andere nominaal accres van de Algemene uitkering) geen rekening wordt gehouden met prijscompensatie.</p> <p>Daarnaast houdt de VRG met ingang van 2021 rekening met de directe financiering van de meldkamer door het Rijk. De gemeentelijke bijdrage wordt daardoor lager maar daar staat tegenover dat de algemene uitkering ook lager wordt. Ook deze mutatie wordt niet verwerkt in de gemeentelijke meerjarenraming.</p>
Financiële kengetallen	Eigen vermogen 1-1 € 7.055.000,00 / 31-12 € 6.721.000,00 Vreemd vermogen 1-1 € 19.264.000,00 / 31-12 € 20.777.000,00
Realisatie 2018	€ 1.6 miljoen positief.

Naam	Omgevingsdienst Groningen (ODG)
Verbonden Partijen	Alle 20 Groninger gemeenten en de provincie Groningen
Bestuurlijk belang	De Omgevingsdienst Groningen verzorgt vanaf 1 november 2013 voor de Groninger gemeenten en de provincie Groningen (afhankelijk van gemaakte afspraken) de uitvoering van vergunningverlening-, toezicht- en handhavingstaken op het gebied van milieu, bouwen, wonen en Ruimtelijke Ordening. Het belangrijkste doel van de Omgevingsdienst is het verhogen van de kennis en daarmee het verhogen van de kwaliteit van het werk en het realiseren van efficiencyvoordelen. De Omgevingsdienst Groningen werkt in opdracht van de 20 Groninger gemeenten en de provincie Groningen.
Financieel belang	De bijdrage in het exploitatietekort van de ODG bedraagt € 1.238.673,00.
Financiële kengetallen	Eigen vermogen 1-1 € 1.738.000,00/ 31-12 € 2.931.000,00. Vreemd vermogen 1-1 € 4.595.000,00/ 31-12 € 2.597.000,00
Realisatie 2018	De gestelde doelen voor 2018 zijn gehaald.

Naam	Werkvoorzieningsschap de Kanaalstreek (Wedeka)
Verbonden Partijen	Gemeenten Stadskanaal, Westerwolde, Borger-Odoorn, Veendam en Midden-Groningen
Bestuurlijk belang	Mensen met een arbeidshandicap een passende werkomgeving bieden en/of begeleiding bieden indien de werkomgeving bij een reguliere werkgever is. Dit gebeurt in het kader van de wet Sociale Werkvoorziening.
Financieel belang	De subsidie aan Wedeka bedraagt voor 2018 totaal € 18.992.000,00. Hiervan wordt € 17.412.700,00 gedekt door een bijdrage uit de integratie-uitkering Sociaal Domein. Het resterende bedrag van € 1.579.300,00 is de gemeentelijke bijdrage in het exploitatietekort.
Financiële kengetallen	Eigen vermogen 1-1 € 2.347.000,00 / 31-12 € 1.445.000,00. Vreemd vermogen 1-1 € 9.217.000,00 / 31-12 € 10.887.000,00.
Realisatie 2018	Op basis van het Koersdocument van Wedeka worden 4 pilots gestart om de doelgroep te leiden naar mogelijk regulier werk. Deze pilots zijn bedoeld om te onderzoeken of dit de juiste weg is voor Wedeka in de ontwikkeling naar een werkleerbedrijf.

Naam	Samenwerkingsverband afvalverwijdering Oost- en Zuidoost-Groningen (SOZOG)
Verbonden Partijen	Gemeenten Midden-Groningen, Oldambt, Pekela, Stadskanaal, Veendam, Westerwolde.
Bestuurlijk belang	Samenwerking op het gebied van verwijdering van afval. Het accent ligt op het afsluiten van afvalverwerkingscontracten en afvalinzamelingscontracten.
Financieel belang	Vanwege de liquiditeitspositie van het Sozog is door het Algemeen Bestuur van het SOZOG besloten dat voor 2018 geen gemeentelijke bijdrage is verschuldigd.
Financiële kengetallen	De SOZOG heeft geen eigen of vreemd vermogen. Het exploitatieresultaat wordt met de deelnemende gemeenten afgerekend.
Realisatie 2018	Vanwege de herindeling en de gemeenteraadsverkiezingen is in 2018 het aantal SOZOG-gemeente teruggebracht van negen naar zes. Ook zijn er in 2018 nieuwe AB leden en DB leden aangetreden.

Vennootschappen

Naam	NV Waterbedrijf Groningen
Verbonden Partijen	Groningse gemeenten en de provincie Groningen.
Bestuurlijk belang	Waterbedrijf Groningen wil als maatschappelijke onderneming de waterbelangen in de regio duurzaam veilig stellen.
Financieel belang	Onze gemeente bezit 14 aandelen met een nominale waarde van € 6.350,00 (€ 454,00 per aandeel). Door het waterbedrijf wordt geen dividend uitgekeerd.
Financiële kengetallen	Niet bekend.
Realisatie 2018	Geen bijzonderheden.

Naam	NV Bank Nederlandse gemeenten (BNG)
Verbonden Partijen	Nederlandse overheidsinstellingen waaronder alle Nederlandse gemeenten.
Bestuurlijk belang	De NV BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG duurzaam bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.
Financieel belang	Onze gemeente bezit 27.339 aandelen met een nominale waarde van € 68.000,00 (€ 2,50 per aandeel). In 2018 is een bedrag van € 69.000,00 aan dividend ontvangen.
Financiële kengetallen	Gegevens jaarrekening 2018: Eigen vermogen 1 januari 2018 € 4.687 mln. Eigen vermogen 31 december 2018 € 4.991 mln. Vreemd vermogen 1 januari 2018 € 135.072 mln. Vreemd vermogen 31 december 2018 € 132.550 mln. Het resultaat over 2018 is € 337 mln.
Realisatie 2018	Geen bijzonderheden.

Naam	Enexis Holding NV (voorheen NV Essent)
Verbonden Partijen	5 provincies en 97 gemeenten.
Bestuurlijk belang	Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland diende Essent uiterlijk voor 1 januari 2011 gesplitst te worden in een Netwerk en een Productie- en Levering Bedrijf. Essent heeft eind 2007 een herstructurering doorgevoerd waarbij het economisch eigendom de gas- en elektriciteitsnetten binnen de Essent-groep zijn verkocht en overgedragen aan Enexis. De afsplitsing van het netwerkbedrijf vanuit Essent naar haar publieke aandeelhouders is geëffectueerd op 30 juni 2009 via een uitkering in natura. Essent heeft daarmee 100% van de aandelen in de Vennootschap Enexis Holding uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van hun aandelenbezit.
Financieel belang	De gemeente bezit 568.464 aandelen met een nominale waarde van € 568.464,00 (€ 1,00 per aandeel). In 2018 is een bedrag van € 393.000,00 aan dividend ontvangen.
Financiële kengetallen	Gegevens jaarrekening 2018: Eigen vermogen 1 januari 2018 € 3.808 mln. Eigen vermogen 31 december 2018 € 4.024 mln. Vreemd vermogen 1 januari 2018 € 3.860 mln. Vreemd vermogen 31 december 2018 € 3.691 mln. Het resultaat over 2018 is € 243.000,00.
Realisatie 2018	Geen bijzonderheden.

Naam	Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV
Verbonden Partijen	5 provincies en 97 gemeenten.
Bestuurlijk belang	De rechter heeft, in kort geding, bepaald dat het 50%-belang van Essent, in economische zin, in NV Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ) niet mocht worden mee verkocht aan RWE. Dit houdt in dat de verkopende aandeelhouders zowel het juridisch als economische eigendom van Essent haar 50% belang in EPZ verkregen en daarmee de rechten om de publieke belangen te borgen. Medio 2011 is overeenstemming bereikt tussen de aandeelhouders van PBE en het Zeeuwse energiebedrijf Delta over een minnelijke regeling van het in 2009 ontstane geschil inzake de verkoop en levering. Het EPZ-belang is alsnog verkocht aan RWE. Binnen PBE is nog een bedrag van € 1,6 miljoen achtergebleven om mogelijke zaken die uit de verkoop voortkomen af te wikkelen. Als gevolg van contractuele verplichtingen dient de vennootschap nog in stand gehouden te worden.
Financieel belang	Deelneming heeft een nominale waarde van € 1,00.
Financiële kengetallen	Gegevens jaarrekening 2018: Eigen vermogen 1 januari 2018 € 1,6 mln. Eigen vermogen 31 december 2018 € 1,6 mln. Vreemd vermogen 1 januari 2018 € 18.000,00. Vreemd vermogen 31 december 2018 € 24.000,00. Het resultaat over 2018 is - € 15.000,00.
Realisatie 2018	Geen bijzonderheden.

Naam	CBL Vennootschap BV
Verbonden Partijen	5 provincies en 97 gemeenten.
Bestuurlijk belang	De functie van deze CBL Vennootschap BV is dat zij de verkopende aandeelhouders vertegenwoordigt (naast RWE AG, Enexis Holding NV en Essent NV) ten behoeve van de afwikkeling van de Cross Border Leases. In 2016 is het CBL Escrow Fonds geliquideerd. Als gevolg van contractuele verplichtingen dient de vennootschap nog in stand gehouden te worden.
Financieel belang	Deelneming heeft een waarde van € 75,96.
Financiële kengetallen (in dollars)	Gegevens jaarrekening 2018: Eigen vermogen 1 januari 2018 € 147.000,00. Eigen vermogen 31 december 2018 € 137.000,00. Vreemd vermogen 1 januari 2018 € 17.000,00. Vreemd vermogen 31 december 2018 € 22.000,00. Het resultaat over 2018 is - € 10.000,00.
Realisatie 2018	Geen bijzonderheden.

Naam	Vordering op Enexis BV
Verbonden Partijen	5 provincies en 97 gemeenten.
Bestuurlijk belang	Omdat Enexis BV over onvoldoende contante middelen beschikte om de koopprijs voor de gas- en elektriciteitsnetten te betalen is deze onverschuldigd gebleven en omgezet in een lening van Essent Nederland BV. De lening (bestaande uit vier tranches) is overgedragen aan de verkopende aandeelhouders en ondergebracht in deze vennootschap. Alleen de lening van de vierde tranche resteert nog.
Financieel belang	Deelneming heeft een waarde van € 75,96. Verstrekke geldlening € 1.329.000,00. In verband met de verstrekke geldlening is in 2018 een bedrag van € 96.000,00 aan rente ontvangen.
Financiële kengetallen	Gegevens jaarrekening 2018: Eigen vermogen 1 januari 2018 € 9.000,00. Eigen vermogen 31 december 2018 - € 2.000,00. Vreemd vermogen 1 januari 2018 € 356 mln. Vreemd vermogen 31 december 2018 € 356 mln. Het resultaat over 2018 is - € 11.000,00.
Realisatie 2018	Geen bijzonderheden.

Naam	Verkoop Vennootschap BV
Verbonden Partijen	5 provincies en 97 gemeenten.
Bestuurlijk belang	In het kader van de transactie met RWE hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties gegeven aan RWE. Het overgrote merendeel van deze garanties is door de verkopende aandeelhouders op het moment van verkoop van Essent PLB aan RWE overgedragen aan deze deelneming. De vennootschap beheert het bedrag dat in escrow is gestort ter zekerheidsstelling van eventuele schadeclaims. In 2016 is het General Escrow Fonds geliquideerd. Als gevolg van contractuele verplichtingen dient de vennootschap nog in stand gehouden te worden.
Financieel belang	Deelneming heeft een waarde van € 75,96.
Financiële kengetallen	Gegevens jaarrekening 2018: Eigen vermogen 1 januari 2018 € 151.000,00. Eigen vermogen 31 december 2018 € 112.000,00. Vreemd vermogen 1 januari 2018 € 6.000,00. Vreemd vermogen 31 december 2018 € 30.000,00 . Het resultaat over 2018 is - € 39.000,00.
Realisatie 2018	Geen bijzonderheden.

Naam	CSV Amsterdam BV (voorheen Claim Staat Vennootschap BV)
Verbonden Partijen	5 provincies en 97 gemeenten
Bestuurlijk belang	In 2014 is er, in verband met de verkoop van Attero aan Waterland, een bedrag van € 13,5 miljoen in escrow gestort (voor eventuele claims). Deze escrow wordt beheerd door CSV Amsterdam BV. De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode dat claims worden afgewikkeld.
Financieel belang	Deelneming heeft een waarde van € 75,96.
Financiële kengetallen	Gegevens jaarrekening 2018: Eigen vermogen 1 januari 2018 € 870.000,00. Eigen vermogen 31 december 2018 € 746.000,00. Vreemd vermogen 1 januari 2018 € 53.000,00. Vreemd vermogen 31 december 2018 € 45.000,00 . Het resultaat over 2018 is - € 124.000,00.
Realisatie 2018	Geen bijzonderheden.

Stichtingen

Naam	Stichting SportEvenementen en Talentondersteuning (SET)
Verbonden Partijen	Het bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van onderwijsinstellingen, sportverenigingen en het bedrijfsleven, gevestigd in de gemeente Stadskanaal, en een vertegenwoordiger van de gemeente Stadskanaal.
Bestuurlijk belang	De stichting is opgezet met als doel om een fonds op te zetten om (grote) sportevenementen mogelijk te blijven maken en talenten te ondersteunen.
Financieel belang	Door de gemeente is in de periode 2014-2016 jaarlijks een incidentele bijdrage toegekend van € 7.500,00. Voor 2018 is geen financiële bijdrage toegekend.
Financiële kengetallen	Niet bekend.
Realisatie 2018	Meer bekendheid creëren en sponsoren zoeken.

Naam	Bedrijvenpark Zuid-Groningen
Verbonden Partijen	Gemeente Stadskanaal en Gemeente Westerwolde
Bestuurlijk belang	Ontwikkelen werkgelegenheid door middel van exploitatie bedrijventerrein
Financieel belang	Exploitatie fase 1 is met winst afgerond.
Realisatie 2018	De stichting wordt "slapende" gehouden.

Overige verbonden partijen

Naam	Centrumregeling beschermd wonen en opvang
Verbonden Partijen	Alle 20 Groninger gemeenten
Bestuurlijk belang	Binnen de Centrumregeling beschermd wonen Groningen hebben de 20 Groninger gemeenten afspraken gemaakt met centrumgemeente Groningen voor de uitvoering van de taken beschermd wonen, inloop GGZ en begeleiding maatschappelijke opvang en vrouwenopvang.
Financieel belang	De bijdrage aan de centrumgemeente voor de taak bovenregionale inkoop GGZ was voor 2018 € 9.800,00. De centrumregeling heeft over 2018 een positief resultaat gerealiseerd. Op grond van de afspraken over financiële solidariteit wordt het resultaat over de de 20 Groninger gemeenten verdeeld. Het aandeel van onze gemeente bedraagt € 417.000,00 (inclusief afrekening 2017).
Financiële kengetallen	Niet van toepassing.
Realisatie 2018	De vrijgevallen middelen worden benut om ons lokaal voor te bereiden op de uitvoering van Beschermd wonen en Opvang en ingezet voor de transformatie conform het Meerjarenprogramma (2015-2019): Van beschermd wonen naar wonen met begeleiding op maat.

Naam	Agenda voor de Veenkoloniën
Verbonden Partijen	Gemeenten Veendam, Pekela, Stadskanaal, Westerwolde, Borger-Odoorn, Aa en Hunze en Emmen, de waterschappen Hunze en Aa's en Vechtstromen en de provincies Groningen en Drenthe
Bestuurlijk belang	Het verbeteren van de sociaaleconomische ontwikkeling van de Veenkoloniën.
Financieel belang	De bijdrage in de kosten van het projectbureau en de proceskosten voor 2018 bedragen € 5.000,00.
Realisatie 2018	De Agenda voor de Veenkoloniën heeft in 2018, net als voorgaande jaren , verder vorm gegeven aan de uitvoering van projecten in het kader van verduurzaming en vernieuwing van de landbouwsector (Innovatieprogramma 2014-2020).

Naam	Eems Dollard Regio (EDR)
Verbonden Partijen	Grensoverschrijdend samenwerkingsverband in het noordelijk Nederlands-Duits grensgebied
Bestuurlijk belang	Op allerlei terreinen contacten in de regio tussen mensen, overheden, ondernemingen en organisaties tot stand te brengen en te versterken.
Financieel belang	De contributie over 2018 is € 4.500,00.
Realisatie 2018	In 2018 is verder invulling gegeven aan (grensoverschrijdende) initiatieven en projecten inzake economische ontwikkelingen en het (verder) ontwikkelen van werkgelegenheidsprojecten. In 2017 zijn er onder meer spreekuren gehouden om de uitwisseling van arbeidskrachten in de grensregio te bevorderen en werknemers en werkgevers voor te lichten over de mogelijkheden.

7. PARAGRAAF GRONDBELEID

Inleiding

De gemeente Stadskanaal hanteert een situatief grondbeleid. Afhankelijk van de situatie maakt de gemeente een keuze tussen:

- actief aankopen;
- wachten tot kansen zich voordoen;
- samenwerken met marktpartijen;
- ontwikkelingen aan de markt overlaten.

Deze paragraaf biedt een overzicht van het exploitatieresultaat over 2018, de omvang van het strategisch grondbezit en het weerstandsvermogen van de grondexploitatie.

Exploitatieresultaat

Over het jaar 2018 is het saldo € 75.000,00 negatief.

Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

a. Afwaardering onderhanden werk	€	165.000,00 N
b. Afwaardering overige gronden	"	10.000,00 N
c. Winstneming	"	<u>100.000,00 V</u>
Totaal nadeel	€	75.000,00 N

In de nota Grondbeleid is vastgelegd dat er geen saldo in de exploitatie terecht komt maar dat een saldo via onttrekkingen c.q. toevoegingen aan reserves of via mutaties op de balanspost onderhanden werk wordt geëgaliseerd. Het negatieve resultaat van € 75.000,00 wordt onttrokken aan de algemene reserve.

Toelichting

Afwaardering onderhanden werk

In 2018 zijn binnen de woningbouwlocaties Blauwe Kamer in Alteveer en Schoolkade in Musselkanaal geen bouw kavels verkocht. In 2017 heeft de gemeenteraad besloten om in principe na 1 juni 2020 deze locaties te schrappen als er geen verkopen plaatsvinden. In overleg met de verkoopmakelaars die de gemeente ondersteunen is gekeken naar de mogelijkheden om verkoop in Musselkanaal en Alteveer te stimuleren. Voor de Blauwe Kamer in Alteveer is besloten om het terrein anders te verkavelen waardoor kleinere bouw kavels ontstaan. Uitgifte van kleinere bouw kavels heeft als gevolg dat minder bouwgrond verkocht kan worden, hierdoor moet € 140.000,00 afgewaardeerd worden. Voor de bouw kavels aan de Schoolkade in Musselkanaal wordt voorgesteld de verkoopprijs voor de drie resterende kavels te verlagen naar € 99.000,00 inclusief btw. Dit heeft een afwaardering van € 25.000,00 tot gevolg.

Afwaardering overige gronden

De boekwaarde van gemeentelijke gronden neemt elk jaar toe vanwege gemeentelijke belastingen en waterschapslasten. Omdat de verkoopprijs van de woningbouwlocaties niet stijgt moet het verschil afgewaardeerd worden. Voor de verkoop van de bouw kavel aan de Hoofdstraat in Stadskanaal zijn daarnaast kosten gemaakt voor het actualiseren van een bodemonderzoek. In totaal levert dit een afwaardering op van € 10.000,00.

Winstneming

Voor winstneming geldt met ingang van 2017 de Percentage of completion methode (Poc-methode).

Voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd moet tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat.

Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Op basis van deze Poc-methode ontstaat er voor 2018 voor het project Molenwijk een te nemen winstbedrag van afgerond € 100.000,00.

Omvang strategisch grondbezit.

De ontwikkeling van het strategisch grondbezit is als volgt:

<i>Categorie gronden</i>	<i>1-1-2018</i>	<i>31-12-2018</i>
direct uitgeefbaar	9 ha	8 ha
rechtstreeks gerelateerd aan toekomstige ontwikkelingen	1 ha	1 ha
Totaal grondbezit grondexploitatie	10 ha	9 ha
Pachtgronden	82 ha	82 ha
Totaal strategisch grondbezit	92 ha	91 ha

Het grondbezit is afgenomen met 1 ha., dit betreft verkoop van kavels.

Uitgiftebeleid

De verkoop van bouw kavels is in 2018 aangetrokken ten opzichte van voorgaande jaren. Zo zijn inmiddels alle bouw kavels in het project Molenwijk in Stadskanaal verkocht. In 2019 worden de laatste werkzaamheden uitgevoerd voor het woonrijpmaken, waarna het project gesloten kan worden. De verkopen binnen woningbouwlocaties Tuinlaan in Onstwedde en Landschappelijk wonen in Mussel lopen op schema. In 2018 hebben de volgende verkopen plaats gevonden:

<i>Waar</i>	<i>Wat</i>	<i>Oppervlakte</i>
Molenwijk	Bouw kavels	3.272 m ²
Tuinlaan	Bouw kavels	2.411 m ²
Mussel	Bouwkavel	900 m ²
	Totaal	6.583 m²

Per 31 december 2018 zijn 27 woningbouw kavels beschikbaar:

Landschappelijk Wonen, Mussel	5
Blauwe Kamer, Alteveer	10
Tuinlaan, Onstwedde	5
Schoolkade, Musselkanaal	3
LTS-park, Musselkanaal	2
A-kade 8 – 9, Musselkanaal	1
Hoofdstraat 120/121, Stadskanaal	1

Grondexploitatie complexen

In 2018 hebben ten aanzien van de voorbereiding, het bouwrijp maken en het woonrijp maken activiteiten plaats gevonden bij de complexen Molenwijk en Tuinlaan.

<i>Boekwaarden</i>	<i>1-1-2018</i>	<i>31-12-2018</i>
Overige gronden	545.451	545.795
Onderhanden werk	1.743.422	1.160.502
Voorziening overige gronden	-63.000	-63.000
Voorziening onderhanden werk	-535.936	-535.936
Totaal	1.689.937	1.107.361

Een overzicht van de opbouw van het grondbezit per 31 december 2018 ligt voor leden van de raad ter inzage bij de griffier.

Strategische aankopen

De gemeente heeft het terrein van het voormalige postkantoor op locatie Poststraat 16 aangekocht. Na de sloop is het terrein niet in ontwikkeling genomen door de vorige eigenaar en door de verwilderde begroeiing en de aanwezige funderingsresten was de locatie een rotte kies in de kanaalbebouwing geworden.

Weerstandsvermogen

De grondexploitatie valt voor het weerstandsvermogen terug op het algemeen weerstandsvermogen van de gemeente. Bij de beschouwing van dit weerstandsvermogen wordt ook het risico van de grondexploitatie meegenomen.

8. PARAGRAAF SOCIAAL DOMEIN

Inleiding

Vanaf 1 januari 2015 zijn we verantwoordelijk voor de uitvoering van de 3 decentralisaties AWBZ/WMO, Jeugdzorg en Participatiewet. Per die datum zijn ook de rijksmiddelen van deze drie decentralisaties voor een periode van drie jaar ontschot samengevoegd in de integratie-uitkering sociaal domein. Uitgangspunt is dat de drie decentralisaties binnen de door de rijksoverheid beschikbaar gestelde financiële middelen worden uitgevoerd. Om de komende drie jaren het sociaal domein zowel beleidsmatig als financieel goed te kunnen volgen is afgesproken dit te doen in de paragraaf Sociaal Domein. We hebben u zowel in de voorjaarsnota als in de najaarsnota 2018 op de hoogte gehouden van de uitvoering van de drie decentralisaties. Zoals bekend neemt ook onze gemeente deel aan de gemeentelijke monitor Sociaal Domein (KING/VNG). De resultaten zijn vanaf het eerste half jaar 2015 beschikbaar gekomen op www.waarstaatjegemeente.nl.

Visie

Onze visie op het sociaal domein is vastgelegd in de nota "Stadskanaal, samen met de burger". Deze nota laat een stip op de horizon zien en geeft ons en onze ketenpartners, koers, houvast en richting voor de concrete uitvoering. Kern hiervan is dat we geleidelijk toewerken naar een transformatie van "zware" naar "lichte" ondersteuning. Uiteindelijk moet dit gaan resulteren in een verschuiving van individuele maatwerkvoorzieningen naar algemene voorzieningen. Onderstaand wordt per decentralisatie op hoofdlijnen aangegeven wat er in 2018 is gebeurd en wat hiervan de consequenties zijn geweest.

Transformatie 2018

De transformatie is een integrale opgave, het betreft zowel de Wmo als Jeugdwet als de Participatiewet. In 2018 is binnen de drie pijlers op diverse vlakken gewerkt aan het realiseren van deze opgave.

- De samenwerking tussen consulenten uit de drie domeinen kwam steeds meer op gang. Accenten waren in 2018: de overgang van 18 – naar 18 +, en er was extra aandacht voor zaken waar veiligheid en maatschappelijke opvang een rol speelden. Medewerkers vanuit verschillende domeinen kwamen bij elkaar voor scholing, instructie, multidisciplinair casusoverleg, intervisie, e.d.
- In 2018 is het toezicht op de rechtmatigheid Wmo en Jeugd gefaciliteerd met 0,5 fte. Dit maakt deel uit van het integraal toezicht op het sociaal domein waaronder het bestaande toezicht op de participatiewet. We werkten samen in Oost-Groninger verband. Het toezicht op kwaliteit Wmo is ad hoc en incidentgestuurd opgepakt, het toezicht op de kwaliteit van de jeugdzorg is bij wet belegd bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ). Het toezicht bij calamiteiten en geweld in de Wmo was in 2018 belegd bij de gemeente Groningen in samenhang met het toezicht op het Beschermd Wonen.
- Het monitoren van het gebruik van Individuele Voorzieningen was in 2018 in ontwikkeling.
- De samenwerking met het medische domein (huisartsen, wijkverpleging, ziekenhuis Refaja) is geïntensiveerd door de inzet van ondersteuners jeugd en gezin in de huisartsenpraktijken, het project Goede start, het project Integrale ouderenzorg.
- De ontwikkelingen rond het Refjaziekenhuis hebben in 2018 geleid tot bestuurlijke dynamiek.
- Mede in aanloop naar de transitie van het beschermd wonen en (verplichte) GGZ naar gemeenten, is tijdelijk capaciteit uitgebreid bij het CJGV- en Wmo-team met als doel de hulp te organiseren volgens het uitgangspunt: één regisseur, één gezinshuishouding, één plan.
- De steunpaletten voor 18+ en 18- zijn digitaal beschikbaar gesteld.
- Een verbindingsfunctionaris is aangesteld voor het verbeteren van de contacten en samenwerking tussen professionals.

WMO 2018

Op diverse terreinen is binnen de Wmo gewerkt aan transformatie. Zowel binnen het eigen gemeentelijke Wmo-team als in diverse inkoop- en subsidierelaties en in de samenwerking met andere gemeenten en centrumgemeente. In programma 1 wordt hier verslag van gedaan.

In 2018 zagen we een toenemende zorgvraag bij steeds langer thuiswonende ouderen en een groeiend aantal complexere (GGZ) zorgvragen. Daarnaast lopen de kosten op als gevolg van wettelijke verplichtingen (reële kostprijs vanaf 2018 en de invoering van het abonnementstarief per 1-1-2019). Eind 2018 is besloten om een taskforce Wmo in te richten om meer zicht en grip te krijgen op deze ontwikkelingen binnen de Wmo.

Om een verschuiving van geïndiceerde Wmo-zorg naar lichtere ondersteuning te stimuleren zijn de openingstijden van de GGZ-inloop verruimd en is gewerkt aan een integrale visie voor deze voorziening.

De samenwerking tussen Wmo/Welzijn en het medische domein (huisartsen, wijkverpleging) is in 2018 versterkt o.a. als gevolg van het project Integrale zorg voor ouderen. Daarnaast is een onderzoek naar grensvlakken tussen de drie verschillende zorgwetten (Wlz, Zorgverzekeringswet, Wmo) uitgevoerd waar kwetsbare ouderen mee te maken krijgen die steeds langer thuis (moeten) blijven wonen. De opbrengst uit dit onderzoek wordt verwerkt in een samenwerkingsagenda met de zorgverzekeraar die in 2019 wordt uitgewerkt. De speerpunten daarin worden: psychisch kwetsbaren, ouderen en preventie.

Jeugd 2018

De inkoop van de zorg in natura en het contractbeheer vond in 2018 nog steeds centraal plaats voor alle Groninger gemeenten door de RIGG. Wel waren de gemeenten vanaf 2018 voor het eerst niet langer volledig financieel solidair en dus ieder voor zich verantwoordelijk voor de financiering van de jeugdhulpkosten van de eigen jongeren. Op inhoudelijke overkoepelende onderwerpen werd nog wel samen opgetrokken met de andere gemeenten. Zo is er een hernieuwde provinciale transformatieagenda ontwikkeld en zijn daarvoor middelen toegekend door de rijksoverheid.

Vanuit de ambitie om de transformatie van de jeugdhulp verder vorm te geven, om de kwaliteit te verhogen en om grip te krijgen op de stijgende uitgaven, zijn we in 2018 een lokale taskforce gestart en hebben we een implementatieplan vastgesteld met ruim 30 concrete verbeterprojecten. In veel gevallen gaat het om aanscherping dan wel verbetering van al eerder ingezette maatregelen. De belangrijkste toevoeging is dat we bij deze maatregelen onze inzet in nog grotere mate laten bepalen door data-analyse. Daartoe is in 2018 een dashboard jeugdhulp ontwikkeld. Het is door dit dashboard nu mogelijk geworden om de gehele beleidscyclus van: Plan, do, Check en Act te doorlopen.

In 2018 hadden we nog een financieel voordeel op de inzet vanuit het zogenaamde "variabele deel", Dit omdat we een deel van de middelen hadden gereserveerd voor de uitbreiding van de Ondersteuner Jeugd en Gezin naar Musselkanaal en Onstwedde. Eind 2018 is het college akkoord gegaan met deze uitbreiding.

Bij het vaststellen van het beleidsplan jeugdhulp 2018-2020 is een innovatiebudget beschikbaar gesteld. In 2018 is vooral verder gewerkt om de basis bij de toegang (CJGV) te versterken en is een lokaal implementatieplan opgesteld, bedoeld om de kwaliteit van de jeugdhulp te verbeteren en kosten te beperken. Het innovatiebudget is daardoor in 2018 nog vrijwel niet aangesproken. Vanuit de lokale taskforce en de provinciale transformatieagenda die in 2018 zijn gestart, verwachten we in 2019 hiervan wel gebruik te gaan maken.

We hebben de samenwerking met het onderwijs verbeterd. Vanaf 2018 is op alle mbo-locaties in de provincie voor leerlingen (18- en 18+) laagdrempelige zorg aangeboden (School als Wijk) waarvoor geen indicatie noodzakelijk is (provinciaal ontwikkelde aanpak).

Participatie 2018

Algemeen

De nota "Invoering Participatiewet in Oost-Groningen" was in 2018 voor wat betreft de transformatie in het kader van de uitvoering van de Participatiewet ons kader.

TDC

Het ontwikkelprogramma voor de TDC's van Veendam en Stadskanaal is in 2018 uitgevoerd, tot augustus met ondersteuning van een externe projectleider en vanaf augustus door de teamleiders van de TDC's. Optimalisering van het instrumentarium is georganiseerd door het vaststellen van een nieuwe re-integratieverordening en een premieverordening, doelstelling hiervan is dat er maatwerk kan worden geleverd en dat werk lonend moet zijn. Inzet van instrumenten en premies moet leiden tot een positieve prikkel tot het aanvaarden van werk en ook voor werkgevers aantrekkelijk maken om mensen uit de doelgroep een kans te bieden. Begeleiding d.m.v. klantmanagers en jobcoaches is daarbij van meerwaarde.

Wedeka

In 2018 is een koersdocument vastgesteld waarin de doorontwikkeling van Wedeka tot een Leerwerkbedrijf is beschreven. Beoogd wordt de kansen op de arbeidsmarkt van deelnemers in de TDC's te vergroten. Hiertoe is gestart met een aantal pilots die in 2020 worden geëvalueerd.

Naar aanleiding van het Koersdocument is de directie van Wedeka gevraagd een uitvoeringsplan op te stellen, deze wordt medio 2019 verwacht.

Regionale samenwerking

Regionale samenwerking vindt plaats in verschillende gradaties, met Wedeka en gemeente Veendam bij de doorontwikkeling van de TDC's, met de gemeenten, SW bedrijven en onderwijs Oost Groningen en binnen de Arbeidsmarktregio Groningen (Werk in Zicht). Deze samenwerking resulteert in gezamenlijk invulling geven aan bijvoorbeeld ESF-projecten en projecten jeugdwerkloosheid en versterking aardbevingsgebied.

Inkomensvoorzieningen

Het aantal verstrekte bijstandsuitkeringen bedroeg over 2018 gemiddeld 955. Inclusief de verstrekking van loonkostensubsidie voor beschermt werk en de afspraakbanen was dit gemiddeld in 2018: 1.007. Dit aantal bijstandsuitkeringen is lager dan verwacht (1040).

Financiën

Algemeen

Het financieel kader van het sociaal domein bestaat voor een groot deel uit de gedecentraliseerde taken van de Wmo, de Jeugdzorg en de Participatie. Om integraal beleid te kunnen voeren zijn daarnaast de bestaande taken opgenomen die daar direct mee samenhangen. Voor de Wmo zijn dit de voorzieningen huishoudelijke hulp en gehandicapten en voor de jeugdzorg het Centrum voor Jeugd, Gezin en Veiligheid. Tevens maken de algemene voorzieningen onderdeel uit van het sociaal domein. Dit zijn vooral taken die de Stichting Welstad voor onze gemeente uitvoert zoals het sociaal cultureel werk, maatschappelijk werk etc. Het financieel kader bestaat daarom uit 4 pijlers.

In 2018 bedraagt het nadeel met de rijksmiddelen € 1,6 miljoen. Conform de begroting komt hiervan € 0,6 miljoen ten laste van de reserve sociaal domein. Het rekeningresultaat is daarom € 1,0 miljoen nadelig.

Hieronder geven wij u een nadere toelichting op het rekeningresultaat 2018. Daarnaast gaan wij in op een aantal ontwikkelingen en financiële risico's.

Vergelijking rekeningresultaat met de begroting

In de najaarsnota 2018 werd een tekort op het sociaal domein verwacht van € 2,3 miljoen. Door een aantal wijzigingen, hoofdzakelijk in de Decemberwijziging 2018, daalt dit tekort met € 0,1 miljoen naar € 2,2 miljoen . Bij de begroting heeft u besloten hiervan € 0,6 miljoen ten laste van de reserve sociaal domein te brengen. Het tekort op begrotingsbasis bedraagt daarom € 1,6 miljoen.

In vergelijking met de begroting valt het rekeningresultaat € 0,6 miljoen (€ 1,6 - € 1,0 miljoen) lager uit.

In onderstaand overzicht zijn de verschillen tussen de begroting en rekening in beeld gebracht. In de laatste kolom van de tabel is het resultaat per programma aangegeven.

Programma 1. Welzijn en Zorg	€	775.000,00 V
Programma 3. Jeugd en educatie	"	-626.000,00 N
Programma 4. Economie en Arbeidsmarkt	"	<u>382.000,00 V</u>
	€	531.000,00 V
Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien	"	<u>37.000,00 V</u>
Totaal	€	<u>568.000,00 V</u>

Dit is het aangegeven voordeel van € 960.000,00 op programma 1. Welzijn en zorg, minus € 15.000,00 nadeel overige programma onderdelen (onderdeel apparaatskosten) minus het nadeel op de mutatie reserves van 170.000,00.

Sociaal Domein (x € 1.000,00)

Programma	WMO	Jeugdhulp	Participatie	Algemene voorzieningen	Rekening 2018	Begroting 2018	Vershil
1. Welzijn en Zorg							
Opvang, begeleid en beschermd wonen	-215			13	-202	69	271
Eerstelijnsloket Wmo en Jeugd	295	219		30	544	712	168
Maatwerkvoorzieningen Wmo	9.264			9	9.273	9.440	167
Algemene voorzieningen	337	84		2.845	3.266	3.435	169
Programma 1. Welzijn en Zorg	9.681	303		2.897	12.881	13.656	775
3. Jeugd en Educatie							
Individuele voorzieningen en opvang jeugd		12.230			12.230	11.604	-626
4. Economie en Arbeidsmarkt							
Voorzieningen minima	258				258	313	55
Arbeidsmarkt			20.236		20.236	20.563	327
Programma 4. Economie en Arbeidsmarkt	258		20.236		20.494	20.876	382
Algemene Dekkingsmiddelen en onvoorzien							
Apparaatskosten	991	908	216		2.115	2.115	0
Totaal nettolasten	10.930	13.441	20.452	2.897	47.720	48.251	531
Algemene Dekkingsmiddelen en onvoorzien							
Algemene uitkering gemeentefonds	1.021	261		2.985	4.267	4.267	0
Integratie uitkering Sociaal Domein	7.004	11.232	19.511		37.747	37.698	49
Integratie uitkering Wmo	4.096				4.096	4.108	-12
Totaal uitkeringen	12.121	11.493	19.511	2.985	46.110	46.073	37
Nettolasten minus baten	1.191	-1.948	-941	88	-1.610	-2.178	568
Onttrekking reserve sociaal domein			599		599	599	0
Resultaat jaarrekening	1.191	-1.948	-342	88	-1.011	-1.579	568
Resultaat begroting	527	-1.383	-718	-5	-1.579	-1.579	0
Vershil jaarrekening-begroting	664	-565	376	93	568	0	568

-- = nadeel

+ = voordeel

Resultaat pijlers

Op de onderste regel van het overzicht staan de resultaten per pijler.

Wmo	€ 664.000,00 V
Jeugdzorg	- 565.000,00 N
Participatie	- 376.000,00 V
Algemene voorzieningen	- 93.000,00 V
Totaal	€ 568.000,00 V

Hieronder noemen wij per pijler de belangrijkste afwijkingen met de begroting.

Wmo

Het voordeel op de Wmo bedraagt per saldo € 664.000,00. Op het zorgbudget (zorg in natura + persoonsgebonden budget - eigen bijdrage) van huishoudelijke hulp, begeleiding en voorzieningen gehandicapten is er per saldo een voordeel van € 128.000,00. De overige afwijkingen op de Wmo leveren een voordeel op van € 536.000,00.

Maatwerkvoorzieningen

Huishoudelijke hulp

Op huishoudelijke hulp is er per saldo een voordeel van € 97.000,00.

- Het nadeel op de maatwerkvoorzieningen (OZ/OH, OZ en OH) bedraagt € 2.000,00. Het gemiddeld aantal cliënten over 2018 (729) is 44 meer dan geraamd (685). Dit betreft vooral ZIN. Aan de andere zijn de zorgkosten 7% per cliënt lager uitgevallen. Het benuttingspercentage PGB is in 2018 uitgekomen op 92% (2017: 89%).
- Het voordeel op de algemene voorziening schoonmaakondersteuning (AVS) bedraagt € 131.000,00. Het gemiddeld aantal cliënten over 2018 is conform de begroting 575. De zorgkosten zijn gemiddeld 12% per cliënt lager uitgevallen.
- De geraamde opbrengst aan eigen bijdragen (via CAK) is niet gehaald. Het nadeel bedraagt € 32.000,00.

Begeleiding

Op begeleiding (individueel, groep) inclusief kortdurend verblijf en persoonlijke verzorging is er een nadeel van € 50.000,00. Het aantal cliënten met ZIN en PGB was in 2018 gemiddeld 668. Dit is 15 minder dan geraamd (683). Aan de andere zijn de zorgkosten per cliënt hoger uitgevallen (2,5%). Het benuttingspercentage PGB is in 2018 uitgekomen op 79% (2017: 79%). Verder is door de SVB over 2017 nog PGB aan cliënten uitbetaald (€ 26.000,00).

Voorzieningen gehandicapten

Het voordeel op de voorzieningen gehandicapten bedraagt € 81.000,00.

- Het voordeel op de woonvoorzieningen bedraagt per saldo € 22.000,00. Het aantal kleine woningaanpassingen was meer dan begroot en ook de gemiddelde kosten per aanpassing waren hoger. Aan de andere kant zijn er geen dure woningaanpassingen (> € 20.000,00) uitgevoerd.
- De kosten voor collectief vervoer zijn € 56.000,00 lager uitgevallen. Door administratieve problemen bij de vervoerder is nog onduidelijk of alle kosten over 2018 in rekening zijn gebracht. Wellicht dat er daarom in 2019 nog een afrekening volgt.
- Het overige voordeel van € 3.000,00 is gerealiseerd op de verstrekking van hulpmiddelen (rolstoelen, scootmobielen, driewiel fietsen e.d.).

Overige oorzaken

De overige afwijkingen zijn per saldo € 536.000,00 voordelig.

- De centrumregeling Beschermd wonen heeft over 2018 een positief resultaat gerealiseerd. Deze regeling wordt uitgevoerd door de gemeente Groningen. Op grond van de afspraken over financiële solidariteit wordt het resultaat over de Groninger gemeenten verdeeld. Het aandeel van onze gemeente in het voordeel bedraagt inclusief de afrekening over 2017 € 417.000,00. Hiervan is € 144.000,00 besteed. Per saldo blijft er een voordeel van € 273.000,00.
- Het voordeel op de subsidies, bijdragen e.d. bedraagt € 160.000,00.
- Het budget voor mantelzorgwaardering is maar voor een deel aangesproken. Het voordeel bedraagt € 73.000,00. Dit voordeel is ontstaan omdat nog niet alle mantelzorgers in de gemeente zijn bereikt. Het Steunpunt Mantelzorg heeft 1.090 geregistreerde mantelzorgers(stand eind 2018) . Aan hen is een cadeaukaart beschikbaar gesteld. Het Steunpunt is blijvend bezig met het registreren van meer mensen.

- Daarnaast is een aantal activiteiten in de beleidsnotitie “Samenwerken rond casuïstiek” niet volledig gerealiseerd. Er is € 80.000,00 op het budget overgebleven. De geplande formatieve (0,44 fte) inzet van de verbindingfunctie is pas per 1 september 2018 gerealiseerd. Zowel aan personele lasten als van het beschikbare activiteitenbudget is dan ook maar een deel besteed.
- Verder is een aantal subsidies op een lager bedrag vastgesteld of niet toegekend en hebben wij van instellingen subsidie terugontvangen. Hierdoor is een voordeel ontstaan van € 7.000,00.
- De kosten van de collectieve ziektekostenverzekering en maatwerkvoorzieningen worden voor een deel gedekt uit de integratie-uitkering sociaal domein. Op dit budget is € 55.000,00 overgebleven.
- Het voordeel op de uitvoeringskosten bedraagt € 40.000,00. Dit komt o.a. door lagere kosten voor indicatiestelling van cliënten. Ook hebben wij een vergoeding van € 20.000,00 van de VNG ontvangen voor de regresovereenkomst Wmo 2018.
- De overige afwijkingen leveren per saldo een voordeel op van € 8.000,00.

Jeugdzorg

Het nadeel op de Jeugdzorg bedraagt €565.000,00.

- Met ingang van 2018 zijn de gemeenten niet langer solidair voor het grootste deel van de kosten van zorg in natura (ZIN). De solidariteit is alleen nog voor onderstaande onderdelen gehandhaafd, te weten:
  - Niet-cliëntgebonden kosten (subsidies en voorzieningen)
  - De beschikbaarheidskosten voor crisisverblijf en het Poortje
  - De jeugdhulp die wordt verleend door de Landelijk werkende instellingen en de jeugdhulp plus
- De totale solidaire kosten zijn lager uitgevallen dan de raming van € 14,0 mln. Het aandeel van onze gemeente in de solidaire kosten bedraagt € 913.000,00. Dit levert een voordeel op van € 79.000,00.
- De lasten voor de niet solidaire (i.c. gemeentespecifieke) zorg in natura bedragen € 9.539.000,00. Bij de voorjaarsnota en najaarsnota werd het budget verhoogd met resp. € 1,0 mln. en € 1,1 mln. tot € 8,7 mln. Dit betekent ten opzichte van de begroting een nadeel van € 800.000,00. De oorzaak van de hogere lasten van jeugdzorg worden voornamelijk veroorzaakt door een stijging van de gemiddelde indicatiewaarde per cliënt en een toename van het verzilveringspercentage. Het verzilveringspercentage is het percentage dat uitdrukt in welke mate de geïndiceerde zorg daadwerkelijk verleend is.
- Het aantal cliënten dat in 2018 (129) een PGB ontving is lager dan in 2017 (158). Voor 2018 levert dit een voordeel op van € 132.000,00.
- De SVB heeft in 2018 over 2017 nog PGB aan cliënten uitgekeerd; dit levert een nadeel op van €33.000,00.
- Het voordeel op de uitvoeringskosten bedraagt € 48.000,00. Voor een aantal activiteiten hebben wij een bijdrage van derden ontvangen. Hierdoor is een voordeel ontstaan van € 34.000,00. Daarnaast zijn de kosten voor scholingstrajecten € 14.000,00 lager uitgevallen.
- De overige afwijkingen leveren per saldo een voordeel op van € 9.000,00.

Participatie

Het voordeel op participatie bedraagt € 376.000,00.

De kosten voor re-integratie zijn € 327.000,00 lager uitgevallen. Zie de nadere toelichting op programma 4. Economie en Arbeidsmarkt.

- Het participatiedeel van de integratie-uitkering Sociaal domein is € 49.000,00 meer dan waar in paragraaf sociaal domein van de najaarsnota 2018 vanuit is uitgegaan.

Algemene voorzieningen

Het voordeel op algemene voorzieningen bedraagt per saldo € 93.000,00. Dit heeft de volgende oorzaken.

- Het voordeel op de subsidies bedraagt € 75.000,00. Een aantal maatregelen in het uitvoeringsplan Wmo is doorgeschoven naar 2019. Hierdoor is een voordeel met het budget ontstaan van € 69.000,00. Op de overige subsidies is er een voordeel met de begroting van € 6.000,00.
- Op de exploitatiekosten van de welzijnsaccommodaties is er per saldo een voordeel van € 15.000,00.
- De overige afwijkingen leveren per saldo een voordeel op van € 3.000,00.

Resumé

Uit bovenstaande toelichting blijkt dat in grote lijnen de volgende factoren aan het voordeel van € 0,6 miljoen op het sociaal domein ten grondslag liggen. Enerzijds zijn de zorgkosten hoger uitgevallen (€ 0,4 miljoen). Anderzijds is er een onderbesteding van de bijdragen, subsidies en uitkeringen (€ 0,9 miljoen). Hiervan heeft € 0,3 miljoen betrekking op de bijdrage van de Centrumregeling beschermd wonen. De overige afwijkingen waaronder uitvoeringskosten leveren per saldo een voordeel op van € 0,1 miljoen.

Ontwikkelingen en risico's

Wmo

Onzekerheid met betrekking tot de eigen bijdragen

Een aanvrager van een Wmo-voorziening is op grond van de Wmo een eigen bijdrage verschuldigd. De berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdragen is een wettelijke taak van het CAK. Het CAK verstrekt aan de gemeenten een totaaloverzicht, waarbij maandelijks afstorting plaatsvindt van de geïncasseerde bijdragen. Gemeenten kunnen op deze overzichten van het CAK wel de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen met de eigen Wmo-administratie. Probleempunt is dat door het ontbreken van inkomensgegevens op de overzichten de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente op persoonsniveau de volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

De commissie BBV schrijft in de kadernota rechtmatigheid daarover het volgende: "Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen. De gemeente zal deze onzekerheid in de jaarrekening moeten noemen, ook al ligt de oorzaak niet bij de gemeente" (einde citaat). In de jaarrekening 2018 is aan eigen bijdragen € 458.000,00 verantwoord. Hiervan kunnen wij de juistheid en volledigheid dus niet vaststellen. In de voorgaande alinea's is deze onzekerheid adequaat toegelicht. De accountant hoeft deze onzekerheid dan niet mee te nemen in zijn oordeel.

Jeugdzorg

De Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG) heeft voor 2018 voor 20 Groninger gemeenten de zorg in natura voor Jeugdzorg bij zorgaanbieders ingekocht. De RIGG ontvangt de verantwoordingsinformatie van de zorgaanbieders voor wat betreft de rechtmatigheid en getrouwheid van de bestedingen. De verantwoording van de zorgaanbieders maakt onderdeel uit van de controle door de accountant van de RIGG. De RIGG stelt op basis hiervan voor iedere gemeente een financiële verantwoording op. Deze verantwoording wordt inclusief de controleverklaring aan de gemeenten toegestuurd. Bij de afronding van de jaarrekening was de accountantscontrole nog niet gereed. De RIGG verwacht dat de accountant begin juni 2019 de controleverklaring afgeeft bij de financiële verantwoording. We hebben op basis van de concept financiële verantwoording de kosten ZIN verantwoord in de jaarrekening 2018.

IV. Jaarrekening

**A. Balans per 31 december 2018
en toelichting**

BALANS PER 31 DECEMBER 2018

ACTIVA	31 december 2018	31 december 2017
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa	3.033.060	2.627.290
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	3.033.060	2.627.290
Materiële vaste activa	85.235.710	84.548.207
Investeringen met een economisch nut	45.541.527	46.648.136
Investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	29.063.620	29.006.401
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	10.630.563	8.893.670
Financiële vaste activa	5.266.414	4.744.910
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	650.740	650.740
Leningen aan deelnemingen	1.329.232	1.329.232
Overige langlopende leningen	3.283.109	2.764.938
Overige uitzettingen	3.333	0
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden	1.107.361	1.689.937
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	1.107.361	1.689.937
Vorderingen	7.835.636	8.957.819
Vorderingen op openbare lichamen	4.945.291	5.296.508
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	0	0
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	0	354.838
Overige vorderingen	2.890.345	3.306.473
Liquide middelen	371.937	97.798
Kassaldi	6.962	5.538
Banksaldi	364.975	92.260
Overlopende activa	4.634.029	4.090.844
TOTAAL ACTIVA	107.484.147	106.756.805

PASSIVA	31 december 2018	31 december 2017
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen		
Reserves:	50.287.449	52.954.822
- De algemene reserve	11.797.958	12.156.150
- De bestemmingsreserves	<u>38.489.491</u>	<u>40.798.672</u>
Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	-2.313.515	-282.893
Voorzieningen	6.356.436	7.443.287
Verplichtingen voor verplichtingen, verliezen en risico's	4.063.311	5.290.128
Egalisatievoorzieningen	2.119.195	1.979.229
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	173930 0	173.930
Vaste schulden	29.094.004	30.820.700
Onderhandse leningen van binnenlandse pensioenfonds en verzekeringsinstellingen	9.600.000	10.000.000
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	19.480.000	20.820.000
Waarborgsommen	14.004	700
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto-vlottende schulden	18.409.105	10.270.589
Overige kasgeldleningen	10.000.000	0
Banksaldi	0	2.801.847
Overige schulden	8.409.105	7.468.742
Overlopende passiva	<u>5.650.668</u>	<u>5.550.300</u>
TOTAAL PASSIVA	107.484.147	106.756.805
Gewaarborgde geldleningen	0	5.298.806

TOELICHTING

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Kosten van onderzoek en ontwikkeling worden ten laste van de exploitatie gebracht. Hiervan kan om budgettaire redenen bij raadsbesluit worden afgeweken. Indien geactiveerd worden de kosten van onderzoek en ontwikkeling gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling worden lineair in vijf jaar afgeschreven.

Bijdragen aan activa van derden worden gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. Ze worden afgeschreven als ware het actief waarvoor de bijdrage wordt verstrekt in bezit van de gemeente.

Materiële vaste activa met een economisch nut

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Bijdragen uit reserves worden niet in mindering gebracht op het investeringsbedrag, maar vallen vrij met jaarlijkse termijnen gelijk aan de afschrijvingsperiode van het actief.

Materiële vaste activa met een verkrijgings- of vervaardigingsprijs van minder dan € 10.000,00 of een gebruiksduur van minder dan drie jaar worden niet geactiveerd, met uitzondering van gronden en terreinen.

In afwijking hiervan kunnen tractiemiddelen en machines met een waarde van minder dan € 10.000,00 om bedrijfseconomische redenen wel geactiveerd worden.

De investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming over het algemeen lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur. Bij tractiemiddelen en machines wordt rekening gehouden met een eventuele restwaarde. Voor investeringen in gebouwen (met uitzondering van onderwijsgebouwen), rioleringen en kunstgrasvelden wordt de componentenbenadering toegepast. Annuïtaire afschrijvingen worden toegepast bij investeringen met betrekking tot meerjarenprogramma's vervangingsinvesteringen. Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

- gronden en terreinen	n.v.t.
- bedrijfsgebouwen	15-40
- grond-, weg- en waterbouwkundige werken	15-60
- vervoermiddelen	3-10
- machines, apparaten en (technische)installaties	3-40
- overige	3-20

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd, onder aftrek van bijdragen van derden. Bijdragen uit reserves worden niet in mindering gebracht op het investeringsbedrag, maar vallen vrij met jaarlijkse termijnen gelijk aan de afschrijvingsperiode van het actief. De investeringen worden lineair afgeschreven in 10 tot 30 jaar. Annuïtaire afschrijvingen worden toegepast bij investeringen met betrekking tot meerjarenprogramma's vervangingsinvesteringen.

Financiële vaste activa

Leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel daalt tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden of wordt een voorziening gevormd.

Vlottende activa

Voorraden

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken) alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van geschatte inningskansen.

Liquide middelen

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Reserves

De fictieve rentebaten (3% bespaarde rente) van reserves worden als bate verantwoord op Algemene dekkingsmiddelen.

De fictieve rentebaten van een deel van de bestemmingsreserves worden aan deze reserves toegevoegd via resultaatbestemming.

Voorzieningen

De fictieve rentebaten (3% bespaarde rente) van voorzieningen worden als bate verantwoord op Algemene dekkingsmiddelen, met uitzondering van voorzieningen die op contante waarde zijn gewaardeerd.

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. Deze contante waarde wordt jaarlijks bepaald.

De voorziening Onderhoud begraafplaatsen is eveneens gebaseerd op contante waarden.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

Boekwaarde 31 december 2017	€ 2.627.290,00
Investerings	" 587.220,00
Afschrijvingen	" 181.450,00 -/-
Boekwaarde 31 december 2018	<u>€ 3.033.060,00</u>

De post immateriële activa kan als volgt worden gespecificeerd.

	Boekwaarde 31-12-2017	Investerings	Desinves- teringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2018
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.627.290	587.220	-	181.450	-	-	3.033.060
Totalen	2.627.290	587.220	-	181.450	-	-	3.033.060

Toelichting immateriële vaste activa

De bijdrage aan activa in eigendom van derden betreft een afrekening van de provincie Groningen voor aansluitingen op de provinciale weg N366.

Materiële vaste activa

Investerings met een economisch nut

Boekwaarde 31 december 2017	€ 46.648.136,00
Investerings	" 2.705.016,00
Afschrijvingen	" 2.399.066,00 -/-
Bijdragen van derden	" 1.245.293,00 -/-
Afwaarderingen	" 167.266,00 -/-
Boekwaarde 31 december 2018	<u>€ 45.541.527,00</u>

De post investeringen met een economisch nut kan als volgt worden gespecificeerd.

	Boekwaarde 31-12-2017	Investerings	Desinves- teringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2018
Gronden en terreinen	2.816.987	209.276	-	8.107	102.123	-	2.916.033
Woonruimten	325.000	-	-	-	-	-	325.000
Bedrijfsgebouwen	39.017.638	2.101.149	-	1.773.608	1.145.300	167.266	38.032.613
Grond- weg en water- bouwkundige werken	2.457.451	-	-	142.764	-	-	2.314.687
Vervoermiddelen	-	-	-	-	-	-	-
Machines, apparatuur en installaties	235.818	-	-	28.033	-	-	207.785
Overige materiële vaste activa	1.795.242	394.591	-	446.554	2.130-	-	1.745.409
Totalen	46.648.136	2.705.016	-	2.399.066	1.245.293	167.266	45.541.527

Toelichting economisch nut

De investeringen in gronden en terreinen betreffen:

- strategische grondaankoop	€	60.000,00
- verwerving gronden in het kader van de gebiedsontwikkeling Msk	"	<u>149.276,00</u>
	€	209.276,00

Voor het project Gebiedsontwikkeling Musselkanaal is een voorschot op de provinciale subsidie ontvangen, hiervan is € 102.123,00 in mindering op de boekwaarden gebracht.

De boekwaarde van de woonruimten betreft de woning aan de Burgemeester van Sevenhovenstraat 84 te Stadskanaal.

De investeringen in bedrijfsgebouwen betreffen:

- vervangingsinvesteringen*	€	129.278,00
- nieuwbouw nieuwe onderwijsvoorziening Stadskanaal	"	594.049,00
- renovatie wijkcentrum Cereswijk	"	372.029,00
- verwerving panden in het kader van de centrumontwikkeling Skn	"	<u>1.005.794,00</u>
totaal	€	2.101.149,00

*zie de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Van de bijdragen van derden heeft € 134.650,00 betrekking op de bouw van de nieuwe onderwijsvoorziening en € 60.650,00 op de verkoop van het gebouw Schoolstraat 110 te Musselkanaal. Voor het project Centrumontwikkeling Stadskanaal is een voorschot van € 950.000,00 op de provinciale subsidie ontvangen, dit bedrag is in mindering op de boekwaarde gebracht.

De afwaarderingen betreffen de boekwaarden van een voormalige basisschool in verband met sloop ten behoeve van de bouw van de nieuwe onderwijsvoorziening.

De investeringen in overige materiële vaste activa betreffen:

- inventaris gymzaal Kolkweg	€	47.776,00
- automatisering	"	<u>346.815,00</u>
totaal	€	394.591,00

De bijdragen van derden betreft een correctie op de bijdrage 2017 van ondernemers voor de herinrichting van het Menistenplein.

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Boekwaarde 31 december 2017	€	29.006.401,00
Investerings	"	485.834,00
Afschrijvingen	"	<u>428.615,00 -/-</u>
Boekwaarde 31 december 2018	€	<u>29.063.620,00</u>

De post investeringen met een economisch nut waarvoor, ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven kan als volgt worden gespecificeerd.

	Boekwaarde 31-12-2017	Investerings	Desinves- terings	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaar- derings	Boekwaarde 31-12-2018
Bedrijfsgebouwen	51.749	-	-	5.585	-	-	46.164
Grond- weg en water- bouwkundige werken	28.891.287	485.834	-	408.247	-	-	28.968.874
Machines, apparatuur en installaties	63.365	-	-	14.783	-	-	48.582
Overige materiële vaste activa	-	-	-	-	-	-	-
Totalen	29.006.401	485.834	-	428.615	-	-	29.063.620

Toelichting economisch nut heffingen

De investeringen in grond- weg- en waterbouwkundige werken hebben betrekking op rioleringen. Dit bedrag is als volgt te specificeren:

- maatregelen wateroverlast*	€	4.000,00
- relining/vervangingen*	"	474.834,00
- overige vervangingen/uitbreidingen	"	7.000,00
totaal	€	485.834,00

*zie de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Boekwaarde 31 december 2017	€	8.893.670,00
Investerings	"	2.060.588,00
Afschrijvingen	"	292.664,00 -/-
Bijdragen van derden	"	31.031,00 -/-
Boekwaarde 31 december 2018	€	10.630.563,00

De post investeringen met een maatschappelijk nut kan als volgt worden gespecificeerd.

	Boekwaarde 31-12-2017	Investerings	Desinves- terings	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaar- derings	Boekwaarde 31-12-2018
Grond- weg en water- bouwkundige werken	8.880.468	2.060.588	-	292.142	31.031	-	10.617.883
Overige materiële vaste activa	13.202	-	-	522	-	-	12.680
Totalen	8.893.670	2.060.588	-	292.664	31.031	-	10.630.563

Toelichting maatschappelijk nut

De investeringen in grond- weg- en waterbouwkundige werken betreffen:

- (her)inrichting/reconstructie wegen/pleinen	€	303.640,00
- vervangingen bruggen/damwanden/beschoeiingen*	"	322.581,00
- vervanging openbaar groen*	"	22.108,00
- vervangingen openbare verlichting*	"	1.074.324,00
- verkeersmaatregelen	"	213.324,00
- herinrichting centrumontwikkeling Stadskanaal	"	13.401,00
- herinrichting gebiedsontwikkeling Musselkanaal	"	111.210,00
totaal	€	2.060.588,00

*zie de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Van de bijdragen van derden heeft een bedrag van -/- € 78.969,00 betrekking op afrekening van de bijdrage voor een investering in infrastructurele werken in voorgaande jaren. Een bedrag van € 110.000,00 betreft de provinciale subsidie voor het project Gebiedsontwikkeling Musselkanaal.

Reserves

Een deel van de kapitaallasten (afschrijvingen en rente) van de investeringen worden gedekt uit de bestemmingsreserve Bijdragen in kosten activa. De stand van deze bestemmingsreserve bedraagt per 31 december 2018 € 12.029.132,00.

Het aantal termijnen waarmee de bestemmingsreserve bijdragen in kosten vaste activa jaarlijks wordt verminderd is gelijk aan de afschrijvingstermijnen van de activa waarvoor deze specifieke bestemmingsreserve is gevormd.

Financiële vaste activa

Boekwaarde 31 december 2017	€ 4.744.910,00
Investerings	" 904.852,00
Aflossingen	" 383.348,00 -/-
Boekwaarde 31 december 2018	€ 5.266.414,00

De post financiële vaste activa kan als volgt worden gespecificeerd.

	Boekwaarde 31-12-2017	Investerings	Desinves- terings	Aflossingen	Afwaar- derings	Boekwaarde 31-12-2018
Kapitaalverstrekkingen	650.740	-	-	-	-	650.740
Leningen	1.329.232	-	-	-	-	1.329.232
Overige langlopende schulden	2.764.938	901.519	-	383.348	-	3.283.109
Overige uitzettingen	-	3.333	-	-	-	3.333
Totalen	4.744.910	904.852	-	383.348	-	5.266.414

Kapitaalverstrekkingen

De kapitaalverstrekkingen kunnen als volgt worden gespecificeerd.

	Boekwaarde 31-12-2017	Investerings	Desinves- terings	Aflossingen	Afwaar- derings	Boekwaarde 31-12-2018
<i><u>Deelnemingen:</u></i>						
NV Bank Nederlandse Gemeenten	68.349	-	-	-	-	68.349
Enexis Holding NV*	568.464	-	-	-	-	568.464
Publiek belang electriciteits productie BV	1	-	-	-	-	1
Vordering op Enexis BV	76	-	-	-	-	76
Verkoop vennootschap BV (Deelnemingen)	76	-	-	-	-	76
CBL Vennootschap BV	76	-	-	-	-	76
Claim staat vennootschap BV	76	-	-	-	-	76
Golfbaan Gasselte	2.269	-	-	-	-	2.269
NV Waprog	6.353	-	-	-	-	6.353
Micro financiering	5.000	-	-	-	-	5.000
	650.740	-	-	-	-	650.740

* Op 30 september 2009 zijn de aandelen Essent verkocht. De gemeente blijft aandeelhouder van het netwerkbedrijf (Enexis Holding NV). In verband met de verkoop en zekerheidstellingen zijn er een aantal nieuwe vennootschappen opgericht. Zie voor meer informatie de paragraaf Verbonden partijen.

Leningen aan deelnemingen

De leningen kunnen als volgt worden gespecificeerd.

	Boekwaarde 31-12-2017	Investerings	Desinves- teringen	Aflossingen	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2018
<i>Deelnemingen:</i>						
Vordering op Enexis BV*	1.329.232	-	-	-	-	1.329.232
Totalen	1.329.232	-	-	-	-	1.329.232

Overige langlopende leningen

De leningen kunnen als volgt worden gespecificeerd.

	Boekwaarde 31-12-2017	Investerings	Desinves- teringen	Aflossingen	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2018
Hypothecaire leningen ambtenaren	44.046	-	-	4.338	-	39.708
Renteloze geldlening PC ambtenaren	18.260	13.252	-	16.169	-	15.343
Startersleningen	2.094.383	516.578	-	263.218	-	2.347.743
Duurzaamheidsleningen	608.249	371.688	-	99.622	-	880.315
Totalen	2.764.938	901.518	-	383.347	-	3.283.109

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

Onderhanden werk betreft de complexen Molenwijk, Mussel, Blauwe Kamer fase 1, Schoolkade 95-96 Tuinlaan, en overige gronden.

Toelichting

Voor de (verwachte) tekorten van het onderhanden werk is een voorziening aanwezig van € 536.000,00. Voor de overige gronden is een voorziening aanwezig van € 63.000,00. De bedragen zijn in mindering gebracht op de boekwaarden.

In 2018 is er € 175.000,00 afgewaardeerd op de voorraden.

Door een wijziging in de BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) zijn wij verplicht om tussentijds winst te nemen. De commissie BBV stelt dat de winst moet worden verantwoord naar rato van de voortgang van het project. De voortgang wordt berekend naar mate waarin de kosten en opbrengsten zijn gerealiseerd. De gehanteerde methode wordt Percentage of completion (POC) genoemd. Op basis van deze POC-methode ontstaat er in 2018 voor het project Molenwijk een te nemen winstbedrag van € 99.500,00.

De post Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie bestaat uit:

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
Bouwgronden in exploitatie	€ 624.566,00	€ 1.207.486,00
Overige gronden	" 482.795,00	" 482.451,00
	<u>€ 1.107.361,00</u>	<u>€ 1.689.937,00</u>

Voor een nadere toelichting van de voorraden en de afwaarderingen wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

Vorderingen

Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Het saldo bedraagt per 31 december 2018 € 0,00.

Het drempelbedrag en de benutting van het drempelbedrag in het kader van het schatkistbankieren zijn als volgt.

Drempelbedrag € 830.424,00

Benutting drempelbedrag

Kwartaal 1 € 120.024,00

Kwartaal 2 € 80.990,00

Kwartaal 3 € 65.731,00

Kwartaal 4 € 128.925,00

De toelichting met betrekking tot het schatkistbankieren is opgenomen in de paragraaf Financiering.

Overige vorderingen

De overige vorderingen kunnen als volgt worden gespecificeerd.

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
Sociale voorzieningen	€ 2.686.433,00	€ 2.969.004,00
Voorziening dubieus sociale voorzieningen	" 1.132.000,00/-	" 1.321.000,00/-
Belastingen	" 560.598,00	" 650.133,00
Voorziening dubieus belastingen	" 260.123,00/-	" 286.000,00/-
Overige	" 1.092.937,00	" 1.358.336,00
Voorziening dubieus overige	" 57.500,00/-	" 64.000,00 -/-
	€ 2.890.345,00	€ 3.306.473,00

Overlopende activa

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
Nog te ontvangen bedragen Rijk	€ 80.729,00	€ 130.825,00
Nog te ontvangen bedragen overige overheden	" 2.033.343,00	" 1.048.164,00
Overige nog te ontvangen bedragen	" 2.225.354,00	" 2.911.855,00
Overige overlopende activa	" 294.603,00	" 0,00
	€ 4.634.029,00	€ 4.090.844,00

PASSIVA

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Algemene reserve

De algemene reserve kan als volgt worden gespecificeerd.

Stand per 31 december 2017		€ 12.156.150,00
<i>Onttrekkingen</i>		
Rekeningresultaat 2017	€ 282.893,00	
Afwaardering grondexploitatie	<u>" 75.299,00</u>	
		" 358.192,00 -/-
Stand per 31 december 2018		€ 11.797.958,00

Bestemmingsreserves

In 2018 hebben de volgende mutaties plaatsgevonden.

Stand per 31 december 2017		€ 40.798.672,00
Toevoegingen (rente)		" 349.592,00
Toevoegingen (overig)		" 1.672.269,00
Onttrekkingen		" 3.307.520,00 -/-
Verminderings in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd		" 1.023.275,00 -/-
Vrijval		<u>" 247,00 -/-</u>
Stand per 31 december 2018		€ 38.489.491,00

Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Het resultaat 2018 bedraagt € 2.313.515,00 nadelig. Conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten is dit saldo nog niet in de jaarrekening verwerkt. Het resultaat moet namelijk afzonderlijk uit de balans blijken.

Voorzieningen

Stand per 31 december 2017		€ 7.443.287,00
Toevoegingen		" 1.216.826,00
Aanwendungen		<u>" 2.303.677,00 -/-</u>
Stand 31 december 2018		€ <u>6.356.436,00</u>

Nadere specificatie per bestemmingsreserve en voorziening

	Toelichting	Stand per 31-12-2017	Rente 2018	Toevoegingen 2018	Onttrekkingen/ aanwendungen 2018	Vrijval 2018	Stand per 31-12-2018	
BESTEMMINGSRESERVES								
<i>Beklemd</i>								
	Verkoop aandelen Essent	Inkomensfunctie	12.899.508				12.899.508	
	Bijdragen in kosten activa	Dekking van kapitaallasten	11.548.738	346.462	1.157.206	1.023.275	12.029.132	
<i>Overig</i>								
	Incidentele bestedingen	Buffer incidenteel nieuw beleid	1.370.532		767.166		603.365	
	Friciekosten	Egalisatiereserve	104.328	3.130	66.848		40.610	
	KCC	Budget uitvoeringskosten	66.260				66.260	
	Sociaal domein	Budget uitvoeringskosten	2.086.950		1.242.288		844.662	
	Sportvelden	Egalisatiereserve kapitaallasten renovaties	157.311	16.692	38.750		135.253	
	Invoering Participatiewet	Budget uitvoeringskosten	208.080				208.080	
	Monumenten	Egalisatiereserve restauratiekosten	113.306				113.306	
	Stedelijke vernieuwing	Budget uitvoeringskosten	5.911.591	443.024	699.121		5.655.494	
	Vervangingsinvest. (Stads)kanaal	Dekking kosten vervangingen	4.641.210		322.581		4.318.629	
	Duurzame energie	Budget uitvoeringskosten	62.458		4.402		58.056	
	Werkgelegenheid	Buffer (incidentele) uitvoeringskosten	103.050		5.358		97.692	
	Afvalstoffenheffing	Egalisatiereserve tarieven	509.607	29.344			538.951	
	Kunst	Buffer (incidentele) kosten	247			247	0	
	Grondexploitatie - bovenwijkse voorzien.	Buffer uitvoeringskosten	60.994		60.994		0	
	Riolering	Egalisatiereserve tarieven	671.831		68.159		603.672	
	Egalisatiefonds	Egalisatiereserve kapitaallasten	175.102	11.898	9.168		177.831	
	Voorstellingenbudget	Egalisatiereserve programmabudget	22.685		22.685		0	
	Sponsorgelden	Buffer (incidentele) kosten	38.019	14.105			52.124	
	Egalisatie onderhoud	Egalisatiereserve onderhoudskosten	46.865				46.865	
			40.798.672	349.592	1.672.269	4.330.794	247	38.489.491
VOORZIENINGEN								
	Pensioenverplichtingen wethouders	Voorzienbare verplichtingen	3.498.914		90.739	167.879	3.421.774	
	Onderhoud begraafplaatsen	Egalisatievoorziening	1.979.229	59.377	274.178	193.589	2.119.194	
	Wachtgeldverplichtingen wethouders	Voorzienbare verplichtingen	0		792.532	150.995	641.537	
	Mercurius Business Park	Voorzienbare verplichtingen	1.791.214			1.791.214	0	
	Sanering v.m. gasfabriekterrein	Bestemmingsgebonden middelen van derden	173.930				173.930	
			7.443.287	59.377	1.157.449	2.303.677	0	6.356.436

Toelichting voorzieningen

Als gevolg van het vertrek van twee wethouders, alsmede het vertrek van de burgemeester, is er in 2018 de verplichting tot het uitbetalen van wachtgeld ontstaan. De noodzakelijke wachtgeldverplichting bedraagt € 642.000,00. Om de lasten van de pensioenverplichtingen aan wethouders af te dekken is een voorziening van € 3,5 miljoen noodzakelijk.

In verband met de procedure inzake de sanering van het voormalig gasterrein is van de ondernemer een bedrag van € 174.000,00 ontvangen. Er is besloten om voor dit bedrag een voorziening (bestemmingsgebonden middelen van derden) te treffen voor de kosten van (een deel van) de hersanering.

Vaste schulden

Onderhandse leningen van binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen

Stand 31 december 2017	€ 10.000.000,00
Aflossingen	" 400.000,00
Stand 31 december 2018	€ 9.600.000,00

Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen

Stand 31 december 2017	€ 20.820.000,00
Aflossingen	" 1.340.000,00 -/-
Stand 31 december 2018	€ 19.480.000,00

De totale rentelasten over de opgenomen langlopende geldleningen bedragen € 904.998,00.

Deze lasten zijn in de rekening van baten en lasten verantwoord.

De aflossingsverplichting voor 2018 bedraagt € 1.740.000,00.

VLOTTENDE PASSIVA

Overige schulden

De overige schulden kunnen als volgt worden gespecificeerd.

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	€ 153.786,00	€ 0,00
Crediteuren	" 8.255.319,00	" 7.468.742,00
Totaal	€ 8.409.105,00	€ 7.468.742,00

Overlopende passiva

De overlopende passiva kunnen als volgt worden gespecificeerd.

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
Ontvangen voorschotbedragen van het Rijk voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	€ 190.971,00	€ 28.331,00
Ontvangen voorschotbedragen van overige Nederlandse overheidslichamen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	" 469.298,00	" 1.102.512,00
Nog te betalen bedragen Rijk	" 5.009,00	" 4.107,00
Nog te betalen bedragen overige overheden	" 1.999.281,00	" 2.014.151,00
Vooruitontvangen overige overheden	" 31.242,00	" 90.787,00
Overige overlopende passiva	" 2.954.867,00	" 2.310.412,00
Totaal	€ 5.650.668,00	€ 5.550.300,00

De post ontvangen voorschotbedragen van het Rijk voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel kan als volgt worden gespecificeerd.

	Stand 31-12-2017	Toevoegingen	Bestedingen	Stand 31-12-2018
Subsidie gevelmaatregelen	28.331	180.490	17.850	190.971
Totalen	28.331	180.490	17.850	190.971

De post ontvangen voorschotbedragen van overige Nederlandse overheidslichamen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel kan als volgt worden gespecificeerd.

	Stand 31-12-2017	Toevoegingen	Bestedingen	Stand 31-12-2018
Sluitende aanpak jongeren	18.925	6.440	3.782	21.583
OGGz, verslavingszorg en maatschappelijke opvang	302.911	-	205.177	97.734
ISV Bodemmodule	1.710	-	-	1.710
Gebiedsontwikkeling Musselkanaal	778.966	-	430.695	348.271
Totalen	1.102.512	6.440	639.654	469.298

GEWAARBORGDE GELDLENINGEN

Het bedrag voor nog uitstaande geldleningen aan derden, waarvoor wij borg of mede-borg staan, bedraagt per 31 december 2018 € 4.973.278,00 (31 december 2017 € 5.298.806,00). Conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten is dit bedrag aan de passiefzijde van de balans (buiten de balanstelling om) opgenomen.

	Oorspronkelijk bedrag	Percentage borg	Restant per 31-12-2017	Restant per 31-12-2018
Onderwijsinstelling	1.860.499	100%	558.150	496.133
Maatschappelijke instellingen	481.007	100%	15.839	8.088
Zorginstellingen	11.443.674	100%	4.724.817	4.469.057
Totalen	13.785.180		5.298.806	4.973.278

Voor een nadere onderbouwing van de risico's die de gemeente loopt wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen.

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

Onderstaand is een aantal verplichtingen opgenomen waaraan (meerjarige) financiële verplichtingen zijn verbonden. Als ondergrens voor het opnemen van een verplichting is een bedrag van afgerond € 500.000,00 (cumulatief) gehanteerd.

Activering van bijstandsgerechtigden

Met een re-integratiebedrijf is een contract afgesloten voor de re-integratie van bijstandsgerechtigden. Dit contract loopt tot 31 december 2018 en is verlengd tot en met 2019. Met dit contract is in 2019 een bedrag van € 900.000,00 gemoeid.

Integrale Schuldhulpverlening

Met de Gemeentelijke Kredietbank Drenthe is een raamovereenkomst voor de integrale schuldhulpverlening afgesloten. Deze overeenkomst loopt tot 30 juni 2023. Voor 2019 is een bedrag geraamd van € 540.000,00.

Huishoudelijke Verzorging

In het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning zijn met 5 partijen overeenkomsten afgesloten voor huishoudelijke hulp. Deze overeenkomsten hebben een looptijd tot 1 januari 2018 en zijn verlengd tot en met 2019. Totaal is ten aanzien van dit onderwerp in 2019 een bedrag geraamd van € 3.100.000,00.

Wmo hulpmiddelen

Met betrekking tot de Wmo hulpmiddelen heeft in 2016 een nieuwe aanbesteding plaats gevonden. Met het nieuwe contract, dat eindigt op 30 juni 2020, is in 2019 een bedrag van ongeveer € 637.000,00 gemoeid.

Ommelandersamenwerkingsmodel

In de loop van 2015 hebben 12 Groninger gemeenten besloten om de opdracht gezamenlijk aan te besteden in het kader van het Ommelandersamenwerkingsmodel. Met betrekking tot deze opdracht zijn met 35 zorgaanbieders overeenkomsten afgesloten. Met deze overeenkomsten is in 2019 een totaal bedrag gemoeid van ongeveer € 3.100.000,00.

Jeugdzorg

De inkoop van de intensieve en flexibele jeugdhulp en het beheer van de afgesloten overeenkomsten hebben de 20 Groninger gemeenten belegd bij de RIGG (Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten). Voor onze gemeente gaat het voor 2019 om een bedrag van ongeveer € 10,5 miljoen aan in te kopen jeugdhulp door de RIGG.

Budgetsubsidie Stichting Welstad

Stichting Welstad ontvangt op basis van de offerte Welzijnsvoorzieningen 2016-2019 budgetsubsidie. Voor 2019 ontvangt Stichting Welstad € 3.069.900,00.

Inzamelen afval

Op 1 januari 2019 is een nieuwe overeenkomst in werking getreden na het afronden van een Europese aanbesteding. De overeenkomst loopt tot 31 december 2022. Hiermee is jaarlijks een bedrag gemoeid van € 568.500,00.

Verwerken afval

Via de gemeenschappelijke regeling SOZOG zijn verplichtingen aangegaan voor de verwerking van (grof) huishoudelijk afval. Op 1 juli 2016 is de nieuwe verwerkingsovereenkomst gestart. Met deze verplichting is jaarlijks afhankelijk van de aangeleverde hoeveelheid een bedrag van circa € 577.000,00 gemoeid. De verplichting eindigt op 31 december 2021 en kan nog verlengd worden met 2 x 3 jaar.

B. Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en toelichting

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING 2018

Programma	Omschrijving	Lasten				Baten			
		Geraamd voor wijziging	Geraamd na wijziging	Gerealiseerd bedrag	Verschil raming realisatie	Geraamd voor wijziging	Geraamd na wijziging	Gerealiseerd bedrag	Verschil raming realisatie
1	Welzijn en zorg	19.587.063	20.378.077	19.365.433	1.012.644	1.578.290	1.686.838	1.554.977	-131.861
2	Wonen en Voorzieningen	13.679.271	16.452.281	14.799.333	1.652.948	1.561.120	3.131.380	1.983.969	-1.147.411
3	Jeugd en Educatie	14.403.786	16.944.915	17.564.232	-619.317	449.760	724.760	632.645	-92.115
4	Economie en Arbeidsmarkt	40.083.134	41.773.305	39.934.776	1.838.529	14.257.976	15.145.814	15.164.369	18.555
5	Ruimte en Milieu	7.411.966	9.221.673	9.403.395	-181.722	6.645.993	8.111.693	8.288.046	176.353
6	Bestuur en Dienstverlening	4.562.141	5.426.809	5.484.515	-57.706	527.400	527.400	572.058	44.658
	Totaal programma's	99.727.361	110.197.060	106.551.684	3.645.376	25.020.539	29.327.885	28.196.063	-1.131.822
	Algemene dekkingsmiddelen								
	-lokale heffingen	99.515	99.814	107.887	-8.073	6.527.252	6.465.152	6.398.122	-67.030
	-algemene uitkeringen	4.500	4.500	4.668	-168	73.762.000	74.506.000	74.462.221	-43.779
	-dividend							462.241	462.241
	-saldo financieringsfunctie	-118.512	-118.512	7.872	-126.384	180.662	180.662	184.182	3.520
	-overige	744.348	836.323	551.213	285.110	2.266.684	2.348.925	1.941.248	-407.677
		729.851	822.125	671.640	150.485	82.736.598	83.500.739	83.448.013	-52.726
	Overhead	8.800.108	9.032.585	9.357.465	-324.880	126.610	126.610	238.718	112.108
	Onvoorzien	36.000	32.500		32.500				
	Totaal baten en lasten	109.293.320	120.084.270	116.580.789	3.503.481	107.883.747	112.955.234	111.882.795	-1.072.439

Programma	Omschrijving	Lasten				Baten			
		Geraamd voor wijziging	Geraamd na wijziging	Gerealiseerd bedrag	Verschil raming realisatie	Geraamd voor wijziging	Geraamd na wijziging	Gerealiseerd bedrag	Verschil raming realisatie
	Mutaties reserves								
1	Welzijn en zorg					898.550	1.077.184	907.212	-169.972
2	Wonen en Voorzieningen	1.055.145	4.426.866	1.640.795	2.786.072	1.133.634	5.648.744	2.118.924	-3.529.820
3	Jeugd en Educatie					550.924	524.286	474.619	-49.667
4	Economie en Arbeidsmarkt			2.130	-2.130	611.675	2.188.701	638.856	-1.549.845
5	Ruimte en Milieu			128.844	-128.844	244.833	526.683	297.478	-229.205
6	Bestuur en Dienstverlening								
	Algemene dekkingsmiddelen	374.690	657.583	632.485	25.098	11.305	294.198	261.437	-32.761
	Overhead					88.966	88.966	90.208	1.242
	Totaal mutaties reserves	1.429.835	5.084.449	2.404.254	2.680.195	3.539.887	10.348.762	4.788.733	-5.560.029
	Resultaat	110.723.155	125.168.719	118.985.043	6.183.676	111.423.634	123.303.996	116.671.527	-6.632.469

122

	Geraamd na wijziging	Gerealiseerd bedrag	Verschil raming realisatie
Totaal lasten	120.084.270	116.580.789	3.503.481
Totaal baten	112.955.234	111.882.795	-1.072.439
Saldo van baten en lasten	-7.129.036	-4.697.994	2.431.042
Totaal mutatie reserves lasten	5.084.449	2.404.254	2.680.195
Totaal mutatie reserves baten	10.348.762	4.788.733	-5.560.029
Saldo mutaties reserves	5.264.313	2.384.479	-2.879.834
Resultaat lasten	125.168.719	118.985.043	6.183.676
Resultaat baten	123.303.996	116.671.527	-6.632.469
Saldo resultaat	-1.864.723	-2.313.515	-448.792

Toelichting

Resultaat

Voor een analyse van de afwijkingen tussen begroting en rekening verwijzen wij u naar hoofdstuk 1 Algemeen beeld, onderdeel F en hoofdstuk 3 Jaarverslag, onderdeel programmaverantwoording.

Overzicht van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien

In de begroting voor het jaar 2018 is een raming voor onvoorzien opgenomen van € 36.000,00. Van dit bedrag is in de najaarsnota 2018 € 3.500,00 ingezet.

Overzicht van incidentele baten en lasten

Programma	Omschrijving	Incidentele Lasten	Incidentele Baten
1	Welzijn en Zorg		
	Opvang en beschermd wonen	38.000	417.506
	Eerstelijnsloket jeugd	194.954	
	Voorzieningen gehandicapten	13.363	
	Huishoudelijke hulp	13.363	
	Begeleid, kortd. verblijf, pers. verz.	13.363	
	Sociaal cultureel werk	227.794	28.767
	Volksgesondheid	12.000	
		512.837	446.273
2	Wonen en Voorzieningen		
	Bibliotheek	3.300	
	Stimulering kunst en cultuur	5.000	
	Theater Geert Teis	9.168	
	Musea		40.000
	Wegen buiten de bebouwde kom	73.133	
	Openbaar vervoer	10.000	
	Beleidsontwikkeling sport	16.000	1.000
	Binnensportaccommodaties		
	Buitensportaccommodaties	128.350	
	Zwembaden	17.890	
	Centrumontwikkeling Stadskanaal	406.324	
	Gebiedsontwikkeling Musselkanaal	173.483	180.318
	Volkshuisvesting	35.277	
Basisregistratie Adressen Gebouwen	10.000		
		887.925	221.318
3	Jeugd en Educatie		
	Lokaal onderwijsbeleid	2.564	
	Onderwijshuisvesting	320.382	121.000
	Indiv.voorzien.en opvang jeugd	75.044	
		397.990	121.000
4	Economie en Arbeidsmarkt		
	Beleidsontwikkeling recreatie/toerisme	7.559	
	Re-integratie	17.000	
	Economische beleidsadviering	5.358	
	Centrumontwikkeling Stadskanaal	21.778	
	Gebiedsontwikkeling Musselkanaal	34.923	38.253
		86.618	38.253

Overzicht van incidentele baten en lasten

Programma	Omschrijving	Incidentele Lasten	Incidentele Baten
5	Ruimte en Milieu		
	Afval	82.255	153
	Riolering	143.237	
	Bouwvergunningen	96.863	
	Wet bodembescherming - gasfabrieksterrein	44.174	22.087
	Energiebeleid	23.478	
	Wet bodembescherming	1.298.268	1.306.752
	Bestemmings- en structuurplannen	17.665	
	Grondexploitatie - afwaarderingen	174.798	99.500
		1.880.738	1.428.492
6	Bestuur en Dienstverlening		
	Raad	25.277	
	Raadsgriffie	9.815	
	Burgerlijke stand	4.550	
	Rijbewijzen	4.550	
	College	833.328	
		877.520	0
	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien		
	Centrumontwikkeling Stadskanaal	1.652	34.414
	Gemeentelijke eigendommen	60.650	75.000
	Overhead	66.848	
		129.151	109.414
	Totaal programma's	4.772.779	2.364.750

Overzicht van incidentele baten en lasten

Programma	Omschrijving	Incidentele Lasten	Incidentele Baten
	Mutaties reserves		
1	Eerstelijnsloket jeugd/wmo		184.838
1	Voorzieningen gehandicapten		13.363
1	Huishoudelijke hulp		418.363
1	Begeleid, kortd. verblijf, pers. verz.		13.363
1	Sociaal cultureel werk		105.927
2	Woonstraten	60.994	60.994
2	Wijkontsluitingswegen	52.556	52.556
2	Wegen buiten de bebouwde kom	587.220	660.353
2	Kunstwerken	322.581	322.581
2	Verkeersvoorzieningen	118.324	118.324
2	Buitensportaccommodaties		38.750
2	Stimulering kunst en cultuur		247
2	Theater Geert Teis		9.168
2	Centrumontwikkeling Stadskanaal	13.401	414.500
2	Gebiedsontwikkeling Musselkanaal		-6.289
2	Volkshuisvesting	241.679	35.277
3	Onderwijshuisvesting		49.536
3	Indiv.voorz.en opvang jeugd		13.362
4	Economische beleidsadviesing		5.358
4	Recreatie en toerisme	2.130	2.130
4	Centrumontwikkeling Stadskanaal		21.778
4	Gebiedsontwikkeling Musselkanaal		-3.330
5	Riolering		110.000
5	Wet bodembescherming		48.286
5	Grondexploitatie - afwaarderingen	99.500	174.798
AD	Algemene uitgaven	282.893	282.893
AD	Centrumontwikkeling Stadskanaal		-32.761
	Overhead		66.848
	Totaal mutaties reserves	1.781.278	3.181.213
	Totaal	6.554.058	5.545.963

Overzicht van structurele mutaties reserves

Programma	Omschrijving	Structurele Lasten	Structurele Baten
1	Welzijn en Zorg Lokaal sociaal beleid Sociaal cultureel werk		171.359
		0	171.359
2	Wonen en Voorzieningen Woonstraten Wegen buiten de bebouwde kom Kunstwerken Openbare verlichting Verkeersvoorzieningen Sport Kunst, muziek en cultuur Theater Geert Teis Musea Stedelijke vernieuwing	16.692 26.003 201.345	11.341 97.870 7.827 2.040 2.279 77.769 5.475 199.788 8.074
		244.039	412.462
3	Jeugd en Educatie Brede scholen Onderwijshuisvesting Kinderopvang		398.172 13.549
		0	411.720
4	Economie en Arbeidsmarkt Recreatie en toerisme Sociale werkvoorziening		13.920 599.000
		0	612.920
5	Ruimte en Milieu Afval Riolering Energiebeleid	29.344 41.841	1.833 4.402
		71.185	6.234
	Algemene dekkingsmiddelen Financiering en belegging Gemeentelijke eigendommen Overhead	349.592	11.305 23.360
		349.592	34.665
	Totaal	664.816	1.649.361

WNT-verantwoording 2018 Gemeente Stadskanaal

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op de gemeente Stadskanaal. Het voor de gemeente Stadskanaal toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2018 € 189.000,00 (Het algemeen bezoldigingsmaximum.).

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

bedragen x € 1	G.J. van der Zanden	K. Willems
Functiegegevens	Algemeen directeur / gemeentesecretaris	Raadsgriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 130.370	€ 87.965
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 18.267	15.157
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 148.638</i>	<i>103.122</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 189.000	€ 189.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	€ 148.638	€ 103.122
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017		
Aanvang en einde functievervulling in 2016	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Deeltijdfactor 2016 in fte	1,0	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	132.370	89.210
Beloningen betaalbaar op termijn	17.052	14.050
<i>Subtotaal</i>	<i>149.422</i>	<i>103.260</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	181.000	181.000
Totale bezoldiging 2017	149.422	103.260

C. Uitvoeringsinformatie

Verdelingsprincipe baten en lasten per taakveld - programma's

Taakveld	Omschrijving taakveld	Progr.	Omschrijving programma	Onderdeel	Omschrijving onderdeel	lasten	Baten
0.1	Bestuur	6	Bestuur en Dienstverlening	01.01	Raad en commissies	416.415,36	11.753,02
				01.02	College van burgemeester en wethouders	1.443.124,82	
				02.01	Bestuurlijke samenwerking	9.480,16	
				05.03	Lidmaatschap VNG	146.566,00	
				05.10	Onderzoeksfunctie	58.516,98	
				05.12	Raadsgriffie	118.592,89	
				06.01	Rechtsbescherming	13.762,91	
				66.02	Personeelskosten	176.828,25	
						2.383.287,37	11.753,02
Totaal taakveld						2.383.287,37	11.753,02
0.10	Mutaties reserves					2.404.253,81	4.788.732,52
						2.404.253,81	4.788.732,52
Totaal taakveld						2.404.253,81	4.788.732,52
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten						2.313.519,39
							2.313.519,39
Totaal taakveld							2.313.519,39
0.2	Burgerzaken	6	Bestuur en Dienstverlening	08.01	Burgerlijke stand	84.235,25	27.734,30
				08.03	Persoonsadministratie	39.876,66	35.825,59
				08.05	Reisdocumenten	171.984,26	301.898,08
				08.06	Rijbewijzen	85.741,27	170.138,35
				08.07	Verkiezingen	55.732,69	
				66.02	Personeelskosten	405.242,25	
						842.812,38	535.596,32
Totaal taakveld						842.812,38	535.596,32
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	AD	Algemene dekkingsmiddelen	59.03	Centrumontwikkeling Stadskanaal	1.652,39	34.413,78
				68.01	Gemeentelijke eigendommen (niet voor de openbare dienst)	264.637,51	156.515,51
						266.289,90	190.929,29
Totaal taakveld						266.289,90	190.929,29
0.4	Overhead					9.357.464,50	238.718,17
						9.357.464,50	238.718,17
Totaal taakveld						9.357.464,50	238.718,17
0.5	Treasury	AD	Algemene dekkingsmiddelen	63.01	Financiering en belegging	7.871,85	1.887.454,31
				67.02	Deelnemingen	19.304,04	462.240,56
						27.175,89	2.349.694,87
Totaal taakveld						27.175,89	2.349.694,87
0.61	OZB woningen	AD	Algemene dekkingsmiddelen	64.01	Belastingen	34.135,80	3.924.745,24
				64.02	Wet Waardering onroerende zaken	27.281,34	
				66.02	Personeelskosten	269.607,29	
						331.024,43	3.924.745,24
Totaal taakveld						331.024,43	3.924.745,24

Taakveld	Omschrijving taakveld	Progr.	Omschrijving programma	Onderdeel	Omschrijving onderdeel	lasten	Baten
0.62	OZB niet-woningen	AD	Algemene dekkingsmiddelen	64.01	Belastingen	20.911,57	2.379.267,96
				66.02	Personeelskosten	19.155,71	
						40.067,28	2.379.267,96
Totaal taakveld						40.067,28	2.379.267,96
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	AD	Algemene dekkingsmiddelen	65.01	Uitkeringen gemeentefonds		74.462.220,87
							74.462.220,87
Totaal taakveld							74.462.220,87
0.8	Overige baten en lasten	AD	Algemene dekkingsmiddelen	65.01	Uitkeringen gemeentefonds	4.668,00	
				67.01	Algemene inkomsten		47.046,40
						4.668,00	47.046,40
Totaal taakveld						4.668,00	47.046,40
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	5	Ruimte en Milieu	61.04	Brandbeveiliging	65.960,48	
				66.02	Personeelskosten	4.400,84	
						70.361,32	
		6	Bestuur en Dienstverlening	10.01	Brandweer	1.606.873,00	2.410,00
				10.02	Rampenbestrijding	109.638,58	
				66.02	Personeelskosten	15.528,85	
						1.732.040,43	2.410,00
Totaal taakveld						1.802.401,75	2.410,00
1.2	Openbare orde en veiligheid	1	Welzijn en Zorg	57.01	Lijkbezorging	9.200,18	
						9.200,18	
		6	Bestuur en Dienstverlening	11.01	Vergunningen APV en bijzondere wetten	17.156,65	11.816,60
				11.02	Openbare orde en veiligheid	103.430,45	6.900,00
				66.02	Personeelskosten	405.787,72	
		526.374,82	18.716,60				
Totaal taakveld						535.575,00	18.716,60
2.1	Verkeer en vervoer	2	Wonen en Voorzieningen	12.01	Wegbeheer	80.184,74	9.654,80
				12.02	Woonstraten	1.385.367,22	
				12.03	Wijkontsluitingswegen	143.034,08	
				12.04	Wegen buiten de bebouwde kom	766.012,80	
				12.05	Puin- en zandwegen	83.337,50	
				12.06	Vergunningen	17.222,50	29.150,00
				12.07	Kunstwerken	219.612,35	
				12.08	Gladheidsbestrijding	248.304,43	13.384,15
				13.01	Wijkbeheer	3.584.714,62	46.432,90
				14.01	Openbare verlichting	528.300,73	12.603,50
				15.01	Verkeersvoorzieningen	16.436,31	
				15.02	Verkeersveiligheid	20.550,34	
				15.03	Bewegwijzering	3.166,00	
				66.02	Personeelskosten	312.343,63	
				7.408.587,25	111.225,35		
5	Ruimte en Milieu	51.01	Afval	36.556,84	0,00		
		36.556,84	0,00				
Totaal taakveld						7.445.144,09	111.225,35

Taakveld	Omschrijving taakveld	Progr.	Omschrijving programma	Onderdeel	Omschrijving onderdeel	lasten	Baten
2.2	Parkeren	2	Wonen en Voorzieningen	15.04	Vergunningen		790,00
							790,00
Totaal taakveld							790,00
2.3	Recreatieve havens	4	Economie en Arbeidsmarkt	36.02	Vaarrecreatie	2.467,18	2.213,30
						2.467,18	2.213,30
Totaal taakveld						2.467,18	2.213,30
2.4	Economische havens en waterwegen	2	Wonen en Voorzieningen	12.07	Kunstwerken	12.808,08	
						12.808,08	
		4	Economie en Arbeidsmarkt	36.02	Vaarrecreatie	245.160,10	18.792,00
						245.160,10	18.792,00
		5	Ruimte en Milieu	66.02	Personeelskosten	1.892,25	
						1.892,25	
Totaal taakveld						259.860,43	18.792,00
2.5	Openbaar vervoer	2	Wonen en Voorzieningen	15.05	Openbaar vervoer	11.837,79	
				66.02	Personeelskosten	1.892,25	
						13.730,04	
Totaal taakveld						13.730,04	
3.1	Economische ontwikkeling	4	Economie en Arbeidsmarkt	07.03	Economische beleidsadviesing	5.357,50	
				66.02	Personeelskosten	26.882,45	
						32.239,95	
Totaal taakveld						32.239,95	
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	4	Economie en Arbeidsmarkt	59.04	Gebiedsontwikkeling Musselkanaal	18.071,20	18.401,20
						18.071,20	18.401,20
		5	Ruimte en Milieu	62.01	Grondexploitatie	1.729,71	59,80
						1.729,71	59,80
Totaal taakveld						19.800,91	18.461,00
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	4	Economie en Arbeidsmarkt	07.01	Bedrijfscontacten	379,43	
				07.04	Bedrijven Investeringszones (BIZ)	59.177,00	59.177,00
				16.01	Markten	36.710,78	38.475,36
				59.03	Centrumontwikkeling Stadskanaal	21.778,28	
				59.04	Gebiedsontwikkeling Musselkanaal	16.852,06	19.852,06
				66.02	Personeelskosten	124.396,17	
						259.293,72	117.504,42
		6	Bestuur en Dienstverlening	11.01	Vergunningen APV en bijzondere wetten		3.582,00
							3.582,00
Totaal taakveld						259.293,72	121.086,42

Taakveld	Omschrijving taakveld	Progr.	Omschrijving programma	Onderdeel	Omschrijving onderdeel	lasten	Baten		
3.4	Economische promotie	4	Economie en Arbeidsmarkt	07.02	Promotie en acquisitie	58.180,62	9.050,00		
				36.03	Beleidsontwikkeling recreatie/toerisme	35.461,62			
				66.02	Personeelskosten	47.667,87			
								141.310,11	9.050,00
		AD	Algemene dekkingsmiddelen	64.01	Belastingen	57,08	94.108,80		
				66.02	Personeelskosten	52,29			
						109,37	94.108,80		
Totaal taakveld						141.419,48	103.158,80		
4.2	Onderwijshuisvesting	3	Jeugd en Educatie	21.01	Onderwijshuisvesting	3.186.837,06	118.012,96		
				66.02	Personeelskosten	18.800,41			
						3.205.637,47	118.012,96		
Totaal taakveld						3.205.637,47	118.012,96		
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	3	Jeugd en Educatie	20.01	Lokaal onderwijsbeleid algemeen	155.682,02			
				20.02	Onderwijsachterstandenbeleid	469.626,00	448.643,34		
				20.03	Brede scholen	65.400,00			
				22.01	Leerlingenvervoer	426.884,54	6.353,52		
				23.01	Leerplicht	4.343,75	53.981,64		
				49.02	Peuterspeelzalen	431.403,85	5.208,79		
				66.02	Personeelskosten	311.878,56			
						1.865.218,72	514.187,29		
Totaal taakveld						1.865.218,72	514.187,29		
5.1	Sportbeleid en activering	2	Wonen en Voorzieningen	29.01	Beleidsontwikkeling sport	102.262,11	1.000,00		
				66.02	Personeelskosten	57.249,55			
						159.511,66	1.000,00		
Totaal taakveld						159.511,66	1.000,00		
5.2	Sportaccommodaties	2	Wonen en Voorzieningen	29.02	Binnensportaccommodaties	824.176,71	146.677,15		
				29.03	Buitensportaccommodaties	1.008.001,99	43.471,12		
				29.04	Zwembaden	376.986,08	31.850,00		
				66.02	Personeelskosten	56.786,40			
						2.265.951,18	221.998,27		
Totaal taakveld						2.265.951,18	221.998,27		
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2	Wonen en Voorzieningen	31.01	Kunstzinnige, muzikale en culturele vorming	432.655,67	21.537,41		
				31.02	Stimulering kunst en cultuur	37.198,39			
				31.04	Nationale feest- en gedenkdagen	2.563,27			
				32.01	Theater Geert Teis	1.828.466,18	1.092.156,19		
				66.02	Personeelskosten	16.900,76			
						2.317.784,27	1.113.693,60		
Totaal taakveld						2.317.784,27	1.113.693,60		
5.4	Musea	2	Wonen en Voorzieningen	33.01	Musea	95.751,00			
				33.02	Musea - Exploitatie gebouwen	35.899,46	46.411,07		
				66.02	Personeelskosten	5.451,87			
						137.102,33	46.411,07		
Totaal taakveld						137.102,33	46.411,07		

Taakveld	Omschrijving taakveld	Progr.	Omschrijving programma	Onderdeel	Omschrijving onderdeel	lasten	Baten
5.5	Cultureel erfgoed	2	Wonen en Voorzieningen	34.01	Monumenten	3.185,88	
				66.02	Personeelskosten	20.935,30	
						24.121,18	
Totaal taakveld						24.121,18	
5.6	Media	2	Wonen en Voorzieningen	25.01	Bibliotheek	830.055,00	22.400,00
				31.03	Lokale omroep	19.430,52	5.515,57
				66.02	Personeelskosten	16.355,61	
						865.841,13	27.915,57
Totaal taakveld						865.841,13	27.915,57
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2	Wonen en Voorzieningen	37.01	Speelplaatsen	2.818,84	
				66.02	Personeelskosten	15.799,19	
						18.618,03	
		4	Economie en Arbeidsmarkt	36.01	Openluchtrecreatie	54.963,79	11.533,16
				36.02	Vaarrecreatie	30.712,26	28.667,72
				85.676,05	40.200,88		
		5	Ruimte en Milieu	35.01	Natuur- en landschapsbescherming	340,32	
				66.02	Personeelskosten	20.785,42	
		21.125,74					
Totaal taakveld						125.419,82	40.200,88
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1	Welzijn en Zorg	38.01	Vrijwilligerswerk	46.016,71	
				42.01	Algemeen maatschappelijk werk	704.068,80	
				42.02	Mantelzorg	218.277,00	
				42.04	Asielzaken	81.295,01	
				45.02	Huishoudelijke hulp	969.079,89	
				46.01	Lokaal sociaal beleid	117.974,02	
				46.03	Wmo-regie	22.814,15	2769
				47.01	Sociaal cultureel werk	1.922.688,40	23.250,00
				47.02	Sociaal cultureel werk - Exploitatie gebouwen	534.790,03	67.870,55
				66.02	Personeelskosten	192.171,53	
						4.809.175,54	93.889,55
3	Jeugd en Educatie	49.01	Kinderopvang	148.592,36	444,49		
		66.02	Personeelskosten	6.301,16			
		154.893,52	444,49				
Totaal taakveld						4.964.069,06	94.334,04
6.2	Wijkteams	1	Welzijn en Zorg	44.01	Jeugd	788.170,79	191.953,00
				44.02	WMO	21.825,34	
				66.02	Personeelskosten	1.818.005,63	
		2.628.001,76	191.953,00				
Totaal taakveld						2.628.001,76	191.953,00

Taakveld	Omschrijving taakveld	Progr.	Omschrijving programma	Onderdeel	Omschrijving onderdeel	lasten	Baten
6.3	Inkomensregelingen	1	Welzijn en Zorg	57.01	Lijkbezorging	1.421,50	
						1.421,50	
		4	Economie en Arbeidsmarkt	39.01	Bijstand	13.092.477,85	14.223.506,73
				39.02	IOAW/IOAZ	960.734,09	1.111,98
				39.03	BBZ	266.950,68	226.034,36
				40.01	Bijzondere bijstand	1.128.016,39	15.513,18
				40.02	Sociale participatie minima	1.076.560,62	6.166,08
				66.02	Personeelskosten	1.283.104,55	
						17.807.844,18	14.472.332,33
		5	Ruimte en Milieu	51.01	Afval	154.273,11	
				52.01	Riolering	2.248,00	
							156.521,11
AD	Algemene dekkingsmiddelen	64.01	Belastingen	2.305,00			
					2.305,00		
Totaal taakveld						17.968.091,79	14.472.332,33
6.4	Begeleide participatie	4	Economie en Arbeidsmarkt	41.01	Sociale werkvoorziening	18.658.556,00	207.562,00
						18.658.556,00	207.562,00
Totaal taakveld						18.658.556,00	207.562,00
6.5	Arbeidsparticipatie	4	Economie en Arbeidsmarkt	41.02	Arbeidsmarktbeleid algemeen	105.518,28	157.701,06
				41.04	Re-integratie	1.894.883,26	120.612,00
				66.02	Personeelskosten	682.060,46	
						2.682.462,00	278.313,06
Totaal taakveld						2.682.462,00	278.313,06
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1	Welzijn en Zorg	45.01	Voorzieningen gehandicapten	1.222.973,94	158.810,59
				66.02	Personeelskosten	94.958,32	
						1.317.932,26	158.810,59
		2	Wonen en Voorzieningen	45.01	Voorzieningen gehandicapten	11.413,06	2.422,00
Totaal taakveld						1.329.345,32	161.232,59
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	1	Welzijn en Zorg	40.04	Schuldhulpverlening	557.914,44	
				43.02	Begeleid wonen	43.414,52	
				45.02	Huishoudelijke hulp	3.017.796,87	374.388,51
				45.03	Begeleiding, kortdurend verblijf en persoonlijke verzorging	5.010.592,12	20.000,00
				66.02	Personeelskosten	315.011,33	
						8.944.729,28	394.388,51
		4	Economie en Arbeidsmarkt	40.03	Maatwerkvoorzieningen	1.695,25	
				1.695,25			
Totaal taakveld						8.946.424,53	394.388,51

Taakveld	Omschrijving taakveld	Progr.	Omschrijving programma	Onderdeel	Omschrijving onderdeel	lasten	Baten
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	3	Jeugd en Educatie	48.01	Uitvoering algemeen	224.625,78	
				48.02	Begeleiding en kortdurend verblijf	11.092.869,80	
				48.03	GGZ Jeugdzorg		
				66.02	Personeelskosten	103.417,16	
						11.420.912,74	
Totaal taakveld						11.420.912,74	
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	1	Welzijn en Zorg	43.01	Opvang en beschermd wonen	230.206,45	476.610,50
				66.02	Personeelskosten	65.141,31	
						295.347,76	476.610,50
Totaal taakveld						295.347,76	476.610,50
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	3	Jeugd en Educatie	48.04	Veiligheid, jeugdreclassering en opvang	912.663,00	
				66.02	Personeelskosten	4.906,69	
						917.569,69	
Totaal taakveld						917.569,69	
7.1	Volksgezondheid	1	Welzijn en Zorg	50.01	Volksgezondheid	39.357,00	1.529,00
				50.02	Publieke Gezondheid en Zorg (PG&Z)	854.068,72	
				66.02	Personeelskosten	30.530,48	
						923.956,20	1.529,00
Totaal taakveld						923.956,20	1.529,00
7.2	Riolering	5	Ruimte en Milieu	52.01	Riolering	2.318.421,36	2.969.109,45
				66.02	Personeelskosten	202.000,46	
						2.520.421,82	2.969.109,45
Totaal taakveld						2.520.421,82	2.969.109,45
7.3	Afval	5	Ruimte en Milieu	51.01	Afval	2.504.647,21	3.065.726,48
				66.02	Personeelskosten	143.607,59	
						2.648.254,80	3.065.726,48
Totaal taakveld						2.648.254,80	3.065.726,48
7.4	Milieubeheer	5	Ruimte en Milieu	53.01	Beleidsadviesing milieu	31.980,17	17.850,00
				53.02	Wet bodembescherming	1.285.689,33	1.272.087,07
				53.03	Energiebeleid	23.477,83	-2.572,13
				53.04	Omgevingsdienst	553.524,17	
				66.02	Personeelskosten	184.145,97	
						2.078.817,47	1.287.364,94
Totaal taakveld						2.078.817,47	1.287.364,94
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	1	Welzijn en Zorg	57.01	Lijkbezorging	421.328,76	237.795,66
				66.02	Personeelskosten	14.340,05	
						435.668,81	237.795,66
Totaal taakveld						435.668,81	237.795,66

Taakveld	Omschrijving taakveld	Progr.	Omschrijving programma	Onderdeel	Omschrijving onderdeel	lasten	Baten		
8.1	Ruimtelijke ordening	5	Ruimte en Milieu	58.01	Bestemmings- en structuurplannen	45.595,35	8.425,00		
				58.04	Plattelandsbeleid	97.400,00			
				66.02	Personeelskosten	209.668,54			
						352.663,89	8.425,00		
Totaal taakveld						352.663,89	8.425,00		
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	5	Ruimte en Milieu	62.01	Grondexploitatie	638.329,65	570.918,93		
				66.02	Personeelskosten	6.217,47			
Totaal taakveld						644.547,12	570.918,93		
8.3	Wonen en bouwen	2	Wonen en Voorzieningen	59.01	Stedelijke vernieuwing	115.871,58	26.225,00		
				59.03	Centrumontwikkeling Stadskanaal	406.323,88	0,00		
				59.04	Gebiedsontwikkeling Musselkanaal	174.029,16	180.318,10		
				60.01	Volkshuisvesting algemeen	52.405,41	251.189,75		
				60.03	Woonconsumenten	3.540,00			
				60.04	Basisregistraties Adressen Gebouwen (BAG)	214.252,43	780,00		
				66.02	Personeelskosten	597.442,81			
								1.563.865,27	458.512,85
		5	Ruimte en Milieu	61.01	Bouwvergunningen en vrijstellingsprocedures	821.512,25	386.441,17		
				61.02	Handhaving woningwet	1.260,00			
66.02	Personeelskosten			47.730,52					
						870.502,77	386.441,17		
Totaal taakveld						2.434.368,04	844.954,02		
Totaal						118.985.042,67	118.985.046,67		

D. Verantwoordingsinformatie SISA

OCW	D9	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2019			
	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwalificaties (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met begevoelde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie
		Aard controle R Indicatorenummer: D9/01	Aard controle R Indicatorenummer: D9/02	Aard controle R Indicatorenummer: D9/03	Aard controle R Indicatorenummer: D9/04
		€ 468.826	€ 0	€ 0	€ 0
		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke verantwoordingsinformatie voor onderwijsachterstandenbeleid die gemeente invullen	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor onderwijsachterstandenbeleid die gemeente invullen	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid
		Bedrag	Bedrag	Bedrag	Bedrag
		Aard controle n.v.t. Indicatorenummer: D9/00	Aard controle n.v.t. Indicatorenummer: D9/06	Aard controle n.v.t. Indicatorenummer: D9/07	Aard controle n.v.t. Indicatorenummer: D9/08
	1				
		Eindeverantwoording Ja/Nee			
		Aard controle n.v.t. Indicatorenummer: D9/09			
		Nee			

lenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaai Subsidieregeling sanering verkeerslawaai Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen naast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wat geluïshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding t/m jaar T	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 05	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 06
			1 lenWBSK-2016/53876 € 17.850	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 lenWBSK-2018/30831 Kopie beschikingsnummer	€ 17.850 Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen te en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	€ 0 Eenverantwoording, ja/Nee
				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 10	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 12
			1 lenWBSK-2016/53876 € 0	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			2 lenWBSK-2018/30831 € 17.850	€ 0	€ 0	€ 0		Nee

lenW	ESB	Bodemsanering (excl. Bedrijventregeling) 2005-2009 (SISA tussen medeoverheden) Tussen provincie en gemeenten afgesloten convenanten/overeenkomsten voor onderzoek en sanering van ernstig verontreinigde locaties Gemeenten (SISA tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen of Wgr+ middelen	Besteding (jaar T) aan samenloop	Besteding (jaar T) exclusief samenloop	Aandeel provincie in de besteding (jaar T) na aftrek van de lasten van samenloop	Cumulative besteding ten laste van provinciale middelen of Wgr+ middelen tot en met (jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: EBB / 01 1 2007-50082 Kopie beschikingsnummer	Aard controle R Indicatornummer: EBB / 02 € 27.087	Aard controle R Indicatornummer: EBB / 03 € 0	Aard controle R Indicatornummer: EBB / 04 € 44.174	Aard controle R Indicatornummer: EBB / 05 € 22.087	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: EBB / 06 € 1.675.990
			Cumulative besteding aan samenloop tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulative besteding exclusief samenloop tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatief aandeel provincie in de besteding na aftrek van de lasten van samenloop tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor het komende jaar geen bestedingen meer wilt verantwoord	Toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: EBB / 07 1 2007-50082	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: EBB / 08 € 0	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: EBB / 09 € 2.371.608	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: EBB / 10 € 1.675.990	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: EBB / 11 Nee	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: EBB / 12

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2018 Alle gemeenten verantwoordelijk hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een openbaar lichaam opgericht op grond van de Vlg.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2/01 € 12.402.669	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2/02 € 433.143	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2/03 € 803.371	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2/04 € 1.112	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2/05 € 157.363	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2/06 € 0
			Baten (jaar T) VWWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.5 Wet werk en inkomen kunstenaars (VWWIK) Aard controle R Indicatornummer: G2/09 € 0	Besteding (jaar T) VWWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.5 Wet werk en inkomen kunstenaars (VWWIK) Aard controle R Indicatornummer: G2/10 € 467.672	Baten (jaar T) Looptkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2/11 € 3.368	Baten (jaar T) Looptkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2/12 Ja		
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud begijnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2018 Besluit Besteding (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3/01 € 146.856	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G3/02 € 20.000	Besteding (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G3/03 € 15.431	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G3/04 € 78.601	Besteding (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G3/05 € 32.188	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G3/06 € 0	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G3/07 Ja

GRO	GROZC	Verkeer en vervoer Groningen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen naast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding en met jaar T	Toeelichting
		SSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: GROZC/01 1 2018-051558 Kopie beschikingsnummer	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: GROZC/02 2.1 Verkeer, wegen en water De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen.
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: GROZC/09 1 2018-051558	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: GROZC/08 Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Als correctie een vermeerdering is, gaat het om besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: GROZC/07 1 2018-051558	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: GROZC/06 De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Eindeverantwoording Ja/Nee	
					€ 52.556	€ 52.556	€ 52.556	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: GROZC/05
					€ 34.162	€ 34.162	€ 34.162	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: GROZC/10
								Aard controle n.v.t. Indicatornummer: GROZC/11
								Nee

GRO	GRO8C	Leefbaarheid Groningen	Hiervoor per regel één beschikingsnummer en in de kolommen naast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting
		S/SA tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen						
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: GRO8C/01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: GRO8C/02	Aard controle R Indicatornummer: GRO8C/03	Aard controle R Indicatornummer: GRO8C/04	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: GRO8C/05	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: GRO8C/06
		1 2016-64.510/46/A.23	8.3 Wonen en bouwen	€ 468.438	€ 320.616	€ 790.054		
		2 2017-092.293/45/A.6	8.1 Ruimtelijke ordening	€ 1.254.149	€ 85.522	€ 1.339.671		
		Kopie beschikingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording Ja/Nee		
			Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoording-informatie ten laste van alleen provinciale middelen	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden		Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: GRO8C/07	Aard controle R Indicatornummer: GRO8C/08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: GRO8C/09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: GRO8C/10	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: GRO8C/11	
		1 2016-64.510/46/A.23	€ 430.695	€ 221.034	€ 651.729	€ 950.000	Nee	
		2 2017-092.293/45/A.6	€ 950.000	€ 550.000	€ 950.000	Nee		